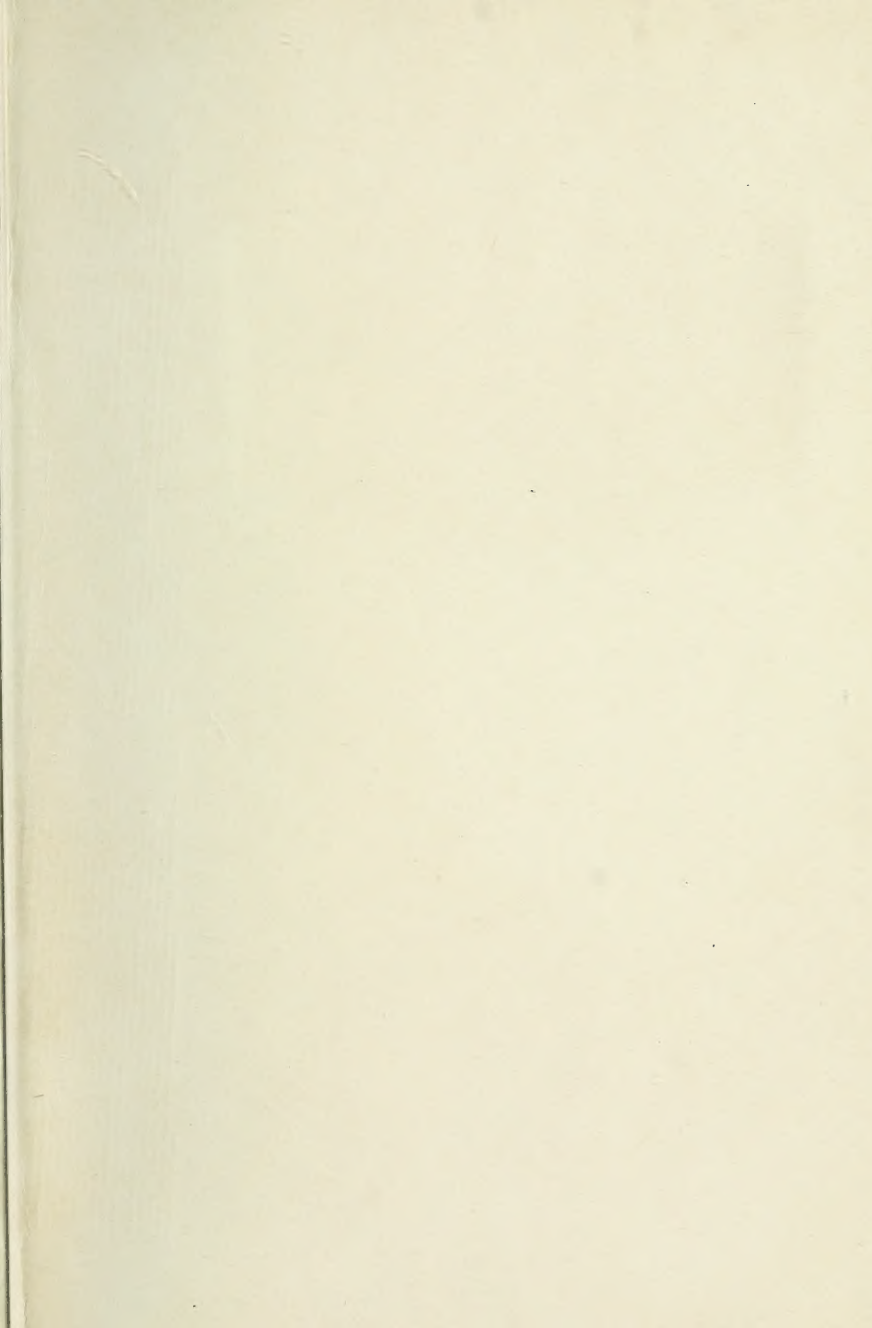

LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

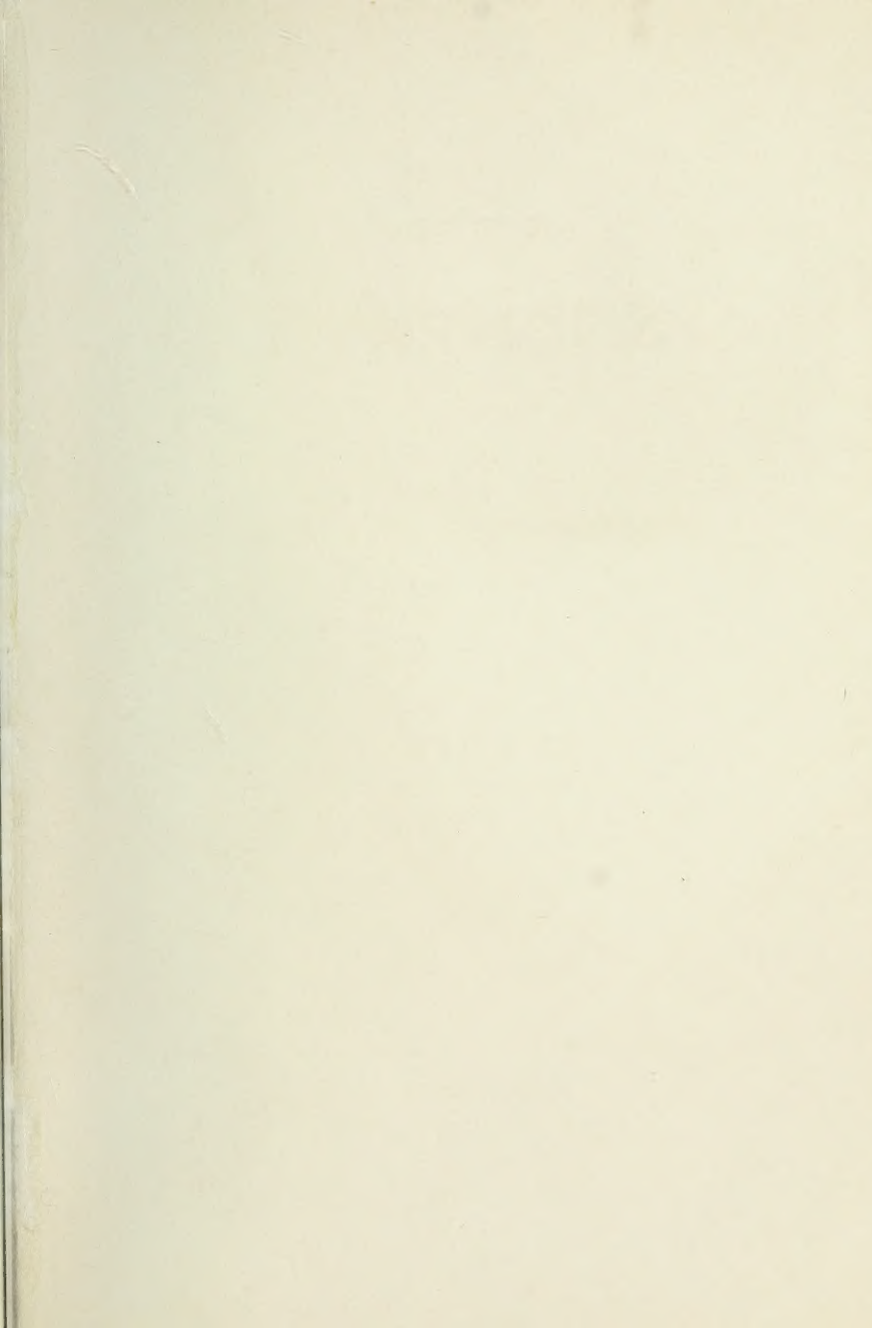

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 10 02 14 010 8

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

דאס ליעד פון

הייאוואטהא

פון

הענרי וואדווארטה לאנגפעללא

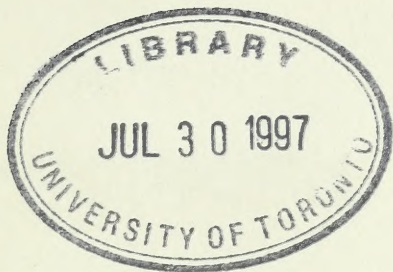
איבערזעצט פון ענגליש

פון

י ה ו א ש

1910

ארויסגעגעבען פון
פערלאג „יהואש“
ניו יארק

THE SONG OF HIAWATHA

BY
HENRY WADSWORTH LONGFELLOW.

Translated into Yiddish

BY
YEHOASH

YFHOASH PUBLICATION SOCIETY
85 CANAL STREET.
NEW YORK
1910

Copyright, 1910, by S. Bloomgarden

אינהאלט-פערצייכנים.

וועגען דעם ווערטע פון איבערזעצונגען פון דר. זשיטלאַווסקי iii.
אינדאנישע נעמען און ווערטער xxv.

דאס ליעד פון הייאואטהא.

3	פראָלאָג
9	I די שלום ליולקע
17	II די פיער ווינטען
32	III הייאואטהא'ס קינדהייט
44	IV הייאואטהא און מאַדזשיקווים
59	V הייאואטהא'ס פאסטען
73	VI הייאואטהא'ס חברים
82	VII הייאואטהא'ס וואסער-ריווע
89	VIII הייאואטהא'ס פיש-פאנגען
101	IX הייאואטהא און פערל-פערדער
116	X הייאואטהא'ס חתן/שאפט
130	XI הייאואטהא'ס חתונה
142	XII דער זוהן פון אבענד-שמערען

160	דאָס בענשען פון די קוקרווע-פעלדער	XIII
172	בילדער - שריפט	XIV
182	הויאוואטהא'ס קלאָג	XV
193	פאָ - פאָק - קיוויס	XVI
206	דאָס געוועג אויף פאָ-פאָק-קיוויס	XVII
224	קוואסינד'ס טויט	XVIII
230	די רוחות	XIX
241	דער הונגער	XX
250	דעם ווייסען מענשענ'ס פוס	XXI.
261	הויאוואטהא'ס אפשייד	XXII

וועגען דעם ווערטה פון איבערזעצונגען

פון

דר. ח. זשימלאָווסקי

1.

די אידישע קריטיק, וואָס האָט שוין אזעלכע ערנסטע פערטרעטער, ווי בעל־מחשבות, ש. ניגער, בעל־דמיון און אנדערע, בעהאנדעלט נאָך דערווילע די איבערזעצונגען, ווי שטיעדיקנדער פון דער אידישער ליטעראַטור. דער אידישער ביכער־מאַרק איז אין דער לעצטער צייט בערייכערט געוואָרען מיט אייניגע ווערטפולע ווערק פון דעם אייראָפּעאישען שאַפּען, וואָס שטעהען, לויט זייער טאַלאַנט, געוויס ניט ניעדריגער, עהדער אונזערע היימישע פּראָדוקטען, און פון דעסוועגען האָט דאָס ניט גערייצט די לוסט פון אונזערע קריטיקער אָבצושטעלען זיך אויף זיי.

פיהלען אונזערע קריטיקער, אז זייערע קרעפטען זענען אָבעמאַסטען און קלעקען נאָר פאַר דעם אַנאַליז פון אונזער אייגענער אַרעמקייט? געוויס ניט. ווער עס דענקט זיך

אריין אין די בעסערע קריטישע ארבייטען פון א בעל-מחשבות, אָדר א ש. ניגער, מוז מודה זיין, אז זיי וואָלטען געהאט צו זאָגען אן אייגען וואָרט אפילו וועגען א שעקספיר און א געטהע. איך גלויב, אז די אמת'ע קאָריפעען פון דער אל-וועלטליכער ליטעראטור וואָלטען זיי אדרבה געגעבען א סך א בעסערע געלעגענהייט פאָאָנדערצואוויקלען דעם קריטישען טאלאנט, עהדער די דערווייל נאָך זעהר ענגע וועלט פון דעם ריין אידישען שאַפען. זיי שליעסען זיך אָדער איין אין אונז זערע ענגע פיער ווינקעלעך, ניט דערפאר ווייל די פליגלען זענען צו קורץ און קאָנען זיי ניט אויפהויבען צו א גרע-סערער הויך, נאָר ווייל די פיער ווינקעלעך זענען אונזערע, ווייל אין זיי דריקט זיך אויס די אייגענע אידישע אינ-דיווידואליטעט, ווייל די ליעבע צו דעם אייגענעם פאָלק געהט די אויבערהאָנד איבער דער ליעבע צו דער קונסט בכלל.

עס פערשטעהט זיך, אז מיר האָבען קיין רעכט ניט צו מאַכען זיי א פאָרוואָרף אין דעם פרט. דאָס איז אן אונז פערמיידליכע פסיכאָלאָגיע פון א דור, וואָס דארף אויס-שטעהן א האַרטען קאמפף פאר דאָס רעכט צו פיהרען אן אייגענעם לעבען, צו „פערפיהרען זיך“ אויף אן אייגענער קולטורעל בעל-הבתישקייט. דעם פארמער, וואָס דרינגט צום ערסטען מאָל אריין אין א ווילדערניש, איז דאָס אומגעוהר בעלטע קלעצער-הויז, געבויט פון אייגענע הענד, א סך טהייערער, עהדער פרעמדע מאַרמאָרנע פאלאצען. פאר דער מוטער איז יעדעם שכל'דיגע וואָרט פונ'ם קינד א סך טיער פער, עהדער די גאנצע ווייזהייט פון א שלמה'המלך, — און זי איז נוטה צו דערבליקען אין איהם גאונות דאָרטען, וואו דער זייטיגער מענש בעמערקט בלויז סימפטאָמען

פון א גאנץ געוועהנליכער ענטוויקלונג. די אידישע שרייבער פונ'ם איצטיגען דור איז אָבער שווער, כמעט אונ- מעגליך צו שטעלען זיך אויף דעם שטאַנדפונקט פון זייטיגע מענשען. ניט נאָר פערבלענדט אונז די נאַטירליכע „מוטער-ליעבע“. פון איהר כּשוף וואָלטען מיר זיך געקאָנט בעפרייען, ווי עס בעפרייט זיך יעדער אינטעליגענטער מענש, ווען ער וויל, אָדער מוז אַ בליק טהאָן מיט ניכטערע אויגען אויף די מעלות און חסרונות פון זיין אייגען בלוט-און-פלייש. אונז פערבלענדט דער קאַמפּף מיט דעם אונגערעכטען שונא. די אויסגערעכענטע שנאה צו דער אידישער ליטעראַטור און איהרע טרעגער, די ראַפינירטע לוסט צו מאַכען „תחת חרב“ אַליץ, וואָס איז בעשאַפען געוואָרען אין איהר, רופט פּסיכאָ-לאַגיש אין אונז אַרויס אַן איבערשעצונג פון איהר ווערט. אונזער ליעבע איז שוין ניט קיין נאַטירליכע, נאָר אַ גערייצי-טע, אַ נערוועזע, אַ פערבלענדטע. מיר קאָנען ניט האָבען קיין אויג אויף די חסרונות און דעם ריכטיגען וואוקס פון דער אידישער ליטעראַטור, ווייל דער געגנער ציעהט זי אַראָב ביז צו דער „שאול תּחיתה“. איהר וואוקס ווערט דעריבער פּסי-כאָלאַגיש אין אונז אויסגעמאַסטען ניט לויט איהר אייגענער, ווירקליכער גרויס, נאָר נאָך דער לענג פון דער שטריק, מיט וועלכע מיר דאַרפען זי וויעדער אַרויפציעהען צו דער ליכטיגע זעהן. איך רעד דאָ ניט וועגען יענער פערביסענער, גרין-און-גאַל שפּייענדער פּאַלעמיק, וואָס האָט זיך אין דער לעצטער צייט אַרויסגעריסען פון דער פען פון אַ בעדייטענדען העברעאישען שריפט-שטעלער, וואָס טהוט אונז דעם כבוד, פון צייט צו צייט „אַראַכצוניעדערען“ אין אונזער אָרעם שטיעבעל פון זיין אַלימפּישער הויך. די דאָזיגע פּאַלעמיק האָט אַרויסגעפּלאַצט ערשט ניט לאַנג, און ניט זי האָט גע-

קאנט האָבען אַ וועלכע עס איז ווירקונג אויף אונזער ביז-
 איצטיגער אידישער קריטיק. אָבער די דאָזיגע פּאָלעמיק איז
 ניט מעהר ווי אַ סימפּטאָם, פון אַ טיעפער שטימונג,
 וואָס הערשט שוין פון לאַנג אָן אין דער „אידיש“־פּיינדליכער
 אינטעליגענץ — דאָס איז דער אייטער פון אַ וואונד, וואָס
 איז אָנגעשוואָלען ביסלעכווייז פון לאַנג אָן, פון זינט די אַי-
 דישע שפּראַך האָט שטאַלץ אויפגעהויבען די פּאָרדערונג צו
 ווערן גלייכבערעכטיגט מיט דער „האַררינטע“ (העברעאיש),
 אָדער גאָר אין גאַנצען פּערנעהמען איהר פּלאַץ. די אַט-
 מאָספּערע פון שנאה און קנאה האָט תמיד ארומגערינגעלט
 דאָס וואַקסען פון דער אידישער ליטעראַטור: די שנאה פון
 דעם אסימיליאַטאָר און די שנאה פון דעם ציוניסט, — זיי
 ביידע האָבען אונז געשטערט צו זיין אויסנערעכענטער אין
 אונזער קריטישע אָבשעצונגען; זיי ביידע האָבען דורך דעם
 קאָנטראַסט ארויסגערופען התפעלות'ען דאָרטען, וואו אַ בע-
 שיידענערער לשון וואָלט געווען אַ גרעסערע ציער פאר דעם
 אמת.

די זעלביגע פּסיכאָלאָגיע פון גערייציגער, נערוועזער און
 אַ ביסעל פּערבלענדטער איבערגעבענקייט צו דעם אייגענעם
 שאַפען אין אידיש האָט געמוזט זיך אָברופען אויף דעם
 מעמד פון אונזער איבערזעצונגס־ליטעראַטור, אויף די אָב-
 שאַצונג פון איהר ווערט און בעדייטונג. איך קען אַ סך
 מענשען, ביי וועמען די בעסטע איבערזעצונג פון אזאַ ווערק,
 לאָמיר זאָגען, ווי געטהע'ס „פּויסט“, וואָלט ארויסגערופען אַ
 סך וועניגער התלהבות, עהדער אַ נייע גוטע סקיצע פון פּרץ
 אָדער שלום אש'ן. איך מוז מודה זיין, אַז איך האָב אַליין
 דורכגעמאַכט אזאַ פּסיכישע פּעריאָדע (איצטער ליגענט זי
 שוין ווייט הינטער מיר) און מיר דוכט, עס איז שוין צייט

זיך אָכצוגעבען א ניכטערען דין ווױסבין וועגען איהר פרינד
ציפיעלער בערעכטיגונג. איך וויל די פראגע אוועקשטעלען
אזוי שארף, ווי נאָר מעגליך: וואָס זאָל מיך מעהר פּרעהען,
— אַ גוטע, אמת קינסטלערישע אידישע איבערזעצונג פון
געטהע'ס „פּויסט“ אָדער די געזאמעלטע שריפטען פון... לאָד
מיר ארויסלאָזען די נעמען?

איך ווייס, אז די פראגע איז אווענגעשטעלט געוואָרען
איינציג ווייטג, תלמודיש, אין קלינגט אַ ביסעל מיט „נפּל
מן הגג“. אָבער דער איינזייטיגפּול'יסטישער „נפּל מן
הגג“ איז אלע מאָל די ריכטיגע מעטהאָדע דאָרטען, וואו דער
פּאל מוז כּירורגיש ארויסגעשניטען ווערן פון אלע איינצעלנע
מיטערשיינונגען, וואָס פּערטונקלען זיין ריכטיגען „תּוף“.

ובכן, נאָך אַ מאָל: זאָל זיין, אז דער מלאך גבריאֵל
קומט צו מיר אין זאָגט בזה הלשון: „איך האָב אין דער
איצטיגער צייט נאָר איין איינציגען שפּראַך־טאַלאַנט. ווילסטו,
וועט ער איהם אין נאכגען אוועלענען אויף די איבערזעצונג
פון „פּויסט“ אין דאָס וועט זיין איין מאָל זיין אַן איבערזע-
צונג! אָבער אויב דו ווילסט, וועט ער שרייבען אייגענע
סקיצען, אין דראמען און מיר וועלען דערלעבען צו די „גע-
זאמעלטע שריפטען“ פון... לאָמיר ארויסלאָזען דעם נאָמען.
ווי דו וועסט זאָגען, אזוי וועט עס זיין.“

וואָס זאָל זיין מיין ענטפּער?

אָט דאָס דארפען מיר איצט בעטראכטען, אין איך רע-
כען, אז אַ פּאַרוואָרט צו אַ גוטען אייראָפּעאישען ווערק איז
דער פּאסענדער פּלאַץ דערצו.

אלע מאָל, ווען אן אונטערדריקט פאָלק וואַכט אויף פון זיין היסטאָרישען שלאָף און נעהמט זיך בויען אן אייגענע קולטור אין א שפראך, וואָס פלעגט נאָר גערעדט ווערן פון דעם נייערעריגען המון, זעהט די יונגע נאַציאָנאַלע פראַגרע-סיווע אינטעלליגענץ צו פערענטפערן זיך פאר דעם פראַגרע-סיווען געדאַנק און בעווייזען מיט אותות ומופתים, אז זי האָט א רעכט, „צו מאַכען שבת פאר זיך.“

עס קאָן זיין, אז דאָס זוכען „היתירים“ פאר א זעלבסט-שטענדיגע נאַציאָנאַלע ענטוויקלונג איז אין גאַנצען אן איבע-ריגע זאַך. א פאָלק איז א זעלבסט-צוועק. פונקט ווי אן איינצעל-מענש. אָבער אויך דער איינצעל-מענש פערטראַכט זיך א מאָל וועגען דעם זין פון דעם לעבען און קומט אָפּט-מאָל צו דעם רעזולטאַט, אז „טוב לו לאדם שלא נברא משנברא“: בעסער גאָר ניט געבאָרען ווערען אויף דער וועלט. פאר וואָס זאָל דיזעלביגע פראגע פון אָפטימיזם און פעסימיזם נישט טאָהרען אריבערגעטראַגען ווערען אויך אויף דאָס לעבען פון פעלקער? מיילא, א פאָלק, וואָס לעבט שוין זיין אייגענעם קולטורעלען לעבען, איז אויף איהם קיין שאלות ניטאָ. אָבער א פאָלק, וואָס דארף מיט אזוי פיעל אָנשטרענג גונגען וויעדער-בעלעבען זיינע כחות, נישיים טאָהר מען גאָר ניט א טראַכט טהאָן וועגען דעם זין פון די נייע איבעריגע אָנשטרענגונגען, פון דעם נייען קאמפף און די נייע אָפּפער, וואָס ווערען געפאָדערט פון יעדעם איינצעלנעם? דער-מאָהנט מען זיך אָן דעם גאַנצען פעקעל צרות, וואָס די מענש-הייט איז אויסגעשטאַנען א דאַנק דעם פאַקט, וואָס זי איז צוריסען אין איינצעלנע פעלקער, וועט אונז גאָר ניט זיי קיין

וואונדער, וואָס די פּראָגרעסיווע נאַציאָנאַלע אינטעלליגענץ
פיהלט זיך פּערפליכטעט — ארויסצונעהמען א „היטער“ ביי
דעם פּראָגרעסיווען געדאַנק אויף אַן אייגענע נאַציאָנאַל־קול-
טורעלע עקזיסטענץ.

איך ווייס, אז דאָס זוכען נופא פון דעם היטער איז
שיין א סימן פון אַן אָנגעוואקסענע לעבענס־ענדגייט, פון אַ
דערוואַכטען ווילען צו אַן אייגענעם זיין; און „דער ערשטער
בעוועגער“ איז דאָ ווי אומערום דער געפיהל און אז די לאַגיק
פון דעם היטער איז מעהר ניט ווי די פאַרם, אין וועלכע דער
געדאַנק ווערט צוגעפאַסט צו דעם געפיהל אין האַרמאָניש
צונויפגעשטימט מיט איהם. אָבער אזוי איז שיין די טבע פון
דעם מענשליכען שכל. דער שכל וויל זיך אויסגעבען פאַר
דעם בעלהבית און איינשמועסען, אז די געפיהלען זיינען אַ
רעזולטאַט פון זיין שכל־דיגער ארבייט און ניט אומגעקעהרט:
אז ער איז נישט מעהר ווי דער איינגעשוואַרענער מיטולה פון
די געפיהלען. אין דערזעלביגער טבע זיינען בלייבט דער
שכל טרוי אויך אין דער נאַציאָנאַלער פראַגע, און דאָ אפּשר
נאָך מעהר, עהדער אומערום, ווייל די „קליפה“ פון דעם נאַ-
ציאָנאַל־געפיהל איז אפּשר די שטאַרקסטע ליידענשאַפט, וואָס
האַט ווען עס איז געברויט אין דער מענשליכער געשיכטע.
עס וואָלט דעריבער געווען זעהר אינטערעסאַנט, פאַנאַ-
דערצופאַלמעסען אלע נאַציאָנאַל־פּראָגרעסיווע „היטערס“,
וואָס זיינען ארויסגעשטעלט געוואָרען ביז אהער, כדי פּסיכאָ-
לאַגיש ארויסצודרינגען פון זיי יענע בלינדע נאַציאָנאַלע
געפיהלען, וואָס האָבען זיי ארויסגערופען. ליידער געהערט
דאָס ניט אין די גרענצען פון פאַרוואָרט. אויך מוז איך
מיך אַבזאָגען צו ברענגען דאָ באדיכות אלע יענע לאַגישע
ארגומענטען, וואָס זענען ביז אהער ארויסגעשטעלט געוואָר-

רען פון דעם נאציאנאל־פראַגרעסיווען געדאַנק, ווען אפילו כמעט אלע פון זיי האָבען אַ שטאַרקע שיכות צו אונזער ענין, צוליעב מיין ציעל וועט זיין גענוג, ווען איך וועל ברענגען נאָר די צוויי גרונד־אַרגומענטען, וואָס האָבען געשפיעלט די הויפט־ראַליע ביי דער פראַגרעסיווע־נאציאנאל־ער־אינטעל־ליגענץ, אלע מאָל, ווען זי האָט געהאַט אין זין צו האַרמאָני־זירען דעם פערלאַנג נאָך אַן אייגענער קולטור מיט די פאָר־דערונגען פון דעם אלגעמיינ־מענשליכען פראַגרעס.

איין אַרגומענט איז געווען — די אָריגינעלע ענטוויקלונג פון דער אייגענער פאָלקס־קולטור. דער אַנדערער אַרגומענט איז געווען — די נויטיגקייט צוצוציעהען דיגרויסע מאַסען צו דעם אלגעמיינ מענשליכען פראַגרעס. דער ערשטער קלינגט מעהר נאציאנאליסטיש, דער צווייטער — מעהר קאָסמאָפאָ־ליטיש.

דער ערשטער אַרגומענט האָט גע'טענה'ט, אז די אלגע־מיין מענשליכע קולטור איז אַ גאָר טען פון פערשידענע פעלקער־קולטורען, וואָס דריקען אלע אויס, אין זייער אייגענע שפראַך און פאָרם, דעם זעלביגען אלגעמיינ־מענשליכען גע־דאַנק. וואָס רייכער אין איינצעלנע פעלקער־קולטורען, אלץ רייכער דער אלגעמיינ־מענשליכער גאָרטען. און דעריבער, ווען מיר זעהען, אז עס וואַקסט אויס נאָך אַ נייע קולטור, דאַרף דאָס אין אונז אַרויסרופען אַ פרייד־געפיהל, ווייל עס ווערט בעשאַפען אַ נייע אַטמאָספערע, אין וועלכע די שטראַה־לען פון דער מענשליכער ציוויליזאַציע וועלען זיך פאַנאַנדער־ברעכען אויף אַ בעזונדער אופן און פאַנאַנדערשפיעלען זיך אין פאַרבען, וואָס מען האָט זיי נאָך ערגעץ ניט געזעהען. דער צווייטער אַרגומענט איז מעהר דעמאָקראַטיש און אַוטיליטאַריש. די געשיכטע פון די אונטער־דריקטע פעלקער

אינ'ם נייגעזעהנטען יאדערהונדערט האָט בעווייזען אַן
 די גרויסע מאַסען האָנען נאָר יעמאָלט צוגעצויגען ווערען
 צו אַ העכערער פראָדעסיווער קולטור, ווען דערפאר נעמט
 זיך איהר גאנצע אינטעלליגענץ. זי גיסט איבער דעם גייס-
 טיגען אוצר פון דער מענטשהייט אין אַ שפראַך, וואָס איז צו-
 גענגליך צו דעם גאנצען פאָלק, און אין פאָרמען, וואָס זענען
 צוגעפאָסט צו די פערשיעדענע בילדונגס-סדרות פון זיינע
 איינצעלנע שיכטען. אמת, אָט די פעדאָגאָגישע ארבייט קאָן
 ניט בלייבען ריין פאָסיוו און מעכאָניש. אפילו איהרע נייע
 דערינסטע און פאָפולערסטע פאָרמען מוזען ארויסרופען נייע
 מעהר אָדער וועניגער אָריגינעלע בעשאַפונגס-כחות, וואָס
 ברענגען אריין אַ נעוויסע אייגענע שאַטירונג אין דעם בעפאָר-
 בייטעטען מאַטעריאַל. ווער שמועסט שוין פון דער ארבייט
 אויף אַ העכערער בילדונגס-סדרה אין קונסט און וויסענ-
 שאַפט. דאָרטען מוז דאָס פאָלק, אויב עס האָט נאָר אין זיך
 אַ פונק פון אייגענעם זיטעני, ארויסברענגען אייגענע גרויסע
 טאַלאַנטען, וואָס וועלען מוזען איבערשטעלצען די גאנצע
 מענטשליכע קולטור אויף אַן אייגענעם אויפן און אריין גיסען
 זי אין אייגענע נאַציאָנאַלע פאָרמען. אָבער דער עיקר איז
 ניט די אָריגינעלע ענטוויקלונג פון דער קולטור. דאָס איז אַ
 „מחויבא-תוהא“ זאך, נאָך וועלכער מיר דארפען זיך ניט יאָד
 גען. דער עיקר איז די בעשאַפונג פון אַ מענטשליכער קולטור
 פאר אלע שיכטען פון דעם פאָלק.

ווענדען מיר אָן די צוויי שטאַנדפונקטען אויף די פראַד-
 גע: איבערזעצונגען אָדער אייגענעם שאַפען, — קאָן איי-
 נעם אויסדוכטען, אז די פראַגע קאָן פערענטפערט ווערן זעהר
 לייכט, עס מאַכט נאָר אויס, אויף וועלכען שטאַנדפונקט מען
 שטעלט זיך.

איז אונזער ציעל די אָרִיגִינעלע ענטוויקלונג
 פון דער קולטור, איז יעמאָלט וויכטיגער פאר אלץ דאָס איי-
 גענע שאַפּען. מען קאָן ניט דערוואַרטען, אז דאָס פּאָלק זאָל
 שוין פון די ערשטע שריט אָן אַרויסברענגען פון זיך די
 געטהעם און די טאַלסטאַים, די דאַרווין'ס און די ניוטאָן'ס :
 מוז מען זיך בענוגענען מיט פּראָדוקטען פון אַ קלענערען קאָ-
 ליבער. אונטער גינסטיגע אומשטענדען וועט די קולטור פון
 דעם פּאָלק זיך שוין אליין דערשלאָגען צו יענער הויך, אויף
 וועלכער דאָס פּאָלק איז מסוגל לויט זיין טבע. פון דעם
 שטאַנדפונקט קאָנען די איבערזעצונגען וועניג וואָס אויפ-
 טהאָן. אדרבה זיי קאָנען נאָך שאַדען. וואָס געווינט די
 מענשהייט דערפון, ווען געטהע'ס „פּויסט“ וועט עקזיסטיע-
 רען נאָך אַמאָל אין אַ אירישער וואַריאַציע? איהר קולטור-
 אוצר ווערט דערמיט אויף אַ האָר ניט פערמעהרט, כּעת אין
 פּרין'ס „צווישען צוויי בערג“ איז שוין אַ גרעסערער אָדער
 קלענערער צוגאַב צו דעם אלגעמיינ-מענשליכען קולטורעלען-
 אוצר. און שאַדען קאָן „פּויסט“, ווי איבערהויפט דאָס
 פרעמדע, דורך דעם, וואָס ער לעגט אַרויף אַ שאַרף אויסגע-
 שפּראַכענעם שטעמפעל פון פרעמדען זשעני אויף די יונגע נאָך
 ניט פּאַרטיגאָיסעוואַקסענע שאַפּונגס-קראַפט, צווינגט
 זי אַריין אין פרעמדע פּאַרמען און שטערט אויף
 אַזאַן אופן איהר אייגענער אַריגינעלער ענטוויקלונג.
 איינער, אַ יונגער אידשער שריפטשטעלער, איז
 קאָנסעקווענט דערגאַנגען צו דער פּאַרדערונג, מען
 זאָל זיך אין גאַנצען (אויף אַ געשיכטליכע ווילע) אָב-
 רייסען זי און זיך אָבשליעסען סאַי פון דעם העברעאישען
 עבר, סאַי פון דעם אייראָפּעאישען היינט און פּרובען אָנהוי-
 בען וואַקסען אליין פון זיך אַרויס, ביז אונזערע שאַפּונגס-

כחות וועלען ווערען אזוי שטארק, אז קיין זאך פון דער פרעמד
וועט ניט קאנען ברעכען אונזער אָריגינאַליטעט.

א גאנץ אנדער ענטפער בעקומט מען, ווען מען שטעלט
זיך אויף דעם שטאַנדפונקט פון צופיהרען דאָס פּאָלק צו
דעם אלגעמיינ־מענשליכען קולטורעלען לעבען. יעמאָלט מיר
זען מיר אָבשעצען די ווערק ניט לויט די אָריגינאַליטעט, וואָס
אין זיי שטעקט, ניט לויט זייער ווערטה פאר דער איבערזעצער
מענשהייט, נאָר לויט דעם בילדונגס־אינהאַלט, וואָס זיי טראָג
גען אריין אין דעם פּאָלקס נשמה, לויט זייער ווערטה פאר
אונז אין דערהיים. דאָ האָבען מיר ניט וואָס צו פרעגען, צו
איז דאָס ווערק געשאַפען געוואָרען פון אונז אָדער ניט. אלץ
וואָס די מענשהייט האָט בעשאַפען, האָט זי בעשאַפען פאר
דער מענשהייט, און מיר זענען אַ טהייל פון איהר. געטהע'ס
„פּויסט“ איז אונזער „פּויסט“ און אויב ער פעהלט נאָך אונז,
איז געוויס בעסער אַנצואווענדען אלע מיה, כדי צו קריגען
איהם, עהדער ארויסצוברענגען פּראָדוקטען, וואָס קאָנען ניט
שטעהן אויף דער זעלביגער הויף.

אין דער ארגומענטאַציע פון די צוויי שטאַנדפונקטען
ווייזט זיך ארויס אַן אינטערעסאַנטער פּאַראַדאָקס: דער
מעהר נאַציאָנאַליסטישער שטאַנדפונקט פון אייגענע אָריגינאַל־
נעלע ענטוויקלונג פּאַלט אריין אין אַ מעהר קאָסמאָפּאָל־
ליטישע שטימונג, בעת דער „אַלגעמיינער מענש“ בויט אויף
אַ האַרט־נאַציאָנאַליסטישען עגאָאיזם. אין דער אמת'ען!
אַן אָריגינאַלע ענטוויקלונג איז נאָר יעמאָלט אָריגינאַל, ווען
מען פּערגלייכט זי מיט די פּראָדוקטען פון די אנדערע פעל־
קער. און איהר ווערטה בעשטעהט ניט אין דעם, וואָס אין
איהר דריקט זיך אויס פריי אונזער אייגענער „איך“, ווייל אַט
דער דאָזיגער אייגענער „איך“ קאָן אפּשר זיין אַ צוויילינג פון

אן אנדער פאָלקס־נשמה און יעמאָלט וועט ער אין זיין אב־
 סאָלוטער „פרייהייט“ ניט ארויסברענגען קיין איין ווערט־
 פולען אָריגינעלען שטריך. און פאר וועמען האָט די אָריגינ־
 נאָליטעט אַ ווערטאָ? פאר זיך גופא דאָך ניט, ווייל כל זמן
 איך לעב אין זיך און פאר זיך קאָן נאָר מיין אָריגינאָליטעט
 מיר קיינמאָל נישט קומען צום בעוואוסטזיין. אַ ווערטאָ
 האָט די אָריגינאָליטעט נאָר פאר דער גאנצער איבעריגער
 מענשהייט דרויסען פון אונזער פאָלק'ס שאַפען, ווייל אַ דאנק
 איהר ווערט בערייכערט דער מענשהייט'ס אוצר מיט נייַע
 קולטור־פראָדוקטען, וועלכע זי אליין וואָלט שוין בשום אופן
 ניט ארויסגעבראכט. צוריק, ווייל דער „צוציעהער“, וואָס
 זעהט, אז דער אלגעמיינער פראָגרעס זאָל הערשען אין דעם
 לעבען פון דעם אייגענעם פאָלק, כמעט גאָרניט טראכטען ווער
 גען דעם בערייכערן די מענשהייט מיט מעהר נאַציאָנאַל־אָרי־
 גינעלע פראָדוקטען. וויכטיג פאר איהם איז נאָר די הויכע
 קולטורעלע מדרגה אין דער היים, אַליץ איינס, ווי זי זאָל ניט
 אָבגעשאצט ווערען אין דער פרעמד, וואָס עס זאָל ניט זיין
 איהר ראָליע אין דעם אלגעמיין־מענשליכען אוצר.

3.

דער וואָס האָט טיעפער שטודירט דאָס נאַציאָנאַלע
 פראָבלעם, ווייס פון וועלכען מקור עס נעהמט זיך אָט דער
 פאראַדאָקס און וואָס איז זיין ריכטיגער זין: די צוויי
 שטאַנדפונקטען, וועגען וועלכע מיר רעדען, זענען אין תּוֹך
 אריין דער אויסדרוק פון צוויי אַרטען נאַציאָנאַלע אינ־
 טערעסען. דאָס זיינען די אינטערעסען פון נאַציאָנאַלער
 זעלבסטשטענדיגקייט, וואָס וויל פיהרען אַן

אייגענע קולטורעלע בעליהביתישקייט, אלץ איינס, אין וואָס די בעליהביתישקייט, זאָל ניט בעשטעהן, און די אינטערעסען פון דער נאַציאָנאַלער פּערשייַדענִקייַט, וואָס וויל, אז יעדעס פּאָלק זאָל בעטראַכט ווערן ווי אַ מיטגליעד פון דער מענשהייט, אָבער וואָס האָט אַן אַייַגענעם פנים און אַן אייגענע בעדייטונג. די צוויי אַרטען אינטערעסען קאָנען נאָר אין דער אבסטראַקטער לאַגיק פאַנאַדערנענומען ווערן בעזונדער. אין דער ווירקליכקייט זענען זיי תמיד צונויפגעפלאַכטען אין איינעם און רוהען אויף דעם שטילען גרונדיגע דאַנק, אז די פּאָלקס־ענטוויקלונג איז אַ טייל פון דער אלגעמיין־מענשליכער ענטוויקלונג. עס איז דעריבער קיין חרוש ניט, וואָס זיי געהען איבער איינע אין די אַנדערע; וואָס דער „נאַציאָנאַליזם“ אָדער דער „קאָסמאָפּאָליטיזם“ נעהמט באלד ביי דעם צד, באלד ביי דעם אַנדערן די אויבערהאַנד. ווי צו צווייפגעוויקעלט זיי זאָלען אָבער ניט זיין, ווי שווער עס איז פאַנאַדערצונעהמען זיי אין לעבען, מוז מען דאָך מיט בעשטימטקייט זיך אליין פערענטפערן די פראגע: וואָס איז פאַר אונז וויכטיגער: די זעלבסטשטענדיגקייט אָדער די אָריגינאַליטעט? די הויכע קולטורעלע מדרגה, אָדער „דאָס אייגענע וואָרט“, ווען אפילו עס איז נאָך שוואַך און פון קליינער בעדייטונג?

איך מוז מודה זיין, אז עס איז מיר זעהר שווער צו געפֿינען אַן אבסאָלוט זיכערען פרובשטיין, מיט וועלכען מיר זאָלען קאָנען ריין אָביעקטיוו פערענטפערן די פראגע. איך קאָן נאָר רעדען פאַר מיר און פאַר די, וואָס שטעהען אויף דעם זעלביגען שטאַנדפונקט אין דער נאַציאָנאַל־קולטורעלער פראגע, ווי איך. אונז איז געוויס טהייער די אָריגינאַלע ענטוויקלונג פון דעם אידישען פּאָלק און פאַר מיר וועניגסטענס

ליעגט דער גאנצער „היתר“ דער גאנצער זין פון אן אייגענער
 נער פאָלקס־עקזיסטענץ אין יענע נייע פראָדוקטען, וועלכע א
 בעגאבט פאָלק מוז ארויסברענגען פון זיך, וויבאלד עס שאַפט
 זיך אן אייגענע קולטורעלע אַטמאָספּערע. אָבער ווי טהייער
 מיר זאָל דאָס ניט זיין, שטעהט ביי מיר אויף דעם ערשטען
 פלאַץ די הויכע קולטורעלע מדרגה פון דעם גאנצען פאָלק, לויט
 די בילדונגס־גראַדען פון זיינע פערשידענע שיכטען, וואָס
 קאָנען זיך נאָר אין אַ לאַנגזאמען ענטוויקלונגס־פראָצעס מעהר
 אָדער וועניגער אויסגלייכען. קודם כל — די זעלבסטשטענ־
 דיגקייט און דער רייכער אינהאַלט פון דער קולטור! דער־
 נאָך ערשט די דאגה וועגען איהר אייגענאַרטיגקייט. אָדער
 ריכטיגער: און אויך דערנאָך ניט גע'דאגה'ט וועגען דעם!
 די אייגענאַרטיגקייט מוז ארויסוואַקסען ביי אַ פאָלק, וואָס
 האָט אייניגע טויזענד יאהר געלעבט אַ בעזונדער היסטאָרי־
 שעס לעבען און האָט דעריבער אויסגעאַרבייט און גיט איבער
 בירושה פו דור צו דור אַ געוויסען קערפערליך־גייסטיגען
 אפאַראַט, אַ געוויסע נערווען און מאַרד־קאָמפּאָזיציע, וואָס
 מוז אַרויפלעגען איהר שטעמפעל אויף איטליכען אינהאַלט,
 וועלכען זי וועט בעאַרבייטען.

וועגען פעלקער, וואָס דארפן ערשט אָנהויבען זייער
 היסטאָרישען וועג, וואָס האָבען נאָך קיין מאָל ניט בעוויזען,
 וואָס זיי קאָנען, מעג מען נאָך אפשר זיין אין ספק, ווי לאַנג
 עס וועט דויערען, ביז אויך זיי וועלען ארויסברענגען אין
 זייער מאַרד־און־נערווען אפאַראַט אינטערעסאַנטע אַריגינעלע
 שטריכען, וואָס וועלען פיהרען צו אינטערסאַנטע אַריגינעלע
 פראָדוקטען. אָבער אזעלכע ספיקות קאָנען ניט האָבען קיין
 פלאַץ פאר דער אידישער אינטעלליגענץ, וואָס נעהמט זיך
 איצטער בעשאַפען אַ נייע קולטור־אַטמאָספּערע אין דער איי־

דישער שפראך. דער בעשטימטער, אָריגינעלער אידישער
 מאַרדאָן־נערווען אפפאראט איז שוין דאָ אַ פארטיגער, און
 ביישפיעלען פון זיין קראפט און שעהנדיקייט האָט ער שוין
 צוגעשטעלט איבער־גענוג, סאָי אין דעם העברעאישען שאַ-
 פען פאר זיך אין דער היים, סאָי אין דעם אויראָפּעאישען
 שאַפען פאר דער פרעמד. די פראַגע פון אַן אָריגינעלער איי-
 גענער קולטור אין אידיש הענגט דריבער ניט אָב פון דעם
 סכום און דער בעדייטונג פון יענע ווערטשען, וואָס זענען שוין
 בעשאַפען געוואָרען אין איהר. וואָלטען מיר הוינט נאָך גער-
 שטאַנען ביי דעם „צאינה וראיכה“ און די פּאָלעס־טעשׂה'לעך,
 וואָלטען מיר אויך יעמאָלט געהאַט דאָס זעלביגע רעכט צו
 פערפיהרען זיך אויף אַן אייגענער רייכער בעלי־חבת־ישקוויט אין
 אונזער פּאָלעס־שפראַך ווי איצטער, ווייל אין שאַפענדיע
 כחות איז ביי אונז קיין מאָל קיין מניעה ניט געווען. די
 פראַגע וואָלט געווען (און זי איז נאָך ניט אין גאַנצען פער-
 שוואַנדען עד היום), צו איז אידיש, ווי אַ שפראַך, מסוגל
 איבערצוגעבען די גאַנצע רייכקייט פון דער מאָדערנער סול-
 טור, אויפֿהויבען די מדרגה פון אונזער בילדונג אויף דיזעלבי-
 גע הויך, אויף וועלכער עס געפינט זיך די קולטור פון אלע אַנד-
 ערע געבילדעטע און ציוויליזירטע פעלקער. די פראַגע
 אָבער קאָן אַ סך לייכטער פערענטפערט ווערען דורך איבער-
 זעצונגען, עהדער דורך דאָס אייגענע שאַפען.

ווער קאָן וויסען, וויפיעל געדאַנקען און בילדער, שטי-
 מונגען און ניואַנסען עס ווערן פון דעם איצטיגען אידישען
 שרייבער אונטערדרוקט, ווייל די שפראַך ניט איהם נאָך ניט
 די מעגליכקייט פינחטליך איבערצוגעבען אלץ, וואָס עס
 טראַגט זיך פאר זיין גייסטיגען אויג? איך ווייס, אז ניט די
 שפראַך איז אין דעם שילדיג, נאָר ערשטענס איהר נאָך ניט

גאנץ ענטוויקעלטער צושטאנד און צווייטענס — אין נאך א
 שטארקערען גראד — דאָס, וואָס מיר זענען אזוי וועניג בע-
 קאנט מיט איהר. איך האָב מיך תמיד געהאלטען פאר א
 שטיקעל בדי אין אידישע שפראך־מיטלען, אָבער אז איך
 לייען אן אַרטיקעל פון אונזער יונגען שפראך־ווירטואַן, ש.
 ניגער, ווער איך פשוט נשתומם פון דעם שפרודע־לנדעם קוואַל
 נייע אויסדרוקען און וואָרט־געשטאַלטונגען, וואָס שלאָגט
 שפיעלענדיג און אָהן אן אויפהער אין אַלע זיינע בעסערע
 אַרטיקלען. אָבער ווער גאראַנטירט מיר, אז זיין אינוועניגע
 אידעע־וועלט איז ניט נאָך רייכער אין האַלב־און פערטעל־
 טענער, פאר וועלכע אויך ער קאָן לעת־עתה נאָך ניט געפינען
 דאָס ריין אידישע וואָרט?

איבערזעצונגען, אמת'ע, גוטע, ריין אידישע
 פון די רייכסטע ווערק פון דער מענשהייט וואָלטען מיט א
 מאָל אָבערראַמט פון דער וועלט די פראַגע וועגען דער אידי-
 שער שפראך־אַרעמקייט, און וואָלטען אין גאַנצען פערשפאָרט
 דעם קינסטלער יענע מיה, וועלכע ער מוז יעצט אָנווענדען
 אויף צו בעשאַפען אָדער ענטדעקען דעם נויטיגען אידישען
 אויסדרוק. די חבלי־לידה פון דער שפראך וואָלט מען אין גאַנ-
 צען געקאָנט איבערגעבען דעם איבערזעצער, און אויב דער
 מלאך גבריאַל וואָלט באַמת אוועקגעשטעלט פאר מיר די
 אלטערנאַטיווע: אָדער איבערזעצונגען, אָדער אייגענעם
 שאַפען אויף דער איצטיגער מדרגה, וואָלט איך אַ רגע ניט
 געקוויינקעלט זיך און וואָלט פעסט אַרויסגעטראָגען מײן גור-
 דין: „איבערזעצונגען!“

און מחמת נאָך אַ וויכטיגערען טעם וואָלט איך געקומען
 צו דעם זעלביגען רעזולטאַט. אַלגעמײן־מענשליכע קולטור
 הייסט פאר מיר — דער אײראָפּעאישער קולטור-

קריין. אָט דאָס איז די מענשהייט, דער העכסטער שטאַד
 פֿעל פון איהר ענטוויקלונג, און ניט די הונדערטע מיליאָנען,
 וואָס זיינען געבליבען דרויסען פון איהם, און הינטער איהם.
 א פּאָלק, וואָס וויל לעבען מיט דער מענשהייט, אין דער
 מענשהייט, מוז זעהן קודם־כל אריינצוגעהמען אין זיך אַלע
 זיינע אוצרות, די גאנצע אונגעהויערע עשירות, וואָס איז בער
 שאַפען געוואָרען אין איהם פון האַמער אָן ביז אויף דעם
 היינטיגען טאָג: פערשטעהט זיך, ניט זיינע טויזענדער
 קליין־גייסטער, נאָר זיינע גאונים און קאַריפעען. דאָס הייסט
 ניט, אז דאָס פּאָלק זאָל זיך אַבזאָגען פון אַלץ, וואָס עס
 האָט אויסגעארבייט אין דער היים, — בפרט ניט דאָס איר
 דינע פּאָלק, וואָס האָט אזוי פיעל אריינגעטראַגען אין דעם
 זעלביגען אוצר פון דער אייראָפּעאישער קולטור. עס הייסט
 אָבער, אז דאָס היימישע מוז האַרמאָניזירט ווערען מיט
 דעם נייען אוצר, אז ער, דער איראָפּעאייזם, — ווי
 איך וויל איהם אָנרופען מיט איין וואָרט, — מוז ווערען דער
 באַזיס פון אַ נייעם אָריגינעלען שאַפען און אז פון דעם גאנצן
 צען היימישען אוצר זאָלען נאָר יענע עלעמענטען זיך וויר
 טער ענטוויקלען, וואָס געהען ניט להיפּף צו איהם. כל זמן
 אָט דער געדאַנק וועט ניט אריין אין אונזער פלייש־און־
 בלוט, איז אַן עבירה אונזער גאנצע מיה: אַ נייע קאָמבינאַציע
 ציע פון אַזיאטישע קולטור איז ניט ווערטה צו דערבליקען
 דעם שיין פון דער זון. אונזער „יחוס־בריעף, וואָס גרייכט
 ביז צו די פיראַמידען“ האָט נאָר דערפאַר אזא אונגעהויערען
 ווערטה, ווייל מיר זענען געווען, ווי דאָס האָט היינע טיעף
 כעמערקט, „אַ שטיק אייראָפּא, פּערוואָרפען אין אזיען.“ אַ
 דאַנק דעם, וואָס מיר זענען געווען אַ „שטיק אייראָפּא“ האָר
 בען מיר געקאָנט וויררען אויף דעם ענטוויקלונגס־גאַנג פון

דעם מענשליכען גייסט; האָט געקאָנט דער אייראָפּעאישער
 גייסט אזוי שטאַרק ווירקען אויף אונז. מיר זיינען אייראָ-
 פעער, און דאָס אין אונז, וואָס געהט להיפּך צו אייראָפּעאיש,
 מעג פון מיינט-דוועגען שוין היינטיגען טאָג געהן לעזאל!
 אין שטענדיגען קאָנטאַקט מיט דעם „אייראָפּעאישען“
 שאַפּען, אין שטענדיגען נעהמען פון איהם און געבען איהם
 זאָל זיך ענטוויקלען די אידישע קולטור. אָבער דערצו מוז
 זי קודם כל שטעהן אויף אן אייראָפּעאישער הויך, בעזיצען
 דאָס, וואָס די ענטוויקעלטע מענשהייט פערמאָגט שוין איצ-
 טער. אָבער דאָס קאָן פון אונז ערוואַרבען ווערען נאָר —
 דורך איבערזעצונגען. און אויב מיר וואָלטען די
 פינף-און-צוואַנציג יאָהר אָנגעווענדט אונזער ענערגיע אויף
 גוטע איבערזעצונגען, אָנשטאָט אַרויסצוקוועטשען פון אונזער
 אַרעמקייט דאָס ביסעל „אַריגינאַליטעט“, וואָס מיר פערמאָ-
 גען, וואָלטען מיר, כלעבען, שוין געהאַלטען אַ סך ווייטער
 אין דעם אַריגינאַלען שאַפּען גופא, עהדער מיר זענען איצט...
 איך האָב אַנידערגעלעגט די פּעדער און האָב געלאָזען
 פאַרבייזעהען פאַר'ן זכרון די בעסטע זאַכען פון דער אידישער
 ליטעראַטור, און דאָס האַרין האָט אָנגעהויבען אַ ביסעל קלע-
 מען. ווי? איז מיר לייכט זיך אויסצואיינען מיט דעם גע-
 דאַנק, אז אָט די זאַכען וואָלטען געבליעבען ניט געשריעבען?
 ניין, געוויס ניט. און עס וואָלט אויך געווען ניט גאַנץ גע-
 רעכט צו מאַהנען פון דעם עבר, נאַכסאָל האָט ער בעסער
 ניט געמאַכט קיין גוטע איבערזעצונגען אויף דעם חשבון פון
 די אַנדערע זאַכען (אָך! זיי זענען אזוי פיעל!...). איך
 טרייסט מיך אָבער מיט דעם געדאַנק, אז דאָס, וואָס איז שוין
 אָנגעשריעבען, קאָן קיין טהעאָריע ניט אויסמעקען; אז קיין
 טהעאָריע אין דער וועלט קאָן סאי ווי סאי ניט אָבשטעלען

דעם שטראם פון דעם אייגענעם שאפען. אין אלץ, וואָס
 איך קאָן, על פי שכל אין על פי ישר, דערווארטען פון א
 טהעאָריע איז ניט די אָבשטעלונג פון דעם שטראָם פון דער
 אידישער ליטעראַטור, נאָר זיין בעררייכערונג דורך א
 נייעם צופלוס פון גוטע, טאלענטפולע איבערזעצונגען. דיעזע
 ארכייט האָט זיך שוין אָנגעהויבען, פיעלע האָבען שוין פער-
 דיענט א גוטען נאָמען אויף איהר פעלד, און אינז קאָן עס
 נאָר פרעהען, ווען מיר זעהען, אז אויף א ירושטיטעלער
 פון יהואָש'ס ראַנג האָט, ניט אויפגעבעדיג זיין אייגענעם
 שאפען, אין דער לעצטער צייט אזוי פיעל אויפגעטראָן פאר
 דער אידישער איבערזעצונגס-ליטעראַטור.

4

פון דער אייראָפּעאישער ליטעראַטור האָט יהואָש אויס-
 געקליעבען אָאָנפּעללאָאָ'ס פּאָעמא „הייאָואַטא“ (דער לעזער
 פערשטעהט, אז מיר רעכענען אמעריקא גייסטיג צו איראָ-
 פּא). פאר וואָס איז דער גורל אויסגעפאלען גראָד אויף האָס
 ווערק? דעררויף איז דער דיכטער ניט מהויב צו געבען אן
 ענטפער. ס'איז אָאָנפּעללאָאָ'ס מול! יעדעס אנדערע גרויסע
 ווערק האָט ניט וועכיגער פּערדיענט דעם כבוד. אָדער ריב-
 טיגער: דאָס אידישע פּאָליה פּערדיענט די זכיה צו האָבען
 אויך יעדעס אנדער גרויסע ווערק אין זיין ליטעראַטור.
 אָבער אויב מען וואָלט אוועקגעשטעלט די פּראַגע, אין
 וואָס פאר א מיין פּאָעזיע עס נויטיגט זיך אוצטער די איר-
 דישע ליטעראַטור מעהר פאר אלץ, וואָלט אפשר פון דעם
 שטאַנד-פונקט שווער געווען אויסצוקלייבען א בעסערע זאָך,
 עהדער „הייאָואַטא“.

וואָס אונז, שטאַרט און שטעדטעלמענישען, פעהלט איז די נאטור און די ליעבע צו איהר. אין אונזער גייסטיגען אוצר פעהלען, אָדער רעדען נאָך ניט גענוג שטאַרק יענע שטימונגען, וועלכע וואָלד און פעלד, באַרג און וואַסער רופען אַרויס. עס פעהלט דער „ריח השדה“, און גראָד מיט דער פעלד און וואָלד־לופט, מיט דעם באַרג־און וואַסער־גייסט איז אזוי רייך אָנגעזאפט לאַנגפעללאָו'ס דיכטונג.

אָבער אויך דאָס פעהלט אונז (צו קיין גנאי זאָל דאָס אונז ניט זיין!) : דאָס קאָנען אריינדרינגען אין דאָס לעבען פון אַ פרעמד פאָלק, ניט נאָר מיט'ן מוח, „על פי טהעאָריע“, נאָר מיט'ן געפיהל און מיט דער פאַנטאַזיע. אין אונזערע געדאַנקען זענען מיר דאָס קאָסמאָפאָליטיש'סטע פאָלק פון דער וועלט. אין דעם געפיהלס־לעבען אָבער האָבען די צרות אין גלות אזוי ענג געמאַכט אונזער נשמה, אז מיר האָבען שוין לאַנג פערגעסען דעם „ואהבתם את הגר, כי אתם ידעתם את נפש הגר“ (און ליעבט דעם פרעמדען, ווייל איהר פערשטעהט דעם פרעמדענ'ס נשמה). מיר האָבען אויפגעהערט צו פערשטעהן די נשמה פון אַ ניט־אידען, און אונזער גאַנצע אַטמאָספערע איז אָנגעפילט מיט אזוי פיעל שאָוויניזם, קליינליכען האַס צו דעם אַנדערען, אז עס הויבט באַלד אָן אויסצופעהלען לופט, מיט וואָס צו עטהעמען... און גראָד צווישען די פראַגרעסיוו־נאַציאָנאַלען, גראָד צווישען די, וואָס לאָזען פון מויל ניט אַרויס דעם פּזמון: „פראַלע־טאַריער פון אלע פעלקער פּעראַייניגט אייך“, גראָד פון זיי, קאָנט איהר אָפטמאָל הערען אזעלכע דבורים, אז, כלעבען, אין דער לופטען הויבט אָן אַרומשוועבען דער שאַטען פון קרושעוואַן... דאָס שטאַמט ניט פון אַ מאַנגעל אין טהעאָרע־טישער בילדונג, דאָס איז אַ רויהקייט פון געפיהל, וואָס

קאן אויסגעפיינערט ווערען ניט דורך טהעאָרען און מוסר,
 נאָר דורך דער אלגעמיינ-מענשליכער
 פאָעזיע. די פאָעזיע פון אַ פרעמדען פאָלק לערנט אונז
 מיט פיהלען מיט דעם פרעמדען, מיט־דעהען זיך און
 מיט־ליידען מיט איהם. אין דעם פרט איז לאַנגפֿעלדאָ׳ס
 „הייאוואַטא“ איינע פון די ווערטפולסטע זאכען אין דער
 אייראָפּעאישער ליטעראַטור. „הייאוואַטא“ איז אייגענטליך
 אַ זאַמלונג פון לעגענדען, וועלכע די ווילדע אינדיאַנער־
 שבטים פון נאָרד־אַמעריקא האָבען בעשאַפֿען. די לעגענדען
 זענען צום טהייל נאַטור־מיטהען, — איבערנאַטירליכע
 דערצעלהונגען, וואָס זאָלען דערקלעהרען די אָדער יענע נאַ-
 טור־ערישיינונג; צום טהייל זענען זיי אָבער אויך קולטור־
 מיטהען, דערקלעהרונגען פון יענע וואונדער, וואָס דער פרי-
 מיטיווער מענש בעגעגענט אין זיין אייגענעם געזעלשאַפֿט
 ליכען לעבען, אין זיינע קענטעניסען און היטלמות, וואָס ער
 קאָן ניט דערקלעהרען זייער אירשפּרונג. די לעגענדע פון
 „מאַנדאַמין“, דעם געל און גרוין בעקליידטען יונגען מאַן,
 מיט „די לאָקען ווייך און גאַלדיג“, וועמען „הייאוואַטא“ האָט
 בעזיעגט, געהערט צו דער אַרט קולטור־לעגענדען. „מאַנדאַ-
 מין“ איז ניט קיין אַנדער וועזען, זיי דער מאַאיס, וואָס
 האָט געגעבען די אינדיאַנער די מעגליכקייט צו לעבען ניט
 נאָר פון געיעג.

די אלע לעגענדען האָט אָבער לאַנגפֿעלדאָ צונויפֿגור-
 פירט אַרום דער צענטראַל פיגור פון דעם אינדיאַנישען עפאָס,
 דעם מיטהישען העלד „הייאוואַטא“. הייאוואַטא איז דער-
 בער ניט קיין איינצעל־העלד, דאָס איז דאָס גאַנצע אינדיאַנישע
 פאָלק, די פּערסאָניפֿיצירונג פון אלע בעסערע זייטען פון זיין
 כאַראַקטער און זיין לעבען. ער איז דאָס אידעאל פון

דעם פאָלק, וואָס שפיענעלט אָב אַליין, וואָס דעם פאָלק איז
הייליג און טהייער.

אריינלעגענדיג זיך אין די פסיכאָלאָגיע פון דעם גאַנ-
צען אינדיאנער פאָלק, מיטפיהלענדיג זייערע צרות און ליי-
דען, ווייל דאָס זענען אין תוך דיזעלביגע צרות און יסורים,
וואָס פלאַגען אלע מענשען אומעדום, הויבט אָן אין גע-
פיהל צו פערשווינדען די נאַציאָנאַלע אָבגעזונדערקייט,
דער פיינדליכער היפך צווישען דעם נאַציאָנאַלען „איך“ און
דעם נאַציאָנאַלען „דו“. עס וואַקסט אָנשטאַט איהם אויס
יענער געפיהל פון סאַלידאַריטעט, וואָס דאַרף סוף-
כל־סוף אלע פעלקער פערבינדען צו איין ברידערליכער
משפחה, צו איין פרייען פעלקער־בונד, וואו יעדעס פאָלק
זאָל קאָנען ניט געשטערט אַרויסוויקלען פון זיך אַליין, וואָס עס
וואַקסט אָן אין זיין נשמה, און העלפען יעדען אַנדער פאָלק
אין דעם געמיינזאַמען פראָגרעס פון דער גאַנצער מענשהייט.
אין דעם קאַמפף פאַר די אייגענע נאַציאָנאַלע עקזיסט-
טענץ, אין דער פאָלעמיק אַנטגעגען דעם קאָסמאָפאָליט, פער-
געסען מיר אָפט אויף די געבאָטען פון ברידערליכער פעל-
קער־ליעבע, אויף דער נשמה פון אונזער גאַנצען פראָגרע-
סיווען גלויבען, אויף דעם „כי היאַ חייך“ פון אונזער גאַנצען
אידעאָל. אַזעלכע ווערק ווי „היאַוואַטאַ“ פרישען אָב די
דאָזיגע נשמה מיט יענעם ריינעם „הומאַניזם“, דער עדעלער
ליעבע צו דעם מענשען, וואָס איז ביי לאַנגפֿעללאָן אַזוי האַר-
מאַניש צונויפגעגאַסען מיט דער ליעבע צו דער נאַטור.

ניו-יאָרק, אַפריל 1910.

אינדיאנישע נעמען און ווערטער.

אַנמערקונג. — די אינדיאנישע נעמען און ווערטער וועלכע קומען פאר אין „היאָוואַטשאַ“ ווערען בכּוּזן געברויכט אין דעם ענגלישען אַריגינאַל אזוי ווי אין דער אידישער איבער-זעצונג אום צו געבען דעם געדיכט א'ן אמת-אינדיאנישע פאַרב. און דער פּאָלגענדער פאַרצייכניס וועט דער לעזער געפונען די דאָזיגע ווערטער מיט זייער ריכטיגער אויסשראַכע און בעדייטונג. די וואַקאַליכוכשטאַבען „יו“ מוזען אויסגעשראַכען ווערען ווי אַ צירח, אזוי ווי אין „קלויד“ (ליטווישע אויסשראַכע). דאָרט אָבער וואו דער וואַקאַל „יו“ דאַרף געלעזען ווערען ווי „אי“, וועט עס דער לעזער געפונען אַנגעדייטעט אין האַלבע לבנות . () —

אַדאַה'מין, פּאזעמקעס (ערדבערען).

אַדזשיב'ווים, אַ געוויסער אינדיאנישער שטאַם.

אַדזשיב', דער זומער-מאַכער, דער נאַמען פון אַ געוויסען וויזעל-טהיער.

אַווי'סע, אַ געוויסער בלויער פּויגעל (בלוישפּעכט).

אַ'ווני, די פרוי פון אַסיאָ דעם זעהן פון דעם אכענדשטערען.

אונקטעיה', דער גאַט פון וואַסער.

אַזעװאָ'ביק, אַ רונדעס שטיקעל מעש געברויכט אין דעם אינדיאַ-
נישען „שפּיעל פון בעכער“.

אַי-אַ'גו, אַ גרויסער באַריהמער.

אַיוואָ'יעי, דאָס אינדיאַנישע וויעגליעד, אַייליליו.

אַייני'ניוואָג, פיגורלעך פון מענשען געברויכט אין דעם אינדיאַ-
נישען „שפּיעל פון בעכער“.

אַי'סע, שעם זיך!

אַיש'קודאַ, אַ קאָמעטישמערען; פייער.

אַמאַ'האַם, אַ געוויסער אינדיאַנישער שטאַם.

אַמי'מי, די טוב.

אַנאַ'גאַן, אַ בעכער.

אַנעוועי, ערוואַד.

אַסי'אַ, דער זוהן פון אבענדשמערען.

אַפי'טשי, אַ געוויסער קלוינער פויגעל מיט אַ רויטען העלזעל
(ראַטהקעלכען).

אַקעהאַ'ווים, אַ געוויסער העררינג, וועלכער האַלט זיך אויף אין
טויכען.

ביוקעדע'ווין, הונגער.

ביי'אייס'וואָ'וואָ, דער קנאל פון דונער.

בימאַ'ה'גומ, ווינטרויבען.

בי'נע, אַ פּאַזאַן, אַ געוויסער וואַלד'עוף.

גאַשקיוואָ', די פינסטערנס.

גי'זים, די זונן.

גי'טשי'גין'מי, דאָס גרויסע יס'וואַסער. מיט דעם נאָמען פלעך
גען די אינדיאַנער רופען איינע פון די פינף גרויסע אַזערעס

וואס געפינען זיך אין נאָרד־אַמעריקאָ ביי די גרענעצען פון
קאנאדא און די פעראייניגטע שטאַטען.

גימ־שימ־נימ־א, דער גרויסער גייסט, דער האר פון לעבן.
דזשיקוואַני־שי, א געוויסע גרויסע גלאַנציק־קאלורטע פליעג.
דזשאַס־עקיד, א זעהער, א פראַפעט.

דזשי־בי, גייסט, זעעלע.

דעהינ־דע, א פראַשי.

דע־לעוואַרם, א געוויסער אינדיאַנישער שטאַם.

דעקא־טאהם, דער אַלגעמיינער נאָמען פון מעהרערע געוויסע
אינדיאַנישע שטאַמען.

הו־ראַנב, א געוויסער אינדיאַנישער שטאַם.

העי־ז־הא, אַן אויסגעשריו.

היי־וואַטאה (האי־וואַטאה), דער קלוגער מאַן; דער לעהרער;
דער זוהן פון דעם מערב־ווינד — מאַדזשיקיוויס, און פון
ווענאַנע דער טאַכטער פון נאָקאָמיס (זעה נאָקאָמיס).

וואַבאָן, מזרח־ווינד.

וואַבאָנ־ענ־נאָנג, מזרח־שטערען, מאַרגען־שטערען.

וואַביווי־אָן (וואַביוואַיאַן), ווייסעס פעליק־קלויד.

וואַב־נאָ, צויבערער; קונצענמאַכער.

וואַב־נאָ־וואַסק, א געוויסע הייל־פלאַנצונג (גאַרבע).

וואַב־ביק, א פעלז.

וואַב־ע־סאָ, א קראַליק.

וואַ־וואַ, א ווילדע גאַנז.

וואַ־וואַ־טי־סי, דאָס פויער־פליעגעל.

וואַוואַני־סע, די נאַכט־שוואַלב.

וואַס'פּאַס, געוויסע פּאַטשערקעס און פּערעל וועלכע די אינדיאָ-
נער פּלעגן געברויכען אַלס ציערונג.

וויג'וואַס, א'ן אינדיאַנישעס הויזעל אָדער געצעלט.

וויאָ'מינג (וואַיאָמינג), א געוויסע געגענד אין נאָרד-אַמעריקא.

וויי'געמין, דער גנב פון די קוקרוזע-פעלדער, דער נאָמען פון א
געוויסען אינזעקט.

וועיהע-וועי, א'ן אויסגעשרוי.

ווייוואַסי'מאָ, דער בליץ.

וויי-מאַקווע'נע, א זומער-פויגעל.

וועהאַנאָ'וויין, א קלאַנג-געשרוי.

ווענאָ'נע, האַיאַוואַטהאַ'ס מוטער, די טאַכטער פון נאַקאַמיס.

ווענדיגאַס, ריעזען.

טאַ'טעם, פאַמיליען-שילד, פאַמיליען-צייכען.

טעמערעק (טעמ'רעק), א געוויסער בוים, לערענעבוים, (ליסט-
וויאַניצאַ).

טאַסקאַלו'סע, א געוויסע געגענד אין נאָרד-אַמעריקא.

טעוועסענ'טהע, א געוויסער טהאַל אין נאָרד-אַמעריקא.

טעקוועמי'נאָ, א געוויסער טייד אין נאָרד-אַמעריקא.

טשאַק'מאַהס, א געוויסער אינדיאַנישער שטאַם.

טשעמאַוויק', א געוויסער פויגעל, קיביץ.

ינג, יא.

יו'גודוואַש, זונפיש, ליעשטש.

יענעדיז'זי, לעדיג-געהער, פראַנט, פוצער.

מאַדזוויי'אַ'שקע, דער גערויש פון די וועלען.

מאַדזשיק'וויס, הויאַוואַטהאַ'ס פאַטער, דער מערב-ווינד.

מא'האָקס, אַ געוויסער אינדאָאָנישער שטאָם.
מאָהנאָ, אַ געוויסער זאָרט וואַסער־פּוּיגאַל, וואָס לעבט פּון פּיש.
מאַנאַב'זי, דער שוואַן (ליעבעד).
מאַהנאַמאַ'ני, דער ווילדער רייז.
מאַהנאַמיי'סי, האַכענדיג דאָס הערץ פּון אַ שוויכער־פּוּיגאַל,
העלדיש.

מאַנדאַ'מין, קוקרווע, טירקישער וויין.
מאַסקאַדוו' די לאַנקע.

מאַ'קעסין, אַ געוויסער זאָרט אינדאָאָנישער שיק אָדער פּאַנטאַפּעל
געמאַכט פּון איין שטיק לעדער און געוועהנליך פּאַרפּוצט מיט
פּאַטשערקעס, מיט יאָזשיק־שפּולקעס און מיט פעדערען.

מאַשקאַדיי'סע, אַ געוויסער ווילדער עוף, בירק־הינן (שעטערען).
מיי'דע, א'ז אינדאָאָנישער רופּא וועלכער הוילט מיט קרויטעכטער
און צויבערמוטלען.

מיי'דאַ'מין, די קונסט אָדער קענטניס פּון היילען.

מידושיסאַג'וואָן, פּערל־פעדער, אַ צויבערער, דער גייסט פּון
רויכטהיכער און אוצרות.

מיי'טשימע'ניסאַ, דער גייסט פּון שלעכטען, דער בייזער גייסט.
מיי'מע, אַ געוויסער פּוּיגאַל, דער בוימחאָקער (הואטעל).

מינאַה'גע, בלויע יאָגדעס.

מינניה'האַ, לאַכענדיגעס וואַסער. דער נאָמען פּון אַ געוויסען
וואַסער־פּאַל אין נאַרד־אַמעריקא און אויך דער נאָמען פּון
היינאוואַטהאַס פּרוי וועלכע רופּט זיך נאָך די וואַסער־פּאַלען.

מינדזשיקאַה'וואָן, צויבער־שיך.

מיסקאַדיד', די שענהקייט פּון פּריהלינג, דער נאָמען פּון אַ בלוים
וואָס שפּראַצט אַרויס אין אָנהויב פּריהלינג.

מענ'דענס, א געוויסער אינדואנישער שטאם.

מע'נימא, גויסט, גאט.

מעסקענא'זע, דער גרויסער העכט.

מישי-מאק'ווע, דער גרויסער בער, דער קיניג פון די בערען.

מישינא'מע, דער גרויסער שטער-פיש (אסיאטר).

מישינא'ווא, א ליולקע-טראגער, א באדיענטער.

נא'מע, דער שטער-פיש (אסיאטר).

נאמע-וואסק', א געוויסע פלאנצע, גרינע מיענטע.

נא'סע, פאטער.

נאקא'מים, די באבע פון הייאוואטהא און ד מוטער פון ווענאנע.

נו'שקע, קוק! קוק!

ני-ביינא'בייגס, די גויסטער פון וואסער.

נינימו'שא, געליעבטע.

ניפא'ווין, שלאף.

נעגא-ווא'דזשא, די זאמדהויפענס ביי דעם ברעג פון א געוויסער

גרויסער אזערע אין נארד אמעריקא ביי דעם גרענעץ פון

קאנאדא און די פעראייניגטע שטאטען.

נעוועדא'הע, א זינגער.

סאן-גימע'הע, שטארקהערציג.

סוביקא'שי, די שפין.

סודזשי'מע, א געוויסע שטער-פליעג, מאסקיטא.

סעבאווי'שע, א טייכעל.

סעגוואן, פריהלונג

סא-סעה-דזשי'וואן, א ווירבעל-שטראם.

עדזשידא'מא, די רויטע וועווערקע.
 עדיק', דער רעננטהיער.
 עלגאנ'קין, א'ן אינדיאנער פון א געוויסען שטאם.
 עה'מא, די ביהן.
 עהמיק', דער קיניג פון די ביבערס.
 עננעמי'קי, דער דונער.
 עסקאנע'בע, א געוויסער טויד.
 עפאק'ווא, דער וואסערראָהר.
 עהקאסי'ווין, דער פיעבער.
 פא'גאק, דער טויט.
 פאגעווא'גאן, א קריעגס־שטעקען.
 פאוווי'מינג, א געוויסער שטראם.
 פאני'מעה, יענע וועלט, דאָס לעבען נאָכ'ן טויט.
 פא'נים, א געוויסער אינדיאנישער שטאם.
 פא־פאק'קי'נע, דער הוישעריק.
 פאקווא'דזשים, קלוינע וואלד־מענישען, קארליקעס.
 פאקווי'נע, דער רויד פון דער ליולקע וועלכע מען רויבערט צום
 צייכען פון פריעדען.
 פיבאָען', דער ווינטער.
 פיוגעסינג' דאָס אינדיאנישע „שפיעל פון בעכער“.
 פי'זיקי, א ביזאָן, א געוויסער ווילדער אָקס.
 פיימאָסעד', דער רויבער פון די קוקירוזע־פעלדער, דער נאָמען פון
 אן אינזעקט.
 פישניקרה' א געוויסע זאָרט ווילדע גאַנז (בוימגאַנז, שנעעגאַנז).

פֿע'מיקען, א געוויסער אינדאָנישער מאַבל פֿון הירשען אָדער
בופעל-פֿלוויש געטרוקענט און נאָכדעם צושטויסען.

פֿריי'רי, א סטעפע, א גרויס שטיק לאַנד באַוואַקסען מיט גראַז.
קאַ, ניון.

קאַג, יאָזשיק, א געוויסע חי'ה'לע באַדעקט מיט שטעכעדיגע שפּיל-
קעס. (די אינדאָנער פֿלעגען די דאָזיגע שפּילקעס זעהר פּיעל
געברויכען צו באַפּוצען זייערע קליידער און זייערע שפּלעד.)

קאַ'גאַ, לאַז עס זיין, טהו עס ניט.

קאַגאַדזשי', דער ראַב.

קאַ'קאַ'קאַ'האַ, די סאַווע (א געוויסער נאַכט־פּויגלע).

קאַנאָ, א'ן אינדאָנישעם שפּעל, געמאַכט פֿון קאַרע און צווייגען.

קוואַני'שי, (זעה: דאַש־קוואַני'שי).

קוואַ'סינד, דער שטאַרקער.

קיביאַ'באַס, א זינגער אָדער שפּיעלער, איינער וועלכער געוועל-
טיגט איבער די גיוסטער.

קי'גאַ, דער פּיש.

קיווי'דין, דער צפֿון־מערב ווינד (נאָרד־וועסט ווינד). די אינ-
דיאַנער וואָס האַבען געוואָהנט אין דרום־זייט פֿון דעם גרוי-
סען מייך האַבען גערופֿען דעם דאָזיגען ווינד הייס־ווינד,
ווייל זיי האַבען פֿון יענער ריכטונג איינגעוואַנדערט.

קעיאַשק', ים־פּויגלען (מעווען).

קייביאַן' דער מערב־ווינד.

קעביבאַנאַ'קע, דער נאָרד־ווינד, דער זוחן פֿון מאדזשיקוויס
דעם מערב־ווינד.

קעמענ'טשעס, א געוויסער אינדאָנישער שטאַם.

קענאַ'ביק, א שלאַנג.

קענא'זע, א העכט.
 קעניו, א גרויסער קרועגס-אדלער.
 שאהבא'מין, אגרעסעו.
 שאגאדיי'ע, א טרום, א שרעקעדיגער.
 שאגאשי, א זאָרט ראקיפיש.
 שאוואַנדיי'סי, דרום-ווינד.
 שאוויינימי'שין, דערבארעם זיך אויף מיר.
 שא'שא, לאנג צוריק.
 שא'שא, די שוואַלב.
 שאשא'נים, א געוויסער אינדאָנישער שטאַם.
 שושן'גאָ, א געוויסער וואַסער-פויגעל, דער ריווער.
 שיי'דע, א זאָרט ווילדע גאַנז (קראַפּ-גאַנז).
 שינ'גיבים, דער מויכער, א געוויסער פויגעל וואָס לעכט פון מיש.
 שע'שעכזאָג, ענטלער; געוויסע פיגורלעך אין דעם אינדאָני-
 שען "שפיעל פון בעכער".

336 336

דאס ליעד פון
הייאוואטהא

פ ר א ל א ג .

פרעגט איהר מיך, וואו כ'נעהם די מעשוח
די ספורים און די סקאזקעס,
מיט די ריהות פון די וועלדער,
מיט דעם דופט און טהוי פון לאנקעס,
מיט די רויכקרייזען פון וויגוואמס,
מיט דעם רעיש פון שטארקע שטראמען,
מיט די אפטע ווידערקלאנגען,
און משונה'דיגע עכאס,
ווי אין בערג די דונערקלאנגען! —

איך א'ן ענטפער וועל איך געבען: —
„פון די וועלדער און די סטעפעס,
„פון די גרויסע צפון־טייכען,
„פונ'ם לאנד פון די אדושיבוויים,
„פונ'ם לאנד פון די דעקאטהאס,
„פון די בערג און פון די זומפען,
„וואו דער רייהער, דער שושגא,
„אין די וואסער־שטעקלעך נעהרט זיך.

„איך דערצעהל ווי כ'האב געהערט זיי,
„פון די ליפען נעוועדאהע'ס,
„דעם מנגן און דעם זינגער.“
פרעגט איהר מיך, וואו נעוועדאהע
האט דאס ווילדע ליעד געפונען,
איך א'ן ענטפער וועל איך געבען: —
„אין די וועלדער ביי די פויגלען,
„אין די וואוהנונגען פון ביבערס,
„אין די טריט פון בופעל-אקסען,
„אין די נעסטען פון די אדלערס.“

„איהם די מעשה'לעך געזונגען,
„האבען אלע ווילדע עופות,
„פון געמייזעכטס, פון די טייכען,
„פון די אומעדיגע זומפען;
„טשעטאווויק, דער קיביץ-פויגעל,
„און דער מאהנג, דער טויכער-פויגעל,
„און די ווילדע גאנז די וואווא,
„אויך דער בלאַער עוף, שושוגא,
„און די וואלד-הוהן, מאַשקאדייסע.“

וועט איהר מיך נאך ווייטער פרעגען:
„ווער געווען איז נעוועדאהע?
„אונז דערצעהל פון נעוועדאהען.“

וועל איך ענטפערען אייך תבא,
אין די פאלגענדיגע ווערטער: —

„אין דעם טהאל פון טעוועסענטהע,
„אין דער רוהיג-גרינער געגענד,
„ביי די העלע וואסער-פלוסען,
„דארט געלעבט האט נעוועדאהע.
„רונד ארום אינדיאנער דערפעל,
„זיינען אויסגעשפרייט געלעגען,
„גרינע לאנקעס, ווייצען-פעלדער;
„הינטען איז א וואלד געשטאנען,
„וואו די סאסנעס פלעגען שושקען,
„גרין אין זומער, ווייס אום ווינטער,
„אויבג זיפצען, אויבג שושקען.

„און איהר האט די שענע פלוסען,
„דורכ'ן טהאל געקענט דערקענען,
„פריהלינג-צייט — אן זייער רוישען,
„זומער — אן די וואסער-בויםלעך,
„אסיען — אן דעם גראען נעבעל,
„ווינטער — אן דעם פאס דעם שווארצען.
„דארטען האט געוואהנט דער זינגער,
„אין דעם טהאל פון טעוועסענטהע,
„אין דער רוהיג-גרינער געגענד.“

דאַרט האָט ער דאס ליעד געזונגען,
דאָס געזאַנג פון הייאַוואַטהאַן,
דאַרט באַזונגען זיין געבורטשאַפט
און זיין לעבען פולל מיט וואַנדער,
זיינע תּפּלות און זיין פּאַסטען,
זיינע טהאַטען און זיין ליידען,
אום די מענשען צו באַגליקען,
אום זיין שבּט צו דערהויכען.

איהר, וואָס ליעבט נאַטור'ס שמיל ווינקעל,
ליעבט דעם זוננשיין אויף די לאַנקעס,
ליעבט די שאַטענס אין די וועלדער,
ליעבט דאס ווינדטעל אין די צווייגען,
ליעבט דעם שניי־שטורעם און רעגען,
ליעבט דעם רעש פון גרויסע שטראַמען,
צווישען סאַסנע־בוים־שטאַכעטען,
און אין בערג דעם הילך פון דונער,
וועלכענ'ס טויוענד עכאַס קלאַפען,
ווי די אדלערס אין די נעסטען, —
הערט זיך איין די ווילדע זאגע,
הערט דאָס ליעד פון הייאַוואַטהאַ!

איהר, וואָס ליעבט אַ פּאַלק'ס געשיכטען,
די באַלאַדען פון א'ן אומה,

וואס ווי שטימען ווייטע, רופען
אפצושטעלען זיך און הארבען.
אזוי זיס, נאאיוו און קינדערש,
אז דאס אויער קוים קען מערקען.
אויב ס'איז ריידען אדער זינגען, —
הערט די אינדיאנישע לעגענדע!
הערט דאס ליעד פון הייאוואטשא.

איהר, וואס האט א פרישריינ הערין נאך,
גלויבט נאך אין נאטור און גאטהייט,
גלויבט נאך אז אין אלע דורות,
יעדען מענשענ'ס הערין איז מענשליך;
אז אין ווילדענ'ס ברוסט אפילו,
לעבט א'ן אונבעוואוסטעם שטרעבען,
א באגעהר צו ווערען בעסער;
אז די הענד וואס שוואך און הילפלאז,
טאפען בלינדערהייד אין חשך,
טרעפען אן גאט'ס האנד אין חשך,
און זי הויבט זי אויף און שטארקט זיי, —
הערט דעם ספור דעם נאאיווען,
הערט דאס ליעד פון הייאוואטשא!

איהר, וואס וואנדערנדיג פארגעהט אפט,
אין א גרוינפערווארפען ווינקעל,

וואו די ווילדע יאגדעריכוימלעך,
 היינגען זיי'רע פרענז די רויטע,
 איבער ווענד מיט מאך בעוואקסען,
 און איהר שמעלט זיך אָפּ באַקוקען,
 א פאַרגעסענעם בית עולם,
 און איהר שמעהט פאַרטראַכט און לייענט,
 א „פּה־נְקֵבֵר“, האַלב פאַרמעקט שוין —
 אַהן שום חכמות אנגעשריעבען,
 ווערטער פשוט'ע, דאָך יעדעס,
 פול מיט האַפּענונג און האַרצוועה,
 פול מיט צערטליכסטע געפיהלען.
 אי פון דער וועלט, אי פון יענער —
 לעזט די איינפאַכע מצבה,
 לעזט דאָס ליעד פון הייאַוואַטהא!

I.

די שלום-ליולקע.

אויף די פרייריכערג די רויטע,
וואו מע ברעכט די ליולקע־שטיינער,
גיטשי מעניטא, דער שטארקער,
ער, דער הערשער פונ'ם לעבען
איז אראפ, און אויף די פעלזען
שטעהענדיג, צונויפגערופען
אלע פעלקער, אלע שכטים.

פון זיין טריט ארויסגעשפרונגען
איז א שטרעם אין מארגענשימער,
און זיך רייסענדיג מיט אימפעט
תהום אראפ־צו, האָט געפונקעלט,
ווי דער אישקודא, דער שטערען.
זיך גענייגט צו דר'ערד דער גייסט האָט,
אנגעצייכענט דורך דער לאַנקע
איהם אַ וועג מיט זיינע פינגער,
און געזאָגט: „דאָ זאלסטו לויפען.“

אפגעהאקט האט מיט דער האנד ער,
פון דעם רויטען פעלז א ווינקעל,
זיך געמאכט דערפון א ליולקע,
אויסגעצאצקעט מיט פיגורען;
פאר א מונדשטיק אויסגעריסען,
פונ'ם טייך א ראהר א לאנגען,
פריש-באדעקט מיט גרינע בלעטלעך;
אנגעפילט די פיף מיט שאַלאַכין,
מיט א רויטע ווערבע שאַלאַכין,
דאן בעהויכט דעם וואַלד דעם נאהנטען
ביז די גרויסע צווייגען האַבען,
רייבענדיג זיך אנגעצונדען.
און געשטאנען אויפ'ן באַרג איז
גיטשי מעניטא, דער שטארקער,
רויכערנדיג זיין שטום-ליולקע,
אלס א סמן פאר די פעלקער.

לאַנגזאם איז דער רויך געשטיגען,
אין דעם שטילען מאַרגען-אוויר,
ערשט א'ן איינצ'גער פאַס א דונקלער,
דאן א בלאַג-עדיכטע פארע,
דאן ווי שניי א ווייסער וואַלקען;
ווי פון וואַלד-בויםער די שפיצען,
שטייגענדיג אליין העכער, העכער,

— ביז ער האט דערגרייכט דעם הימעל —
אפגעקלאפט זיך קעגען הימעל,
און פאנאנדער זיך געקייקעלט.

פון דעם טהאל פון טעוועסענטהע,
פון דעם טהאלענלאנד וויאמינג,
פון די וועלדער טאסקאלוסע'ס, —
פון די שטיינער-בערג די ווייטע,
פון די וואסערען פון צפון —
יעדער שטאם דערזעהן דעם רויד האט,
און ווי ס'שפרייט זיך דער פאקוויינע
פון דער ווייטער שלום-ליוולקע.

און די פאלקס-פראפעטען האבען
דאן געזאגט: ס'איז דער פאקוויינע,
אט מיט דעם סיגנאל, וואס וויעגט זיך
ווי א וויכעס ווערב-שטעקעל,
ווי א האנד וואס רופט פון ווייטען —
רופט צוזאמען אלע שבטים,
גיטשי מאניטא דער שטארקער,
רופט די קריגס-לייט אויף באראטהונג.

דורך די פריירים, איבער טייכען,
זיינען קריגס-לייט אנגעקומען,
די קעמענטשעס און די טשאקטאס,

און די דעלעוואַרס און מאַהאַקס,
די אַמאַהאַס און די פּאַנים,
די דעקאַטאַס, און די מענדענס,
די אַדושיכווייס און די הוראַנס,
די שאַשאַנס און די שוואַרץ־פּים —
אלע האַבען זיך פאַרזאַמעלט,
אויף דער שלום־ליולקע'ס צייכען,
ביי די פּרייר־בערג די רויטע,
וואו מע ברעכט די ליולקע־שטיינער.

דאַרט געשטאַנען אויף דער לאַנקע
זיינען זיי אין קרניגס־מלבושים,
אַנגעפאַרבט ווי אַסיען־בלעטער,
אַנגעפאַרבט ווי מאַרגען־הימעל,
זיך באַקוקענדיג מיט צאַרען;
אין דער ברוסט דער־צאַנק פון דורות,
האַס און ראַכע־לוסט געירשנ'ט,
נאָך פון אבות־אבות־ינו.

גאַמשי מעניטאַ, דער שטאַרקער,
דער באַשעפער פון די פעלקער,
האַט געקוקט אויף זיי מיט מיטלייד,
מיט דער ליעבשאפט פון א פאַטער;
זייער כעס און זייער שטרייטען,

אנגעקוקט ווי קריג פון קינדער,
ווי מלחמות בלויז פון קינדער.

האט זיין רעכטע האנד פערשפרייט דאן,
אום דעם ווילדען זינן זאל צאהמען,
אום דער ראכע-דורשט זאל שטילען,
פון זיין רעכטער האנד דער שאַמען,
און זיין שטאלצער קייל געהילכט האט,
ווי דער רעש פון ווייטע שטראַמען
פאלענדיג אין טיעפען אַפגרונד —
און זיי זידלענדיג געמוסר'ט :

„קינדער מיינע ! ארמע קינדער !
„הערט זיך איין די חכמה-ווערטער,
„הערט זיך איין די מוסר-ווערטער,
„פון דעם מויל פון גייסט דעם גרויסען.

„כ'האב אייך לאַנד אויף יאָגט געגעבען,
„שטראַמען איהר זאלט קענען פישען,
„אייך געשאַנקען בופעל-אַקסען,
„הירשען, רענטהירען און בערען,
„ווילדע גענז און ביבער-חיות ;
„זומפען פול מיט וואסער-עופות,
„טייכען פול מיט אלע פישען,

„ווארום זייט איהר ניט צופרידען,
„און איהר רודפ'ט נאכאנאנד זיך ?

„איך בין מיעד פון אייער שמרייטען,
„מיעד פון קריג און בלוט-פארגיסונג,
„מיעד צו הערען ראכעית-פלות,
„מיעד פון אייערע מחלוקות.
„שטארק בלויז קענט איהר זיין ווען אייניג,
„פיינדשאפט ברינגט אייך בלויז געפאהרען ;
„לעכט פון איצטער אָן אין שלום,
„לעכט צוזאמען טריי ווי ברידער.

„שיקען וועל איך אייך א נביא,
„א באפרייער פאר די פעלקער,
„ער וועט פיהרען אייך און לערנען,
„מיהען פלאגען גלייך מיט אייך זיך.
„וועט איהר זיינע עצות האַרכען,
„גליקליך וועט איהר זיין און וואַקסען,
„וועט איהר זיינע רייד ניט אַכטען,
„אונטערגעהן און וועלקען מוסט איהר.

„באָדט זיך אין דעם שטראַם, וואָס פליסט דאָ,
„וואַשט די קריגס-פאַרב פונ'ם פנים,
„וואַשט דעם בלוט-פלעק פון די פינגער ;

„אין דער ערד באגראבט די וואפען ;
„ברעכט זיך שטיקלעך רויטען שטיין אפ,
„מאכט דערפון זיך שלום-ליוולקע,
„דאן פון טייך קלייבט וואסער-שטעקלעך,
„פוצט זיי אויס מיט העלע פעדערן,
„רויכט דעם קאליומעט צוזאמען,
„און פון איצטער לעכט ווי ברידער.“

אויף דעם ערד אראבגעווארפען,
האבען זיי די הירש פעל-מאנטלען,
קריגס-מלבושים און כלי-זיין,
דאן אין טייך אריינגעשפרונגען,
און געשווענקט די פארב פון פנים.
קלאר געשטראמט האט ס'וואסער אויב ען,
קלאר, ווי ס'איז ארויסגעקוואלען,
פון דעם לעבענס-הערשער'ס פוס-טריט ;
שווארץ געשטראמט האט ס'וואסער אויב ען ;
קויטיג און מיט רויטע פלעקען,
ווי עס וואלט מיט בלוט געמישט זיך.

ריין פון קריגס-פארב, פונ'ם וואסער
איז ארויס די מחנה קריגס-לויט,
און ביים ברעג די העק באגראבען,
טיעף באגראבען אלע וואפען.

גיטשי-מעניטא, דער שטארקער,
גרויסער גייסט, אראפגעשמייכלעט
האט אויף זיינע שוואכע קינדער.

שוויגענדיג, די קריגס-לייט האבען
רויטע שטיינער אפגעבראכען,
און געמאכט זיך שלום-ליולקעס;
פונ'ם טייך גענומען שטעקלעך,
און באפוצט מיט העלע פעדערן,
דאן אהיים אוועג איז יעדער.
דאך דער גרויסער האר פון לעבען,
דורך א שפאלט אין וואלקען-פארהאנג,
דורך דעם טהויער פון דעם הימעל,
איז פון זייער בליק פארשוואונדען,
אין דעם רויך-ים, וואס ארום-איהם
האט פערשפרייט די שלום-ליולקע.

II.

די פיער ווינטען.

„גיט אפ כבוד מאדזשיקוויים“ —
האבען פון דעם פאלק די זקנים
און די קריגס-לייט אויסגערופען,
ווען דעם הייל'גען וואמפאס-גארטעל
ער מיט זיעג אהיים געבראכט האט,
פון דעם צפון-ווינד'ס מדינות,
פון דעם קיניגרייך וואכעסא,
פון דעם לאנד פון ווייסען קראליק.

ער גערויכט דעם וואמפאס-גארטעל
האט פון האלז דעם מישימאקווע,
יענעם בארג-בער וואס געוועזען,
איז דער שרעק פון אלע פעלקער,
ווען ער איז אין שלאף געלעגען,
אונגעלומפערט אויפ'ן בארג-שפיין.

ווי א פעלז מיט מאַך בעוואקסען,
ברוין און גראַ מיט מאַך באוואקסען.

שטיל זיך צוגע'גנב'ט האַט ער,
ביז דער היה'ס רויטע נעגעל,
שיער ניט האַבען אנגעריהרט איהם,
ביז איהר הייסער הויך געוואַרעמט,
האַט די הענד פֿון מאדזשיקיוויס,
ציהענדיג דעם וואַמפּאַס-גאַרטעל,
איבער ד'אויערלעך די רונדע,
וועלכע האַבען ניט געהערט דאָן,
איבער ד'אויגעלעך די קליינע,
וועלכע האַבען ניט געזעהן דאָן,
ביז דער סאַמע נאַז דער לאנגער,
ביז די נאַזלעכער די שוואַרצע,
וואָס מיט שווערען אַטהעם האַבען
מאַדזשיקיוויס' הענד געוואַרעמט.

פאַכענדיג זיין האַק אין אויר,
מיט אַ קריגס-געשריי אַ ווילדען
האַט דעם שטאַרקען מישי-מאַקווע'ן,
ער געטראַפּען גלייך אין שטערען,
סאַמע צווישען ביידע אויגען.

פון דעם שווערען קלאפ צוטומעלט,
האט זיך אויפגעהאפט דער בארג-בער,
דאך געפאלען פון די פיס באלד,
וואנקענדיג אראפגעלאזט זיך,
אויף די הינטער-לאפעס זיינע,
און געיאמערט ווי א פרוי דאן.
און דער שטארקער מאדזשיקווים,
שטעהענדיג פאר איהם אהן מורא,
אויפ'ן קול פון איהם געיעקט האט,
און געזאגט איהם מיט פאראכטונג:

„הער, דו בער, דו ביזט א פחדן,
„וואלסטו טאקי אין דער אמת,
„שטארק געוועזען ווי דיין אנשמעל,
„וואלסטו ווי א פרוי ניט וויינען.
„בער! דו ווייסט, מיט אונזער שבת
„האסטו לאנג געפיהרט מלחמה,
„איצטער זעה, מיר זיינען שטארקער;
„געה פאררוק זיך אין די וועלדער,
„געה באהאלט זיך אין די פעלזען.

„ווען באזיגט אין שטרייט וואלסט דו מיך,
„ניט געקרעכצט אפילו וואלט איך,
„אבער דו, בער, זיצסט און יאמערסט,

„און פארשעמסט דיין שטאם מיט וויינען,
„ווי א שוואכע שאגאדייע,
„ווי א'ן אלטע פרוי וואס שרעקט זיך.“

ווידער האט ער זיך פערמאסטען,
מיט דער האק אויף מישימאקווע'ן,
איהם געטראפען גלייך אין שטערען,
איהם דעם שארבען איינגעבראכען,
ווי די פישער — ס'איז אום ווינטער.
און אזוי געטויט געווארען,
איז דער בארגבער מישימאקווע,
ער, דער שרעק פון אלע פעלקער.

„גיט אפ כבוד מאדזשיקיוויס!“ —
האט מיט פרייד דאס פאלק געשריען.
„גיט אפ כבוד מאדזשיקיוויס!
„ער זאל זיין דער ווינד פון מעריב,
„און פון איצטער אן און ווייטער,
„זאל ער האבען די ממשלה,
„איבער אלע הימעל-ווינטען.
„רופט איהם מעהר ניט מאדזשיקיוויס,
„קייביאן נאר, ווינד פון מעריב.“

אט אזוי איז מאדזשיקיוויס,
אויסערוועהלט געווארען דאמאלס,

פאטער פון די הימעל־ווינטען.
זיך געלאזט דעם מעריב האט ער,
און דעם רעשט די זיהן צושאנקען.

מזרח ווינד געשענקט צו וואכאן,
ווינד פון דרום שאוואַנדייס'ן,
און דעם גרויזאס־ווילדען נאָרד־ווינד,
צו זיין זוהן קעביבאָנאָקע.

שען און יונג געווען איז וואכאן,
ער פלעגט אַנזאָגען דעם מאַרגען,
פלעגט די נאכט פון בערג און טהאַלען,
מיט זיין זילבער־פּייל פאַריאַגען;
זיין געזיכט געווען באַפאַרבען,
איז מיט העלע פּורפּור־פּאַסען;
אויפגעוועקט זיין קול דאס דאַרף האַט,
און אין וואַלד — דעם הירש און יעגער.

איינזאם איז געוועזען וואכאן;
ס'פלעגען איהם די פּויגלעך זינגען,
ווילדע בלומען פון דער לאַנקע,
פלעגען איהם מיט ריחות גריסען,
וואַלד און שטראַם אַ ברוך־הבא,
פלעגען איהם אַנטקעגען רוישען.

דאך זיין הערץ געווען איז טרויריג,
עלענד פלעגט ער זיין אין הימעל.

איין פריהמארגען, ווען געדרעמעלט
האט דאס דארף נאך, און דער נעכעל
איז געלעגען אויפ'ן וואסער,
ווי א שד וואס לויפט פון זונליכט —
האט דערזעהן ער אויף א לאַנקע,
ווי א מיידעל וואנדערט איינזאם,
זאמעלט ווילדע וואסערבלומען,
ביי דעם טייך וואס אין דער לאַנקע.
יעדען מאַרגען גאנץ באגינען,
איהם באגעגענען די ערשטע,
פלעגען איהרע בלאַע אויגען —
אינ'ם גראַז צוויי בלאַע טייכלעך.
ליעב געקראגען האט ער ס'מיידעל,
וואס אויף איהם פלעגט איינזאם ווארטען;
ער ווי זי געווען איז עלענד,
ער אין הימעל, זי אין לאַנקע.

שדכנ'ען צו איהר זיך פלעגט ער,
מיט האליובען און מיט גלעטען,
מיט זיין זונענשימער־שמייכעל,
מיט זיין הנפ'ענדיגען ריידען.

מיט זיין זיפצען און זיין זינגען,
מיט זיין סוד'ן אין די צווייגען,
זיססטע דופטען, ווייכסטע קלאנגען,
ביז ער האט זי צוגעטוליעט,
אונטער'ן פורפור-קלייד צום הערצען,
און פארוואנדעלט אין א שטערען,
וואס איהם ציטערט אויפ'ן הערצען.
תמיד זעהט מען זיי צוזאמען,
וואכאן מיט דעם וואכאן-עננאנג,
מזרח-ווינד און מארגען-שטערען.

דאך דאס הויז קעביכאנאקע'ס,
איז געווען ביי'ן ים-הקרה,
וואו עס ליגען אויביג שנייבערג,
אין דעם קיניגרייך וואבעסא,
אין דעם לאנד פון ווייסען קראליק.
ער פלעגט עס איז צייט פון אסיען,
שארלאך-רויט די בוימען פארבען,
רויט און געל די בלעטער מאלען.
ער פלעגט עס דעם שניי-ווינד שיקען,
דורכ'ן וואלד מיט סוויסטשערייען;
פלעגט פארפרייען אלע טייכען,
פלעגט די טייך-פויגלעך פארטרייבען,
אין די געגענדען פון דרום;

פלעגט די וואסער עופות צווינגען
זייער גראזען נעסט צו זוכען,
אין דעם לאנד פון שאוואַנדייסי.

איין מאָל פון זיין קאלטער וואהנונג,
פון זיין היים ביי'ם ים־הקרח,
איז ארויס קעכיבאָנאַקע,
און מיט שנייבאשפּריצטע קודלעס,
וואָס אראָפּגעפלאסען זיינען,
גלייך ווי דונקלע ווינטער־שטראַמען —
וואיענדיג, געלאָפּען איז ער,
איבער אייז־באדעקטע טייכען
האַסטיג צו דעם לאַנד פון דרום.

דאַרט ביי'ם טייך באַגעגענט האָט ער,
שינגיבּים דעם טויכער־פּויגעל,
וועלכער בינטלעך פּיש געשלעפט האָט,
אויף די איינגעפראַר'נע זומפען.
אויסגעוואנדערט האָט זיין שטאַם שוין
לאַנג אין לאַנד פון שאַוואַנדייסי,
ער אליין נאר איז פאַרבליבען.

צאַרניג האָט קעכיבאָנאַקע
זיך צושריען: „ווער דערוועגט זיך,

„אין מיין קיניגרייך צו בלייבען,
„ווען די ווילדע גאנז די וואַוואַ,
„שוין אוועג אין דרום לאנג איז,
„ווען דער וואַסער־עוף שושגא,
„לאנג אוועג אין דרום־לאנד איז?
„כ'וועל אריינגעהן אין זיין וויגוואַס,
„און וועל אויסלעשען זיין פייער.“

ווילד און וואיענדיג געקומען
איז ער ביי דער נאַכט צום ביידעל
האַט ארום מיט שניי פארשאטען,
האַט געליארעמט דורכ'ן קוימען,
האַט די צעלט־שטאַנגען געריסען,
און געפליקט פון טהיר דעם פארהאנג.
אבער שינגיבס דער טויכער,
איז געזעסען אַהן שום מורא,
איז געזעסען אונבאקומערט,
דען צו הייצען, אויף פיער מאַנאַט,
האַט ער אנגעגרייט פיער פלאַכעס,
און זיין שפיז איז פיש געוועזען.
מונטער זיצענדיג ביי'ן פייער,
ער געגעסען און געלאכט האַט,
זינגענדיג: „קעביבאַנאַקע,
„דו ביסט שטערבליך גלייך ווי איך בין.“

דאן אריין קעביכאָנאָקע.
איז אין הויז, און שינגיבס האָט
דורך די קעלט דערפיהלט זיין נאהנטקייט,
האָט דערפיהלט אויף זיך זיין פראַסט־הויך,
דאך ניט אויפגעהערט צו זינגען,
און ניט אויפגעהערט צו לאכען,
בלויז צוריהרט דאָס האַלץ, און ס'פייער
האָט גאך העלער זיך צופלאַקערט,
פונקען שפריצענדיג אין קוימען.

פון קעביכאָנאָקע'ס שטערען,
פון די שניי־באשפריצטע קודלעס,
האָט אַ דיקער שווייס גערונען,
און אין אַש געגראכען לעבלעך,
גלייך ווי פון די וויגוואס־דעכלעך,
גלייך ווי פון די בוימער צווייגען,
טריפט דאָס אייז וואָס שמעלצט אין פריהלינג,
און אין הויפען שניי מאַכט גריבלעך.

ביז ער האָט כאַזיגט געפיהלט זיך,
ניט געקענט די היץ פארטראגען,
ניט דאס זינגען און דאס לאכען,
און פון טהיר ארויסגעלאפען;
האָט די שניי־הויפענס געטראמפעלט,

איבער טייך און שטראם געטראכטפילט,
פעסט פארהארטעוועט דעם שניי דארט,
און געמאכט דעם אייזדעק דיקער ;
דאן דעם טויכער-רעוף גערופען,
זיך מיט איהם צו קומען ראנגלען,
נאקעט זיך מיט איהם צו ראנגלען,
אויף די פראסט-באקליידטע זומפען.
נאקעט איז ארויס דער טויכער,
זיך א גאנצע נאכט געראנגעלט,
אויף דער לאנקע מיט דעם נארד-ווינד,
מיט דעם כעס קעביכאנאקע'ס,
ביז ער האט נאך קוים געסאפעט,
קוים די אייז-פינגער באוועגט נאך,
זיך געוואקעלט הינטער-וועלאכטס,
דאן באזיגט, צוריקגעטרעטען
אין דאס קיניגרייך וואבעסא,
אין דאס לאנד פון ווייסען קראליק,
הערענדיג דעם טויכער פויגעל,
ווי ער לאכט איהם אויפ'ן קול נאך,
ווי ער זינגט : „קעביכאנאקע,
דו ביסט שטערבליך גלייך ווי איך בין.“
שאוואַנדייס, א פעטער עצל,
האט געוואהנט אין ווייסען דרום,

אין דעם שלעפערדיגען זונשיין,
אין דעם אייביג-גרינעם זומער.
ער די וואלד-פויגלעך פלעגט ברינגען,
ס'רויטע העלזעלע אפיטשי,
ס'בלאע פויגעלע אַוויסע,
אויך דאס שוועלבעלע די שאַ-שאַ,
און די ווילדע גאנז די וואַ-וואַ;
פלעגט טיטון און קאוואן שיקען,
און די רויטע ווינטרויב-בינטלעך.

און זיין ליולקע'ס רויך פארציהען
פלעגט דעם הימעל מיט א נעבעל,
מיט א חלום'דיגער ווייכקייט;
האַט געמאכט דאס וואסער שימערן,
האַט פארגלעט פון בערג די שפיצען,
און געבראכט א צווייטען זומער,
אין דעם אומעדיגען צפון,
אין דער וויסטער צייט פון שניי-שיך.

זארגלאז-שמילער שאַוואַנדיסי!
אין זיין ברוסט געווען איין שמערץ אייז,
אין זיין לעבען בלויז איין שאַטען.
א י י ן מאַל קוקענדיג אין צפון
ווייט אראַכצו, אויף א פריירי

האט דערזעהן זיין בליק, א מיידעל,
הויך און שלאנק און שען געוואקסען.
איינזאם שטעהענדיג אין פריירי;
העל-גרין איז איהר קלייד געוועזען,
און די האַר ווי זונען-שטייאהלען.

יעדען טאג באקוקט זי האט ער,
יעדען טאג געזיפצט פון בענקשאפט,
יעדען טאג אין ברוסט געוואקסען,
איז זיין שמאכטענים און ליבשאפט,
צו דעם גאלד-געלאַקטען מיידעל;
דאך צו פויל געוועזען איז ער
זיך צו שדכנ'ען צום מיידעל,
איז געוועזען צו פארשלאפען,
נאכצוגעהן איהר, איינצוריידען,
און אזוי געבליבען איז ער,
נאר ביי'ן קוקען און ביי'ן שמאכטען
נאך דעם מיידעל אויף דער פריירי.

ביז א קוק טהונדיג אין צפון
איין פריה-מארגען, ער געזעהן האט
ווי די גאלד'נע לאַקען איהרע,
האַכען זיך אויף ווייס פערביטען,
ווי מיט ווייסען שניי באדעקט זיך.

„א, מיין ברודער פונ'ם צפון,
„פון דעם קיניגרייך וואַבעסאַ,
„פון דעם לאַנד פון ווייסען קראַליק —
„האַסט דאָס מיידעל מיר געגנב'ט,
„האַסט אויף איהר דיין האַנד געלעגט שוין,
„האַסט איהר הערין מיט שענע מעשות
„פון דעם צפון־לאַנד געוואונען.“

אַט אזוי האָט שאַוואַנדייסי
אויסגעהויכט זיין שמערין אין אויר.
ביז דער זיד־ווינד האָט אין פריירי,
הייס־געוועהט פון ליעבע־זיפצען,
פון די זיפצען שאַוואַנדייסי'ס,
ביז די לופט האָט אויסגע־זיען,
פול מיט שניי, און פול די פריירי
איז געווען מיט דיסטעל־בליהונג.
ס'מיידעל מיט די זונשיין־האַאַר, איז
פון זיין בליק אוועג אויף אימער;
מעהר דאס געל־געלאַקטע מיידעל,
ניט געזעהן האָט שאַוואַנדייסי.

אפגענארטער שאַוואַנדייסי!
האַסט געזיפצט, ניט נאך א מיידעל
ניט געזעהן קיין פרויענצימער —

ס'איז געווען א פריירי בליהונג,
וואס דעם גאצען זומער האסטו
טרוימענדיג כאקוקט מיט בענקשאפט,
און געזיפעט האסט אזוי גלוטיג,
ביז פארוועהט זי האסט אויף אימער —
זיפענדיג אין לופט צובלאזען.
א, גענארטער שאוואַנדייסי!

אט אזוי דאן די פיער ווינדען
זיינען אויסגעטהיילט געווארען,
יעדער זוהן פון מאדזשיקיוויס,
האט געהאט א'ן ארט אין הימעל,
אין א ווינקעל פון דעם הימעל;
זיך דעם מעריבזוינד געלאזט בלויז
האט דער שטארקער מאדזשיקיוויס.

III.

הייאָוואַטהאַ'ס קינד־הייַט.

איין מאל אין אַ בין השמשות,
אין דעם עבר לאנג פארגעסען,
אין די לאנג פארמעקטע דורות,
אויף דער ערד אַראָפּגעפאלען
פון לבנה איז נאַקאַמיס,
איז די רייצענדע נאַקאַמיס,
שוין אַ ווייב דאך נאך ניט מוטער.

ז'האַט מיט חבר'טעס געשפיעלט זיך,
און זיך שפיעלענדיג געשאַקעלט,
אויף אַ וויעג פון וויינשטאַק־ריטלעך,
ווען איהר מאַנ'ס א'ן ערשטע כלה,
האַט פון קנאה און פון שנאה,
דורכגעהאַקט די גרינע האַידע,
דורכגעהאַקט די וויינשטאַק־פלעכטלעך,

און אין הוילע שרעק, נאקאמים
איז אראפגעפאלען פלוצלינג,
דורך דעם דונקלען אבענדאויר,
אויף די מאסקאדיי, די לאַנקע,
אויף די פריירי פול מיט בלומען.
„ס'פאלט א שטערען“, — ס'פאלק געזאגט האט —
„ס'פאלט א שטערען פונ'ם הימעל.“

דארטען צווישען מאך און גראזען,
דארטען צווישען ווילדע ליליעס,
אויף דער לאַנקע אין דעם שימער
פון לבנה און פון שטערען,
דארט די רייצענדע נאקאמים,
האט א טאכטעריל געבארען,
און גערופען זי ווענאָנע,
ד'ערשטיגעבאר'נע טאכטער איהרע.

און די טאכטער פון נאקאמים,
ווי א פריירי-בלום געבליהט האט,
אויפגעבליהט א שלאנקע מיידעל,
שען ווי דער לבנה'ס שימער,
שען אזוי ווי שטערען-גלימצער.

אפט געווארענט האט נאקאמים,
איהר געזאגט און איינגעהזור'ט :

„היט זיך אפ פון מאדזשיקיוויס,
„ווינד פון מעריב, מאדזשיקיוויס,
„הער ניט וואס ער וועט דיר זאגען;
„לעג ניט צו זיך אויף דער לאַנקע,
„בייג ניט איין זיך צו די ליליעס,
„ס'וועט דער מעריב־ווינד דיר שלעכטס טהאָן.“

ניט געפאלגט די ווארנונג האָט זי,
ניט געפאלגט די קלוגע ווערטער,
און דער מעריב־ווינד געקומען,
קעגען אבענד איז פאַמעליך,
צושפאצירען אויף דער לאַנקע,
שושקענדיג זיך מיט די בלעטער
בייגענדיג די גראַז און בלומען,
ביז ער האָט באַמערקט ווענאַנע'ן.
אויסגעצויגען צווישען ליליעס,
און זיך חנפ'נדיג געשדכנ'ט,
לאַסטשענדיג זיך צוגעשדכנ'ט,
ביז זי האָט א זוהן געבארען,
זוהן פון ליבע און פון קומער.

אט פון איהם איז הייאַוואַטהאַ,
איז דאָס וואַונדער־קינד געבאַרען.
דאָך די טאַכטער פון נאַקאַמיס,

הייאוואטהא'ס צארטע מוטער,
איז פון הארץ-וועהטאג געשטארבען.
פון דעם מעריב-ווינד פארלאזען,
פון דעם פאלשען מאדזשיקיוויס.

לויט און לאנג בעקלאגט איהר טאכטער,
האט די טרויריגע נאקאמס.
„כ'ווינש דעם טויט זיך“ — האט געקלאגט זי.
„כ'ווינש זיין טויט אזוי ווי דו ביסט,
„פריי פון פראצע, פריי פון וויינען.
„וועהאנאוויין! וועהאנאוויין!“

ביי דעם ברעג פון גיטשי-גיומי,
ביי דעם יס-וואסער דעם העלען,
האט געהאט איהר צעלט נאקאמס,
דער לכנה'ס קינד נאקאמס,
הינטען פלעגט דער שווארצער וואלד שטעהן,
פלעגען שטעהן די דונקלע סאסנעס,
טענען-בויםער פול מיט שישקעס;
פארענט האט גערוישט דער וואסער,
האט געקלאפט אין זון דאס וואסער,
האט געגלאנצט דער ים דער העלער.

דארט די אלטעטשקע נאקאמס,
אויפגעבראכט האט הייאוואטהא'ן,

אין א לינדען־ווייג געוויינגט איהם,
 ווייך געבעטט מיט מאך און ריטלעך,
 פעסט־געשנירט מיט הירשען־אדערן;
 זיין געשריי געשטילט מיט סטראשען:
 „שא, דער הוילער בער וועט קומען“;
 איהם פערשלעפערט מיט איהר זינגען:
 „איוואַיעי, מיין קליינע סאָווע,
 „ווער באלוכטען האָט דאס ביידעל,
 „מיט די גרויסע אויגען זיינע,
 „איוואַיעי, מיין קליינע סאָווע.“

זאכען פיעל דערצעהלט נאָקאָמים,
 האָט איהם פון דעם הימעל'ס שמערען,
 האָט איהם דעם קאמעט געוויזען,
 אישקודאָה מיט פייער־לאקען,
 אויך דעם טויטענטאנץ פון גייסטער,
 קריגסלייט אויסגעפוצט מיט פעדערן,
 האלטענדיג מלחמה־שמעקענס —
 וואס אין קאלטע נעכט פון ווינטער,
 ווייט אוועג אין צפון־ווינקעל,
 שפרייטען זייער שיין פאנאנדער;
 און דעם ברייטען וועג דעם ווייסען,
 שמעג פון רוחות און פון שאַטענס,

וועלכער ציהט זיך דורכ'ן הימעל,
פול מיט רוחות און מיט שאַטענס.

זומער-נעכט ביי'ן ביידעל זיצען,
פלעגט דער קליינער הייזוואַטהאָ.
האַט געהערט די סאַסנעס שושקען ;
האַט געהערט דאָס וואַסער פּליוסקען,
„מיני-וואַואַ“ — סאַסנע-לשון,
„סאַדוויי-אַשקע“ — וואַסער-לשון.

ער פּלעגט זעהן דאָס פייער-פּליעגעל,
ווי עס פּלאַטערט בין השמשות,
און באַלייכט פון וואַלד די קוסטעס,
מיט זיין קליינצינקער לאַנטערנע,
און ער פּלעגט דאָס קינד-ליעד זינגען
אויסגעלערענט פון נאַקאַמיס :
„וואַואַ-טייסי, פייער-פּליעגעל,
„טאַנצענדיג באַשעפּעניס'סל,
„לייכט מיר מיט דיין קליינעם ליכטעל,
„איידער כ'לעג אין בעט זיך שלאַפען,
„איידער כ'שלים די אויגלעך מיינע.“

ער פּלעגט צוּזעהן די לבנה,
ווי זי הויכט זיך אויף פון וואַסער.

רונדער ווערענדיג און גרעסער ;
זעהענדיג אויף איהר די פלעקען,
פלעגט ער פרעגען : „וואס באטייט עס?“
און נאָקאָמיס פלעגט איהם זאגען :
„ס'האַט אמאָל אין כעס א קריגסמאן,
„אנגעהאפט ביינאכט זיין באַכען,
„זי אוואָרף געטהאָן צום הימעל,
„גלייך אקעגען דער לבנה ;
„ס'איז איהר קערפער וואס דו זעהסט דאָרט.“

זעהענדיג דעם רעגענבויען,
אויף דער מזרח־זייט פון הימעל,
פלעגט ער פרעגען : „וואס באטייט עס?“
און נאָקאָמיס פלעגט איהם זאגען :
„דאָס איז „יענע וועלט“ פון בלומען,
„אלע בלומען פון די פעלדער,
„אלע ליליעס פון די פרייריס,
„ווען זיי ווערען דאָ פּערוויאַנעט,
„בליהען ווידער אויף אין הימעל.“

ווען ער פלעגט ביי נאכט די סאָוועס
הערען שרייענדיג אין וועלדעל,
פלעגט ער, מיט א קול פון אימה,
פרעגען : „וואָס איז דאָס, נאָקאָמיס?“

און נאקאמיס פלעגט איהם זאגען :
„ס'איז די סאָווע מיט די קינדער,
„רעדענדיג אויף זיין לשון,
„איינע שילטענדיג די צווייטע.“

אויסגעלערענט הייאַוואַטהא
האַט די שפראַך פון אלע חיות,
יעדענ'ס נאַמען און געהיימנים ;
ווי זיי בויען זומער נעסטען,
וואו זיי ווערען ווינטער נעלם ;
פלעגט מיט זיי א שמועס פיהרען
ווען ער פלעגט זיי זעהן, און רופען :
„הייאַוואַטהא'ס ווילדע היהנדלעך.“

אויך געלערענט הייאַוואַטהא
האַט די שפראַך פון אלע חיות,
יעדענ'ס נאַמען און געהיימנים ;
ווי דער ביבער בויט זיין וואהנונג,
וואו די וועווערקע די נים האלט,
ווי אזוי דער רענטהיער פלינק איז,
און ווארום דער האַז האַט מורא ;
פלעגט מיט זיי א שמועס פיהרען
ווען ער פלעגט זיי זעהן, און רופען :
„הייאַוואַטהא'ס ברידער ליבע.“

און אי-צ'גו דער באריהמער,
דער בארייזטער און בארעדטער,
אנגעשטאפט מיט וואונדער-מעשות,
און א גוטער פריינד נאקאמיס' —
האָט געמאכט א פיילען-בויגען,
פון א דעמבער-צווייג די פיילען,
צוגעשפיצט מיט שארפע שטיינדלעך,
און מיט פעדערען באפליגעלט,
און פון הירש-לעדער דאס שטריקעל.

דאָן געזאגט 'צו הייאַוואַטהאַן :
„געה מיין זוהן, אריין אין וואלד איצט,
„וואו זיך רויטע הירשען זאמלען,
„שיס אונז דאָרט א גרויסען רעה-באק,
„שיס א הערענדיגען רענטהיער.“

איינער און אליין אין וואַלד איז
גלייך געגאנגען הייאַוואַטהאַ,
שטאַלץ, מיט פייל און פיילענבויגען;
איבער איהם און רונד ארום איהם,
האַבען פויגעלעך געזונגען :
„אַ, ניט שיס אונז הייאַוואַטהאַ !“
ס'רויטע העלזעלע אַפּיטשי,

ס'בלויע פויגעלע אַווייסע,
האַכען אויסגעטרעלט : „ניט שים אינו!“

אויף א דעמב-בוים אומגעשפרונגען
איז די וועווערקע עדזשידאמא,
האַט געהאַפקעט דורך די צווייגען,
האַט אין דעמב געפרייכט, געפלוידערט,
האַט געקייכט און האַט געחווק'ט :
„אַ, ניט שים מיך הייאַוואַטשאַ!“

און דער האַז האַט אפגעטרעטען
איהם דעם וועג, און פון דערווייטענעם
שטעהענדיג אויף הינטער-פּיסלעך,
האלב מיט שרעק און האַלב מיט שמד-שטיק,
האַט געזאגט צום קליינעם יעגער :
„אַ, ניט שים מיך, הייאַוואַטשאַ!“

דאָך ער האַט ניט אומגעקוקט זיך,
בלויז געטראכט פון רויטע הירשען,
בלויז שפּיאַנירט מיט זיינע אויגען,
זי'רע פּיס-טרוט ביז'ן וואסער,
וואו זיי בראדזען-דורך דאס טייכעל,
און געוואנדערט ווי אין הלום.

דארט פארבארנען אין די קוסטעס
האָט ער אויפ'ן הירש געלויערט,
ביז ער האָט דערזעהן צוויי הערנער,
האָט דערזעהן צוויי גרויסע אויגען,
און צוויינאַזלעכער וואס דיכען.
אויפ'ן וואַלד שטעג אנגעקומען
איז דער הירשען־באק, בעשפּרינקעלט
פון די בלעטער'ס ליכט און שאַטען;
ס'האָט זיין הערץ געטהאָן א ציטער,
ווי א בלאט פון וואַלד געטרייסעלט,
ווי א בירקען־בלאַט געפלאַטערט,
ווען דער הירש איז אנגעקומען.

דאן געשמעלט האָט אויף איין קני זיך
הייאָוואַטהאַ, און געציעלט זיך;
קוים א צווייגעל האָט געוויעגט זיך,
קוים א בלעמעל האָט געשאַרעט,
דאָך דער היטרער הירש גאר פּלוצלינג,
האָט א זעץ געטהאן מיט אלע
פיער קאַפּיטעס; דאן געהאַרעכט האָט,
א י י י פּוּם האַלטענדיג אין אויר,
און א שפרונג געטהאן אזוי ווי
ער וואַלט געהן דער פּייל אנטקעגען;

זומענדיג, די טויט־פייל דאָן האָט
ווי א ביהן איהם איינגעשטאַכען.

טויט איז ער אין וואָלד געלעגען,
טויט ביי'ן סאַמע ברעג פון וואַסער.
ס'האַט זיין הערין ניט מעהר געצאַפעלט...
דאָך דאָס הערין פון הייאַוואַטהאַן
האַט געהויבען זיך פון שמחה,
ווען ער האָט אהיים געבראַכט איהם,
און נאַקאַמיס און אי־אַגו
האַבען לויבענדיג באַגריסט איהם.

פון דעם הירשען־פעל א מאנטעל,
האַט געמאַכט פאר איהם נאַקאַמיס,
פון דעם הירשען־פלייש א סעודה,
האַט לכבוד איהם געמאַכט זי.

און דאָס גאַנצע דאָרף געקומען
איז אויף הייאַוואַטהאַ'ס סאַהלצייט,
און געלויבט איהם, און גערופען
האַרין־פול־גבורה, סאַן־גירטעהע;
„האַרין־פול־גבורה“, סאַן־גירטעהע;
מאַהן־גאַ־טייסי, איהם גערופען.

IV.

הייאָוואַטהאַ און מאָרזשיקיווים.

פון א'ן אינגעל אין אַ מאַן איו,
אויסגעוואַקסען הייאָוואַטהאַ.
איו געווען געניט אין יאָגד־קונסט,
אין די תורות פון די אַלטע,
אין די שפיעלען פון די יונגע,
אין די אומנות פון די מענער.

פלינק געווען איו הייאָוואַטהאַ ;
פלעגט אַ פּייל פון בויגען שיסען,
דאָן זי שנעל אַריבערלויפען,
ביו זי הינטער איהם פלעגט פאַלען.
שטאַרק געוועזען איו זיין ארעם ;
האַט געקענט צעהן פּיילען שיסען
אַזוי מעכטיג, אַז די לעצטע,
האַט דעם בויגענשטריק פאַרלאָזען,
איידער ס'פלעגט די ערשטע פאַלען.

ער געהאט האט הירשפעל־הענדשקעס,
מינדזשיקאהוואן, כשוף־הענדשקעס ;
פלעגט ער אויף די הענד זיי אנטהאן
פלעגט ער קענען פעלזען שפאלטען,
און צורייבען זיי אויף פולווער.
ער געהאט האט שיד פארצויבערט ;
פלעגט ער אויף די פיס זיי אנטהאן,
כינדען זיי ארום די קנעכלעך,
פלעגט זיין יעדער שפרייז א מייל זיין.

אויף זיין פאטער מאדזשיקווים,
האט ער אויסגעפרעגט נאקאמס,
ביז ער איז דעם סוד דערגאנגען,
פון דער שענקייט פון זיין מוטער,
פון דער פאלשקייט פון זיין פאטער,
און זיין הערין אין איהם געגליהט האט,
ווי א הייסע קויהל געגליהט האט.

און געזאגט האט ער נאקאמס :
איך וועל געהן צו מאדזשיקווים,
וועל געהן זעהן וואס מאכט מיין פאטער,
ביי דער טהיר פון מעריב־ווינטען,
ביי די טהויערען פון אבענד.

און ארויס פון וויגוואס איז ער,
 רייזערפארטיג, יאגד-באוואפענט,
 ס'פוס-קלייד זיינס און ס'העמד פון הירש-פעל,
 רייך מיט פעדערען און וואַמפּאַס;
 אויפ'ן קאַפּ א'ן אַדלער'ס פעדערן,
 ארום לייב זיין וואַמפּאַס-גארטעל;
 אין דער האַנד זיין עשען-בויגען,
 אנגעשפּאַנט מיט רענטהיר-אַדערן,
 אין זיין בייטעל דעמב-האַלץ-פּיילען,
 צוגעשפיצט מיט יאספּיס-שטיינדלעך,
 און מיט פעדערען באפליגעלט;
 אויף די הענד די צויבער-הענדשקעס,
 אויף די פיס די שיך פון כּשוף.

איהם געווארענט האַט נאַקאַמּיס:
 געה ניט דאַרטען, הייאַוואַטּהאַ,
 אין דעם מעריב-ווינד'ס מדינה,
 אין דאס לאַנד פון מאַדזשיקיוויס;
 ס'וועט זיין כּשוף דיר נאָך שלעכטס טהאַן,
 דיך מיט היטראַסט וועט ער מייטען.

ס'האַט זיך פון דער אַלטער'ס ווערטער
 ניט דערשראָקען הייאַוואַטּהאַ,
 האַט אוועגעשפּרייזט צום וואַלד-צו,

יעדער שפרייז א מייל א גאנצער.
געל און פייערדיג געדאכט זיך
האט די ערד איהם און דער הימעל,
היים און שטיקענדיג — דער אויר,
אנגעפילט מיט רוך און פארע,
ווי פון ברענענדיגע וועלדער ;
דען זיין הערץ אין איהם געגליהט האט,
ווי א הייסע קויהל געגליהט האט.

מעריב-צו געוואנדערט האט ער,
איבעריאגענדיג אין שנעלקייט,
רענטהירען און בופעל-אקסען,
איבער'ן שטראם פון עסקאנעבע,
איבער'ן שטארקען מיססיסיפי,
איבער אלע בערג פון פריירי,
דורך דאס לאנד פון פיקס און קראהען,
דורך די דערפער פון די שווארין-פיים,
סאמע ביז די הויכע פעלז-בערג,
וואו דער אלטער מאדזשיקווים,
פון די שטורעמדיגע שפיצען,
האט רעגירט די הימעל-ווינטען.

פול מיט אימה, הייאוואטהא
האט דערזעהן זיין פאטער'ס פנים ;

רונד אַרום אין לופט געפלאטערט,
האַבען זיינע וואַלקען־לאַקען,
האַבען ווי דער שנעע געשימערט,
ווי די אישקודאַ, דער שטערען
מיט די פייערדיגע לאַקען.

פול מיט שמחה, מאַדזשיקיווים
האַט געקוקט אויף הייאַוואַטהאַן;
האַט דערזעהן זיין אַלטע יוגענד,
אין דעם פנים הייאַוואַטהאַם,
האַט געזעהן ווענאַנע'ס שענקייט,
ווי דער־אויפשטעהן פון'ם קבר.

„זיי באַגריסט“ — געזאָגט איהם האַט ער —
„אין דעם מעריב־וויד'ס מדינה,
„לאַנג געגאָהרט צו זעהן דין האַב איך;
„שען און פייערדיג איז יוגענד,
„איינזאַם, פראַסטיג איז די זקנה.
„בריינגסט צוריק די טעג פון עבר,
„בריינגסט צוריק מיין ווילדע יוגענד,
„און די רייצענדע ווענאַנע.“
טעג געשמועסט האַבען ביידע,
אויסגעפרעגט, געהאַרכט, געענטפערט,
פיעל' באַריהמט זיך מאַדזשיקיווים,

האַט מיט זיינע אַלטע גבורות,
מיט געפּאָהרען דורכגעמאַכטע,
מיט זיין מוטע וואָס ווייס קיין צאָהם ניט,
מיט זיין וואונדערבאַשיצטען קערפּער.

רוהיג, ווי זיין פּאַטער ריהמט זיך,
צוגעהערט האָט הייאַוואַטשאַ,
מיט אַ שמייכל צוגעהערט זיך,
ניט געסטראַשעט מיט אַ וואָרט איהם,
ניט פאַר'מסר'ט מיט אַ וואונק זיך,
דאָך זיין הערץ אין איהם געגליהט האָט,
ווי אַ הייסע קויהל געגליהט האָט.

„מאַדזשיקווויס“ — האָט געפּרעגט ער —
„איז ניט אַ זאך וואָס שאַדט דיר,
וואָס דו זאָלסט פאַר איהר זיך שרעקען?“
פריינדליך-גדלות'דיג געענטפּערט
האַט דער שטאַרקער מאַדזשיקווויס:
„קיינ זאך קען מיר ניט קיין שלעכטס טהאָן.
“קיינ זאך הויז דער שוואַרצער פעלז דארט,
“חויז דער אונגליק־פּולער וואַביק.“

און מיט צערטליך-קלוגע בליקען,
מיט דער ליבשאַפט פון אַ פּאַטער,

האַט באַקוקט ער הייַצוואַטהאַן.
האַט מיט שטאַלין באַטראַכט די שענקייט,
פון זיין הויכען וואַקס דעם שלאַנקען,
און געזאַגט: „אַ הייַצוואַטהאַ,
„גיט אַ זאַך וואָס זאָל דיר שאַדען,
„און פאַר וועלכער דו האַסט מוראַ?“
דאָך דער הייַטרער הייַצוואַטהאַ,
האַט אַ וויילע ווי אין ספּק
איבערלעגט זיך, און געענטפערט:
„קיין זאַך קען ניט טהאַן קיין שלעכטס מיר,
„הוין דער וואַסער־ראַהר וואָס וואַקסט דאַרט,
„קיין זאַך אויסער דעם עפּאַקוואַ.“

אויפגעשטעלט זיך מאַדזשיקיוויס
האַט, דעם וואַסער־ראַהר צו רייסען,
דאָך מיט כלומר־שטיגער מוראַ,
האַט געשריען הייַצוואַטהאַ:
„קאַגאַ! קאַגאַ! ריהר ניט אָן איהם.“ —
„גוט, איך וועל איהם ניט באַריהרען“ —
האַט געענטפערט מאַדזשיקיוויס.

דאָן פאַרשמועסט פון דאַס ניי זיך
האַבען זיי פון אַנד'רע זאַכען,
ערשט פון הייַצוואַטהאַ'ס ברידער,

פון דעם מזרח־ווּינד, פון וואַכאַן,
פון דעם זיד־ווּינד שאַוואַנדייס,
פון דעם נאָרד קעביכאַנאַקע,
דאַן פון הייאַוואַטהאַס מוטער,
פון דער רייצענדער ווענאַנע,
איהר צוקינד־געהן אויף דער לאַנקע,
און איהר שטאַרבן, ווי נאַקאַמיס
פלעגט עראינערן און דערצייהלען.

פּלוצלינג האָט ער אויסגעשריען:
„מאַדזשיקווויס, דו ביסט יענער
„וואָס געהרג'עט האָט ווענאַנע'ן,
„איהר גערויבט איהר הן, איהר לעבען,
„אַפּגעפליקט די בלוס פון פריירי,
„און צוטראַמפּעלט מיט די פיס זי.
„זיי זיך מודה! זיי זיך מודה! —“
טרייסלענדיג אין ווינד די לאַקען,
וויגענדיג דעם קאַפּ דעם גראַען,
האַט דער שטאַרקער מאַדזשיקווויס,
צוגעשטימט מיט שטומען קומער.
מורא'דיג אין בליק און תנועות,
זיך געשטעלט האָט הייאַוואַטהאַס,
אַנגעהאַפט דעם פעלז דעם שוואַרצען,
יענעם אונגליק־פּולען וואַביק.

און מיט זיינע כשוף־הענדשקעס,
דורכגעהאקט דעם הויכען שטיין־שפיץ,
דאן אויף שטיקער איהם צושפליטערט,
און מיט ווילדען כעס געשליידערט,
אויף זיין פאטער מאַדזשיקיוויס.
דען זיין הערץ אין איהם געגליהט האָט,
ווי אַ הייסע קויהל געגליהט האָט.

דאָך פון מעריב־זוויןד דער הערשער,
האָט די גרויסע פעלזען־שטיקער,
מיט זיין הויך צוריקגעבלאָזען,
מיט דעם שטורעם פון זיין צארען,
אויף זיין פיינד צוריקגעבלאָזען,
האָט געהאפט דעם ראהר עפאָקוואַ,
פון'ם זומפּ בי'ן ברעג פון לאַנקע,
און מיט אלע זיינע וואַרצלען
אויסגעפליקט דעם ריעזען־טייכראַהר. —
זיך צולאכט האָט הייאַוואַטהאַ.

דאן געראַנגעלט האָבען זיי זיך,
אין די בערג, אויף טויט און לעבען;
ווילד געשריען פון זיין נעסט האָט
דער קעניו, דער קריגעס־אדלער,
האָט געזעצט זיך אויף די פעלזען.

האַט געקרייזט זיך אין דער לופטען,
און געקלאַפּט די פליגלען זיינע.

ווי אַ הויכער בוים אין שטורעם,
זיך געוואַרפען האַט דער ריעז־ראַהר,
און אין גרויסע שווערע שטיקער,
איז דער וואַביק־פעלז געפאַלען,
ביז די ערד געטרייסעלט האַט זיך,
מיט דעם טומעל פון מלחמה,
ביז דער אויר האַט געפילדערט,
ביז דער באַרג־דונער ערוואַכט האַט,
און געענטפערט: „בייאים - וואַוואַ.“

מעריב־צו איז מאַדזשיקיוויס,
פון די בערג מיט האַסט געלאַפען,
פון די בערג אראַפגעשטרויכעלט,
דריי טעג קעמפּפענדיג געלאַפען,
נאכגעיאַגט פון הייאַוואַטהאַן,
ביז די טהירען פון דעם מעריב,
ביז די טהויערען פון אַבענד,
דאַרטען וואו די ערד זיך ענדיגט,
און די זונן אין פוסטען אויר,
זינקט אזוי ווי דער פלאַמינגאַ,

זינקט פאר נאכט אין נעסט ארונטער,
אין די אומעדיגע זומפען.

ענדליך האט ער אויסגעשריען :
„האלט מיין זוהן, מיין הייזוואטהא,
„קיינער קען מיך ניט ערמארדען,
„קענסט אונשמערבליכע ניט טיידמען ;
„כ'האב געוואלט דיין מוטה פרובירען ;
„איצטער נעהם דעם לויהן פון גבור.

„צו דיין פאלק אהיים קעהר אום זיך,
„לעב דארט צווישען זיי און ארבייט,
„רייניג אפ די ערד פון פגעים,
„רייניג אויס פון קויט די טייכען,
„טייט די ווענדיגאס די ריעזען
„ווילקאלאקעס און מכשפים,
„און די עקדעשען קינאביק,
„גלייך ווי איך האב מישי-מאקווע'ן,
„האב דעם בארג-כער צוגעהרג'ט.

„ווען צו דיר דער טויט זיך נעהנטערט,
„ווען די סטראשנע בליקען פאגאק'ס,
„גלאצען אן דיך אין דער פינסמער.
„וועלען מיר די הערשאפט טהיילען.

„דו וועסט דאן דער קעניג ווערען.
„פון די צפון־מעריב־ווינטען.
„פון דעם הייס־ווינד, פון קיווידין.“

אט אזוי איז צוגעגאנגען,
די מלחמה די באַריהמטע,
אין די סטראַשנע טעג פון שאַשאַ,
אין די טעג שוין לאַנג פאַרגאַנגען,
אין דעם מעריב־ווינד'ס מלוכה.
דאָך די שפורען זעהט נאָך איצטער,
איבער באַרג און טהאַל דער יעגער,
זעהט דעם וואַסער־ראַהר דעם גרויסען,
ביי די טייכען און די פלוסען,
זעהט די שטיקער פון'ם וואַביק,
וואַלגערען אין יעדען טהאַל זיך.

דאן זיין וועג צוריק אַהיים־צו,
האַט גענומען הייַוואַטהאַ.
אַנגענעהם געווען די לאַנדשאַפּט,
אַנגענעהם געווען די לופּט איז.
דען די ביטערקייט פון צאַרען,
איז פאַרשוואַנדען פון זיין הערצען,
פון זיין קאַפּ די ראַכער־פלענער,
פון זיין ברוסט דער הייסער פיעכער.

אויף איין פלאטין נאָר האָט גערוהט ער,
אויף איין פלאטין נאָר אָפגעשטעלט זיך,
אום צו קויפען פיילען־שפיצען,
פון דעם אַלטען פיילען־מאַכער
אין דעם לאַנד פון די דעקאַטאהס,
וואו דער שטראָם פון מיניאַהאַ,
גלאַנצט און גלימצערט דורך די דעמבעס,
לאַכט און שפּרינגט אין טהאַל אַרונטער.

דאַרט דער אַלטער פיילען־מאַכער,
האַט געמאַכט פון זאַמדשטיין, שפיצען,
האַט געמאַכט פון מילכשטיין, שפיצען,
און פון קיזעלשטיין און יאַספּיס,
גלאַט, מיט פיין־פאַרשארפטע עקען,
האַרט און פעסט און רייך געשליפען.

ס'האַט געהאַט דער גרייז אַ טאַכטער,
שטיפּער'ש ווי דער מיניאַהאַ,
פול קאַפּריז, פול ליכט און שאַטען;
איהרע שוואַרצע אויגען פּלעגען
שמייכלען באַלד און באַלד זיך בייזערן.
שנעלל איהר טריט פּלעגט ווי דער שטראָם זיין,
איהרע האַר און זיינע וועללען,
זיס איהר שטימע ווי זיין רוישען;

נאכ'ן שטראם זי רופען פלעגט ער,
נאכ'ן וואסער-פאלל זי רופען :
מינניהאהא, לאכיג-וואסער.

האט צוליעב די פיילען-שפיצען,
האט צוליעב די מילכשטיין-שפיצען,
קיזעלשטיין-און-יאספיש-שפיצען,
זיך פארהאלטען הייזוואטהא,
אין דעם לאנד פון די דעקאטאהם ?

אדער נאר צו זעהן דאס מיידעל,
זעהן דאס פנים וואס בגנבה
איהם באקוקט פון-הינטער'ן פארהאנג ;
הערען פון די קליידער איהרע,
דאס גערויש פון-הינטער'ן פארהאנג ?
ווי מע זעהט דעם מינניהאהא,
ליכטיג בליסטשען דורך די צווייגען,
ווי מע הערט זיין וואסער רוישען,
דורך דעם פארהאנג פון די צווייגען ?

ווער קען וויסען די געדאנקען
אין די הייסע יוגענד-מוחות ?
וועלכע שענע טרוימען האבען,
הייזוואטהא'ס ברוסט ערפילט דאן ? —

קומענדיג אהיים אין אבענד,
האָט ער בלוז דערצייהלט דער אלטער,
זיין באגעגנים מיט'ן פאטער
און זיין קאמפף מיט מאדזשיקווים,
ניט א וואָרט געזאגט פון פיילען,
ניט א וואָרט פון מיניהאָא.

V.

הייאואטהא'ס פאסטען.

איצטער הערט ווי הייאואטהא,
בעטענדיג, אין וואלד געפאסט האט,
ניט ער זאל מיט מעהר געשיקטקייט,
פאנגען פיש און היות שיסען,
ניט ער זאל אין שטרייט באזיגען,
און געש'ט זיין ביי די קריגס־לייט —
נאר א בעסערע מערכה,
האט ער פאר דאס פאלק געבעטען.

ערשט א ביידעל וואו צו פאסטען,
אויסגעבויט אין וואלד זיך האט ער,
ביי דעם יסוואסער דעם העללען,
אין דער זיסער צייט פון פריהלינג,
אין דעם מאנאט פון די בלעטער,
דאן פארטיפט אין טרויס־געדאנקען,
זיבען טעג און נעכט געפאסט האט.

אויפ'ן ערשטען פאסט-טאג האט ער,
 דורכ'ן גרינעס וואלד געבלאנדזשעט,
 האט געזעהן דעם הירש זיך יאגען,
 האט געזעהן די היהל פון קראליק,
 האט די וועווערקע געהערט דארט,
 ווי זי קלאפט מיט איהרע ניסלעך,
 ווי דער וואלד-עוף, בינע, האמערט,
 האט געזעהן די טויב, אַמימי,
 בויען נעסטען אין די סאַסנעס,
 און געזעהן די גענז די ווילדע,
 מחנות-ווייז קיין צפון פליהען,
 מיט געפילדער הויך אין אויר.
 „הארר פון לעבען“ — האט געוויינט ער —
 „מוזען מיר פון ז י י זיך נעהרען?“
 אויפ'ן צווייטען טאג פון פאסטען,
 האט ער פאזע שטראם געוואנדערט,
 דורך דער מאסקאדיי די לאַנקע:
 מאהנאַמאַני, רייז געזעהן דארט,
 בלאַע יאגדעצקעס מינאַהגע,
 רויטע פאזעמקעס, אַדאַהמין,
 גרינע אַגרעסען שאַהבאַמין,
 און דעם וויינשטאַק דעם בימאַהגוט,
 היינגענדיג אויף ערלענבויען,
 פיללענדיג די לופט מיט ריחות.

„האר פון לעבען“ — האט געוויינט ער —
„מוזען מיר פון זיי זיך נעהרען?“

אויפ'ן דריטען פאסט־טאג איז ער
טראכטענדיג ביי'ן טייך געזעסען,
ביי דעם שטילען קלארען וואסער.
האט געזעהן דעם נאהמע שפרינגען,
שפריצענדיג ווי וואמפאס־פערעל,
האט געזעהן דעם אָקון, סאהווע,
ווי אַ זוננענשטראהל אין וואסער,
אויך דעם העכט דעם מאסקענאזע,
און דעם הערינג אַקעהאוויס,
און דעם שאַגעשי דעם ראַק־פיש.
„האר פון לעבען“ — האט געוויינט ער —
„מוזען מיר פון זיי זיך נעהרען?“

אויפ'ן פיערטען טאג אין ביידעל,
איז ער אַפגעשוואַכט געלעגען,
אויף זיין בעט פון גראַז און צווייגען,
קוקענדיג מיט האַלבע אויגען,
פולל מיט טרוימען און דמיונות,
אויף די שווינדעלדיגע לאַנדשאַפט,
אויף דאָס שטראַהלענדיגע וואסער,
אויף דעם גלאַנץ פון מעריב־הימעל.

דאן א יונגער מאן באוויזען,
האט זיך אין דעם אבענד־שימער,
אין דער ביך־השמשות־רויטקייט.
געל און גרין געווען זיין קלייד איז,
און די לאקען ווייך און גאלדיג.

ביי דער טהיר געשטאנען איז ער,
לאנג געקוקט אויף הייאוואטהאָן,
האט געקוקט מיט גרויס רחמנות,
אויף זיין אפגעצעהרטען קערפער,
און אין טענער ווי דאָס זיפצען
דורך די בוים־שפיצען, פון זידווינד —
האט געזאָגט: „אַ הייאוואטהאַ,
„אַנגענומען איז דיין תפילה;
„האַסט געבעטען ניט ווי אַנד'רע,
„ניט דו זאָלסט מיט מעהר געשיקטקייט,
„פאַנגען פיש און חיות שיסען,
„ניט דו זאָלסט אין שטרייט באַזיעגען,
„און געשמ'ט זיין ביי די קריגס־לייט,
„בלויז אַ בעסערע מערכה,
„האַסטו פאַר דאָס פאַלק געבעטען.

„פון דעם לעבענס־האר געשיקט דאָ,
„איך דעם מענשענ'ס פריינד, מאַנדאַמין,

„קום דיר ווייזען און זיך לערנען
„ווי דורך מאטערנים און ארבייט,
„קענסטו דיין געבעט עררייכען.
„הויב זיך אויף פון צווייג-עלעגער,
„הויב זיך אויף און קום זיך ראנגלעך.“

שלאף פון הונגער, הייאוואטהא,
איז פון צווייגען-בעט ארונטער,
איז ארויס אין גלאזן פון אכענד,
פון דעם האלב-שוין-דונקלען וויגוואם,
זיך צו ראנגלעך מיט מאנדאמין.
פון זיין ריהר בלוז, האט דערפיהלט ער,
נייען מוטא אין ברוסט און מוח,
נייעס לעבען, קראפט און האפנונג,
שטראמענדיג דורך יעדען אבר.

אט אזוי אין אכענד זונן-גלאזן,
זיך געראנגעלט האבען זיי דארט,
און געווארען תמיד שטארקער,
קעמפפענדיג, איז הייאוואטהא,
ביז די נאכט איז אנגעקומען,
און דער רייהער, דער שושגא,
פון זיין וואהנונג אין די זומפען.

קלאגענדיג ארויסגעלאזט האָט,
זיין געשריי פון פיין און הונגער.

און איהם שמייכלענדיג מאַנדאָמין
האַט געזאָגט: „עס וועט גענוג זיין.
„מאַרגען ווען די זונן געהט אונטער,
„קום איך ווידער דיך פֿרוּבירען.“
דאָן געוואָרען איז ער נעלם,
צי אַראָפּ, ווי ס'זינקט דער רעגען,
צי אַרויף ווי ס'שווינדט דער נעכעל —
ניט געוואוסט האָט הייאוואַטהאַ,
בלויז געזעהן איהם נעלם ווערען,
לאַזענדיג, אליין און שוואַך איהם,
מיט די ציטערנדע שטערען,
מיט דעם טייך דעם נעכעלדיגען.

מאַרגען און אויף איבערמאַרגען,
ווען די זונן איז פון דעם הימעל,
אין דעם מעריבֿים געפאלען,
ווי די אַש די גלוטיג־רויטע,
פון דעם גרויסען הערשער'ס פייער,
אַנגעקומען איז מאַנדאָמין,
ראַנגלען זיך מיט הייאוואַטהאַ'ן,
שטיל געקומען — ווי דער טהוי קומט

ערגעין פון דעם פויסטען אויר,
און פארגעהט צוריק אין אויר,
זיכטכאר ווען ער גרייכט די ערד בלויז,
דאך ביי'ן קומען און פארשווינדען,
ניט געזעהן פון מענשען'ס אויגען.

דריי מאל אין דעם אבענד-זונן-גלאנץ,
זיך געראנגעלט האבען זיי דארט,
ביז די נאכט איז אנגעקומען,
און דער רייטהער, דער שושגא,
האט זיך הונגעריג צושריען,
פון זיין זומפ-נעסט, און מאנדאמין
נאכגעלאזט האט אום צו הארכען.

הויך און שטען געשטאנען איז ער,
אין זיין געל-און-גרינעם מאנטעל;
היין-און-הער זיין הויכע פעדער,
זיך געוויגט האט פון זיין אטהעם,
און פון ראנגלען-זיך דער שווייס, האט
ווי מיט טראפענס טהוי באדעקט איהם.
אויסגערופען האט ער דאמאלס:
„הייאוואטהא, דריי מאל האסטו,
„טאפפער זיך מיט מיר געראנגעלט,

„און דער לעבענס־האר וואָס זעהט אונז,
„מאָרגען וועט דעם זיעג דיר שיינקען.“

דאָן געשמייכלט האָט ער : „מאָרגען
„איז דיין לעצטער טאָג פון קעמפּפּען,
„איז דיין לעצטער טאָג פון פּאַסטען,
„מאָרגען וועסטו מיך באַזיעגען.
„מאָך צורעכט מיר אַ געלעגער,
„וואו אויף מיך קען רעגען פּאַלען,
„וואו די זונן קען קומען וואַרמען ;
„ציה מיין געל־גריין קלייד אַרונטער,
„ציה אַראָפּ מיין הויכע פּעדער,
„לייג מיך אין דער ערד און דעק מיך,
„מיט אַ לייכטען פּוכקען צודעק.

„לאַז קיין האַנד מיין שלאָף ניט שטערען,
„לאַז ניט צו קיין ווילדע גראָזען
„און קיין ווערעם, מיך צו פּלאַגען,
„לאַז דעם קאַגאַדזשי, דעם ראַב ניט,
„קומען אין מיין רוה מיך שטערען ;
„אויפּפּאַסען זאָלסטו דו אליין מיך,
„ביז איך הויב אָן ווידער לעבען,
„ביז איך שפּרינג אַרויס אין זונן־ליכט.“

דאן אױעג איז ער, און רוהיג
האט געשלאפען הייאַוואַטהאַ,
דאָך געהערט האַט ער די נאַכט־שוואַלב,
וואַוואַניסע, ווי זי טרויערט,
אויף איהר אומעדיגען וויגוואם ;
האַט געהערט דאָס נאַהנטע טייכעל,
סעכאַױישע ווי עס פלויסקעט,
און צום שוואַרצען וועלדעל פלודערט ;
האַט געהערט די צווייגען זיפצען,
וויגענדיג זיך אין דעם נאַכט־װינד,
באַלד אַרויף און באַלד אַרונטער,
זיי געהערט, ווי מ'הערט אין שלומער
ווייטע חלום־מורמלערייען ;
רוהיג זיס געשלאפען איז ער.

אויפ'ן לעצטען טאָג פון פאַסטען,
האַט די אַלטעטשקע נאַקאַמים,
שפייז געבראַכט פאַר הייאַוואַטהאַ'ן,
האַט געקלאַגט און האַט געבעטען,
ער זאַל פאַסטענדיג ניט אויסגעהן,
ניט פאַרמאַרען זיך פון תענית.

ניט פאַרוכט די שפייזען האַט ער,
ניט באַריהרט זיי, בלויז געענטפערט :

„ווארט ביז ס'זינקט די זונן אַרונטער,
„ביז עס פאלט די נאַכט אַרום אונז,
„ביז דער רייהער, דער שושגא,
„פון זיין וויסטען זומפ לאַזט וויסען,
„אַז געענדיגט האָט דער טאָג זיך.“

טרויערנדיג אויף הייאַוואַטהאַן,
איז אַהיים אוועג נאַקאַמים,
זיך געשראַקען אז דאַס פאַסטען,
זאַל ניט טייטען איהם חלילה.
ער, פאַרשוואַכט, האָט אונטערדעסען,
אַפגעוואַרט מאַנדאַמין'ס קומען,
ביז אויף וואַלד און פעלד די שאַטענס,
האַבען מזרח־צו געשפּרייט זיך.
ביז פון הימעל אויפ'ן וואַסער
איז די זונן אַראַפגעפאַלען,
און געשוואַומען קעגען מעריב,
ווי אַ רויטעם בלאַט אין אַסיען
פאַלט און פלאַטערט אויפ'ן וואַסער,
פאַלט און זינקט אין וואַסער'ס בוזעם.

פלוצלינג זעה, דער העלד מאַנדאַמין,
מיט די העללע ווייכע לאַקען,
מיט דעם געל־אויך־גרינעם מאַנטעל,

מיט דער גלאַנציג-לאַנגער פעדער,
שטעהט אין וויגוואס-טהור און ווינקט איהם.
גלייך ווי איינער וואָס אין שלאָף געהט,
פון זיין ביידעל, הייאַוואַטהאָ.
בלייך און אַפגעצעהרט דאָך מוט היג,
איז אַרויס מיט איהם זיך ראַנגלען.

פאַר די אויגען איהם געדרייהט זיך
האַכען וואַלד און פעלד און הימעל,
ס'האַט זיין שטאַרקעס הערין געצאַפעלט,
ווי אַ פיש וואָס שפּרינגט און צאַפעלט
זיך פון נעץ אַרויסצורייסען;
ווי אַ פייערראַד געפלויען
איז פאַר איהם די מעריב-רויטקייט,
גלייך ווי הונדערט זונגען וואַלטען
צוגעקוקט, ווי זיי זיך ראַנגלען.

פּלוצלינג אויף דעם גראַז, אליין בלויז
איז געשטאַנען הייאַוואַטהאָ,
פון דעם הייסען קאַמפף אַהן אטהעם,
פון דער ראַנגלעריי פאַרסאַפעט.
שטיל און טויט, די האַר צושויבערט,
איז דער יונגער העלד געלעגען,
ס'קלייד צופליקט, די פעדער קאַדריג,
טויט אין אַבענד-גלאַנץ געלעגען.

און דער זיעגער הייאוואטהא,
 לויט זיין וואונש איהם האט בעגראבען,
 אויסגעטהאן מאנדאמין'ס קליידער,
 און די פעדער די צופליקטע;
 אין דער ערד אריינגעלעגט איהם,
 און איהם פוכקע, לייכט, פארשאטען.
 און דער רייהער דער שושוגא,
 פון די אומעדיגע זומפען,
 האט זיין קלאג ארויסגעלאזען,
 זיין געשריי פון פיין און הונגער.

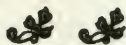
דאן אהיים געגאנגען איז ער,
 צו דער אלטעטשקע נאקאמיס.
 זיינע זיבען טעג פון פאסטען,
 זיינען איצט געווען געענדיגט.
 דאך פארגעסען ניט געווארען,
 איז דער ארט פון זייער ראנגלען.
 ניט פארנאכלעסיגט דער קבר
 וואו געלעגען איז מאנדאמין,
 שלאפענדיג אין זונן און רעגען,
 וואו זיין קלייד און פעדער-צירונג,
 האט געוועלקט אין זונן און רעגען.
 טעגליך געהן פלעגט הייאוואטהא,
 אויפצופאסטען עס און היטען

ס'זאל דער שווארצער צודעק ווייך זיין,
פריי פון גראז און פון אינזעקטען,
און פארטרייבען מיט געשרייען,
קאגאדזשי דעם ראבען-קיניג.

ביו א קליינע גרינע פעדער,
פון דער ערד ארויסגעשפראצט האט,
דאן א צווייטע און א דריטע,
ביי, סוף זומער, דארט געשטאנען,
איז א שענער קוקורוזע,
אין א ליכטיג-העללען מלבוש,
און מיט לאנגע ווייכע גאלדהאָאר;
און מיט פרייד האט הייאַוואַטהאָ,
אויסגערופען: „ס'איז מאַנדאַמין,
„ס'איז דעם מענשען'ס פריינד מאַנדאַמין.“

דאן געבראכט האט ער נאַקאַמיס,
און אי-אַ-גו דעם באַריהמער,
וואו דער קוקורוז געבליהט האט;
פון זיין וואונדער-טרוים דערצייהלט זיין,
פון זיין קאַמפף און זיין נצחון,
פון דער נייער גאַב, וואס שפייזען
וועט די פעלקער אין דער צוקונפט.

שפעטער ווען די גרינע בלעטלעך,
געלל געפארבען האט דער אַסיען,
און די ווייכע פייכטע קערנער,
הארט געמאַכט אזוי ווי וואַמפּאַם,
האַט ער אַפּגעהאַקט די זאַנגען,
אַפּגעשיילט די טויטע שאַלאַכין,
ווי אַמאַל מאַנדאַמין'ס מאַנטעל,
און צום ערשטען מאַל דאָן האָט ער,
דעם מאַנדאַמין־פעסט געפייערט,
און באַקאַנט געמאַכט דאָס פּאַלק האָט,
מיט דעם גרויסען גייסט'ס מתנה.

VI.

הייאָוואַטהאַ'ס חברים.

אויסגעווייהלט פון אלע אנדרע
הייאָוואַטהאַ האָט צוויי פריינד זיך,
פעסט און טריי צו איהם געבונדען,
און צו זיי זיין הערין געשענקט האָט,
סיי אין ליידען סיי אין פריידען :
קיביאַבאַס דעם מנגן
און דעם גרויסען גברן קוואַסינד.

גלייך פלעגט צווישען זיי דער שטעג געהן,
קיינמאל פלעגט דאָרט גראַז ניט וואַקסען ;
פלוידערזעק, רכילות־טרייבער,
זיסע מיילער, פאלשע צינגער,
ניט געקענט געפינען האַכען,
ביי די פריינד אַ גיעריג אויער,
ניט ביי זיי מחלוקות מאַכען,
דען געלעכט האַכען פאַרטרויט זיי

אפענהערציג אויפגערעדט זיך,
טראכטענדיג פיעל, פלאנעווענדיג,
ווי די שבטים צו באגליקען.

אבער ליעבער הייאוואטהא'ן
איז געוועזען קיביאבאס,
ער דער פער פון אלע שפיעלערס,
ער דער זיסטער פון די זינגערס.
קינדיש, שען געוועזען איז ער,
מאן אין מוטה און פרוי אין מילדקייט,
בויגיג ווי א ווערבע שטעקעל,
סטאלנע ווי א הירש מיט הערנער.
ס'דארף פלעגט האַרען צו זיין זינגען,
אלע קריגסלייט פלעגען קומען,
אלע ווייבער איהם צו הערען ;
באלד צופלאַמט די הערצער האַט ער,
באלד צושמאַלצען מיט רחמנות.

זיך געמאַכט פון טייך-ראהר האַט ער,
פלייטען אזוי זיס מעלאַדיש,
אז דאָס טייכעל סעבאַווישע,
אויפגעהערט אין וואַלד האַט מורמלען,
אויפגעהערט די פויגלעך זינגען,
און די וועווערקע אין דעמביבוים,

אויפגעהערט האט באלעכאטשען,
און דער קראליק האט געזעצט זיך,
האט געקוקט און איינגעהערט זיך.

יא, דאס טייכעל סעבאווישע,
האט געזאגט: „א קיביאבאס,
„לערען מיינע וועללען פליססען,
„אזוי ווייך ווי דייע ליעדער.“

ס'בלאע פויגעלע אווייסע,
האט געשמאכטעט: „קיביאבאס,
„לערען מיך די ווילדע קלאנגען,
„די משוגעזיסע ליעדער.“

ס'רויטע העלזעלע אפיטשי,
העלל געטרעללט האט: „קיביאבאס,
„לערען מיך די זיסע טענער,
„און די פרייהליכע געזאנגען.“

און די נאכטשוואלכ וואואנייסע,
האט געחליפעט: „קיביאבאס,
„לערען מיך די טרויערטענער,
„לערען מיך די קומערליעדער.“

יעדער קלאנג פון דער נאטורוועלט,
פון זיין ליעד פלעגט זיסקייט בארגען.

אלע מענשענ'ס הערצער זיינען,
ווייך געווארען פון זיין נגון.
דען ער פלעגט באזינגען פרידען,
פרייהייט, שענקייט, ליעבע, ביינקשאפט,
און דעם טויט, און ס'אויביג-לעבען
אויף די ווייטע אינזעל-לענדער,
וואו עס וואהנען די געבענשמע,
אין דעם קיניגרייך פאָנימעה,
אין דעם לאַנד פון „נאַכ'ן קבר.“

זעהר טייער איז געוועזען
הייאָוואַטהאַ'ן קיביאַבאַס,
ער, דער פער פון אלע שפילערס,
ער, דער זיסטער פון די זינגערס;
ליעב געווען איהם פאר זיין מילדקייט,
פאר דעם כשוף פון זיין זינגען.

דאָך געליעכט האָט הייאָוואַטהאַ
אויך דעם גרויסען גברן קוואַסינד,
איהם דעם מעכטיגסטען פון מענער,
איהם פון שטערבליכע דעם שטאַרקסטען.
האַט געליעכט איהם פאר זיין כוח,
פאר זיין קראַפט געפאַארט מיט גומסקייט.

אינגעל-ווייז געווען איז קוואַסינד,
פויל און לאנגזאם און פערשלאַפּען,
פלעגט ניט שפיעלען מיט חברים,
פאנגען פיש צי פויגלעך שיסען,
ווי עס טהוען אלע אינגלעך ;
נאָר מע פלעגט איהם אפט זעהן פאסטען,
אפט איהם הערען תפלות ריכטען,
צו זיין מעניטאָ, זיין שיץ-גייסט.

ס'האַט געמוסר'ט איהם די מוטער :
„פוילער קוואַסינד, העלפסט מיר גאַרניט,
„זומער געהסטו שלינג און שלאַנג אום,
„אין די פעלדער און די וועלדער,
„ווינטער זיצסטו איינגעקאַרצעט,
„ביי דעם פייער פון דעם וויגוואַם ;
„אין די קעלטסטע טעג פון ווינטער,
„מוז איך ברעכען ס'אייז צו פישען,
„און דו העלפסט מיר מיט דער נעץ ניט.
„ביי דער טהיר די נעצען היינגען,
„נאָם און האַלב שוין איינגעפראַרען,
„געה דרעה אויס זיי, דו לא יוצלח,
„געה און טריקען זיי אין זונן אויס.“
אויפגעשמעלט זיך האַט פון פייער
קוואַסינד. לאַנגזאָם, אַהן אַ בייזער,

שמילערהייד ארויס פון וויגוואס,
און די נעצען ביי'ן אריינגאנג,
דורכגעווייקטע האלב-פארפרא'נע,
אויסגעדרייהט ווי בינמלעך שטרוי האט,
זיי ווי בינמלעך שטרוי צוריסען ;
האט זיי דרייהענדיג צוריסען —
אזוי שטארק געווען זיין האנד איז.

איהם געמוסר'ט האט דער פאטער :
„פוילער קוואסינד, טויגסט צו יאגד ניט,
„אלע בויגענס, אלע פוילען,
„פלאצען אונטער דיינע פינגער ;
„קום אין וואלד און וועסט מיר העלפען,
„כאטש אהיים די יאגד צו בריינגען.“

אויף א שמאלען שטעג געגאנגען
זיינען זיי פארליינג א טייכעל,
וואו די שפור פון בופעל-אקסען
זיך געזעהן אין ווייכען קויט האט.
פלוצלינג זעהען זיי, דאס שטעגעל,
איז פארשפארט מיט אלטע בוימען,
פונ'ם שטורעם אויסגעווארצעלט,
און פארליינג און ברייט צו-ווארפען,
פעסט פארריגלענדיג דעם דורכגאנג.

„קום“ — געזאגט איהם האט דער אלטער, —
„דא אריבער איז אונטעגליך,
„ס'קען א מורמעלטהיער ניט דורכגען,
„און א וועווערקע אפילו,
„קען דא ניט אריבערקלעטערן.“

דאן זיין פייף פאררויכערט האט ער,
און אוועקגעזעצט זיך טראכטען,
אבער איידער ער באוויזען
האט צו ענדיגען זיין ליולקע,
אפגעראסט דער שטעג געווען איז ;
קוואסינד האט די דיקע שטאמען,
האסטיג רעכטס און לינקס צושליידערט,
סאסנערבויער פלינק ווי פיילען,
צעדערבויער לייכט ווי שפיעזען.

„פיילער קוואסינד“, — האט דאס יונגווארג,
שפילענדיג אין פעלד, געזאגט איהם —
„אויפ'ן פעלד געלעהנט וואס שטעהסט?
קוקסט אונז אן און טהוסט קיין זאך ניט,
קום און ראנגעל זיך ווי אלע,
קום און שפיעל מיט אונז אין ווארפשטיין.“

קוואסינד האט ניט אפגעענטפערט,
זייער אויפרוף ניט געענטפערט,

בלויז זיך לאנגזאם אויפגעהויבען,
מיט די הענד דעם פעלז דעם גרויסען,
פון דער ערד ארויסגעריסען,
און אין שטראם אריינגעשליידערט,
אין דעם שנעלען שטראם פאָווייטינג,
וואו מע זעהט איהם איצט נאך, זומער.

איין מאל אויפ'ן ווילדען וואסער,
אויף דעם שנעלען שטראם פאָווייטינג,
שיפענדיג זיך מיט חברים,
האָט דערזעהן א ביכער, קוואַסינד,
דעם עמיק דעם ביכער-קיניג,
ווי ער שלאָגט זיך מיט די וועלען,
באלד ארויף און באלד אַרונטער.

קוואַסינד, זאָגענדיג א וואַרט ניט,
האַסטיג איז אין טייך געשפרונגען,
אין דעם שטראם אַראַפגעטונקט זיך,
און אין ווירבעל-שטראם דעם ביכער,
נאַכגעיאָגט אַרום די אינזלען —
אזוי לאַנג פאַרטונקט אין וואַסער,
ביז צושראַקען די חברים,
האַבען אויסגערופען: „קוואַסינד!
„מעהר שוין וועלען מיר ניט זעהן איהם.“

פלוצלינג זיך באוויזען האָט ער,
מיט דעם נאָסען טויטען ביכער,
מיט דעם קיניג פון די ביכערס.

אַט די צוויי, ווי איך דערצייהלט האָב,
פלעגען הייאַוואַטהאַס פריינד זיין,
קיביאַבאַס, דער מנגן,
און דער גרויסער גברן קוואַסינד.

פרידליך האָבען זיי געלעבט זיך,
אַפענהערציג אויפגערעדט זיך,
טראַכטענדיג פיעל, פלאַנעווענדיג,
ווי די שבטים צו באַגליקען.

VII.

הייאָוואַטהאַ'ס וואַסער-רייזע.

„גיב, בעריאָזע, מיר דיין קאַרע,
„גיב מיר פון דיין געלער קאַרע,
„דו, וואָס ביי דעם שטראָם דעם שנעלען,
„הויך און פּרעכטיג אין דעם טהאַל וואַססט!
„כ'וועל אַ לייכטעם שיפעל בויען,
„אַ טשימאַן אַ פלינקען בויען,
„וואָס וועט שווימען אויפ'ן וואַסער,
„ווי אַ געלעס בלאַט אין אַסיען,
„ווי אַ געלע וואַסער-ליליע.“

„טהו דיין מאַנטעל אויס, בעריאָזע,
„נעהם דיין ווייסע הויט אַרונטער,
„באַלד שוין וועט דער זומער קומען,
„ס'וואַרעמט שוין די זונן אין הימעל,
„און דו דאַרפסט דיין ווייסע הויט ניט.“

אזוי האט אין וואלד אין שטילען,
ביי דעם שנעלען טעקוועמינא,
הויך גערופען הייאוואטהא,
ווען געטרעלט די פויגלעך האבען,
העל געטרעלט אין בלעטער-מאנאט,
און ערוואכענדיג פון שלומער,
האט די זון געזאגט: „קוק אן מיך!
„מיך די גרויסע זונן, די גיזים!“

און דער בוים מיט אלע צווייגען,
האט גערוישט אין מארגען-ווינדטעל,
און געזיפצט האט מיט הכנעה:
„נעהם מיין מאנטעל, הייאוואטהא.“

דאן דעם בוים-שטאם מיט זיין מעסער,
האט ער רונד ארום געשניטען,
גראדע אונטער ד'ערשטע צווייגען,
גראדע איבער זיינע ווארצלען,
ביז די זאפט ארויסגעשפריצט האט.
דאן פון אויבען ביז ארונטער,
האט ער דורכגעהאקט די קארע,
לויז געמאכט זי מיט א האלץ-קליין,
און זי אפגעשיילט א גאנצע.

„גיב מיר, צעדער, דיינע צווייגען
„דיינע בויגג-שטארקע צווייגען,
„צו באפעסטיגען מיין שיפעל,
„מאכען זיכערער און שטארקער.“

דורכגערוישט דעם שפיץ פון צעדער,
האָט אַ קלאַנג, אַ קרעכץ פון מורא,
האָט פון ווידערשטאַנד אַ מורמעל,
דאָן פאַרבייגט זיך האָט דער צעדער,
און געשושקעט: „נעהם די צווייגען.“

אַפּגעהאַקט די צווייגען האָט ער,
האָט געמאַכט פון זיי אַ רייף-ווערק,
האָט געמאַכט פון זיי צוויי בויגענס,
איינער צוגעבייגט צום צווייטען.

„גיב מיר, לערענבוים, די וואַרצלען,
„טעמערק גיב די פעדעס-וואַרצלען,
„אום מיין שיפעל צו פערבינדען,
„אלע עקען צו פאַרבינדען,
„ס'זאל דאָס וואַסער ניט אריינגעהן,
„ס'זאל דער טייך מיך ניט באַנעצען.“

אין דער מאַרגען-לופט געציטערט
האָט דער בוים דורך אלע וואַרצלען,

מיט די פרענז באריהרט זיין שטערען,
און געזאגט מיט קומערזיפצען:
„נעהם זיי אלע, הייאוואטמהא.“

און פון דר'ערד ארויסגעריסען
האט ער פון דעם בוים די פעדעס,
אויסגעפליקט די שטייפע ווארצלען,
דאן פעסט אויפגענייהט די קארע,
פעסט געקניפט זי צו די רייפען.

„גיב מיר טענענבוים דיין באזאם,
גיב דיין באזאמדיגען פעך מיר
„צו פערקלעפען אלע שפעלטלעך,
„ס'זאל דאס וואסער ניט אריינגעהן,
„ס'זאל דער טייך מיך ניט באנעצען.“

פינסטער, שטאלין, דער טענענבוים האט
אין זיין שווארצען קלייד געהלופעט,
האט ווי טייך-שטיינדלעך געשארבעט,
און געענטפערט מיט געיאמער:
„נעהם מיין באזאם הייאוואטמהא.“

און ער האט די באזאס-טהרערען,
האט די טענעןזאפט גענומען,

און דערמיט פארשמירט די זויען,
יעדע שפאלט באשיצט פון וואסער.

„גיב מיר קאג די שפילקעס דיינע,
„גיב מיר, יאזשיק, דיינע שפילקעס,
„כ'וועל פון זיי א האלזבאנד מאכען,
„און א גארטעל פאר מיין שיינדעל,
אויף איהר ברוסט צוויי שמערען שענע.“

מיט פארשלאפ'נעם בליק, דער יאזשיק
האט פון פוסטען בוים באקוקט איהם,
גלייך ווי פיילען אפגעשאסען
זיינע שפילקעס, און געפרעפעלט
דורך דעם קנויל פון זיינע וואנצעס:
„נעהם זיי אלע הייאוואטהא.“

פון דער ערד צונויפגעקליבען
הייאוואטהא האט די שפילקעס,
האט די גלאנצענדיגע פיילכלעך ;
רויט און געל און בלאַ געפארבט זיי,
מיט דעם סאָק פון ווילדע יאגדעס,
און פון זיי געמאכט זיין שיפעל,
אויפ'ן בויד א העלען גארטעל,
אויפ'ן פאדער-שפיץ א האלזבאנד,
אויף דער ברוסט צוויי שמערען שענע.

צט אזוי געבויט זיין שיפעל
האט ער אין דעם טהאל ביים וואסער
פון דעם וואלד ארומגערינגעלט ;
ס'האט געהאט פון וואלד דאס לעבען,
זיינע סודות, און זיין צויבער ;
פון בערואזערבוים די לייכטקייט,
פון דעם צעדערבוים די פעסטקייט,
און די בויגיקייט און ווייכקייט,
פון די לערענבויםער'ס אדערן.
און עס איז אין טייך געשוואמען,
ווי א'ן אסיען בלאט א געלעס,
ווי א געלע וואסער-ליליע.

הייאזאטהא האט קיין רודערס
ניט געהאט, און ניט געדארפט אויך.
מיט געדאנקען בלויז פאר רודערס,
מיט זיין ווילען בלויז אלס פיהרער —
רעכטס און לינקס, דא שנעל, דא לאנגזאם,
לויט זיין וואונש געפאהרען איז ער.

דאן גערופען האט ער קוואסינד,
האט זיין פריינד דעם גבר גערופען,
און געזאגט איהם : „העלף דעם טייך מיר
„רייניגען פון קויט און קלעצער.“

גלייך אריינגעשפרונגען קוואסינד,
איז אין וואסער ווי א'ן אַטער,
טונקענדיג זיך ווי א ביבער ;
זיך געשמעלט ביז העלפט אין וואסער,
ביז די פאחוועס אין די וועלען,
אומגעשוואומען און געשריען,
און געשלעפט פון טייך די קלעצער ;
מיט די הענד דעם זאמד גערידעלט,
מיט די פיס דעם קויט און פלאנטער.

אויפ'ן שנעלען טעקוועמינא,
האַט געשיפט זיך הייאַוואַטהאַ,
דורך דעם טייך'ס פאַרקרימטע וועגען,
וואו ס'איז טיעף און וואו ס'איז ניט-טיעף.
איהם פאראוים האַט קוואסינד גברן,
דאָ געבראָדזשעט דאָ געשוואומען,
היין און הער ארומגעפאַהרען,
ראַהמענדיג פון טייך די זומפ-בערג,
שלעפענדיג די טויטע בוימען,
פאר דאם פאַלק א וועג געשאפען,
פון די קוואלען אין די פעלזען,
ביז דעם וואסער פון פאַווייטינג,
ביז דעם טייך פון טעקוועמינא.

VIII.

חייזואטהא'ס פיש=פאנגען.

מונטער, לוסטיג, הייזואטהא.
האט אליין אין בירקען שיפעל,
זיך געשופט אויף גיטשיגזומי,
אויף דעם יסזואסער דעם העלען,
מיט זיין פישער־שנור פון צעדער,
מיט זיין שנור פון צעדער־קארע,
אום צו כאפען מישינאחמע,
איהם, דעם מלך פון די פישען.

דורך דאס ליכטיג־קלארע וואסער,
האט ער זעהן געקענט די פישען,
ווי זיי שווימען אין דער טיעפקייט,
זעהן דעם געלען אקון סאחווע,
ווי א זונען־שטראהל אין וואסער,
זעהן, ווי שאגעשי, דער יסדאק,

ווי א שפין ליגט אויפ'ן טייך-גרונד,
אויפ'ן זאמדיג-ווייסען טייך-גרונד.

הינטען-צו איז הייאַוואַט-האַ,
מיט זיין צעדער-שנור געזעסען;
ס'מאַרגען-ווינטעל מיט זיין פעדער,
האַט געשפיעלט ווי מיט א קוסט-צווייג;
פאַרענט מיט'ן עק פאַרריסען,
איז די וועווערקע געזעסען,
ס'מאַרגען-ווינטעל מיט זיין פעלצעל,
ווי מיט פריירי-גראַז געשפיעלט האַט.

אויף דעם ווייסען גרונד געלעגען,
איז דער גרויסער מישין-נאַהמע,
ער דער שטער, דער פישען-קיניג,
וואַסער דיכענדיג פון זשאַברע;
האַט געפאַכט די פלאַסען זיינע,
מיט'ן עק דעם גרונד געבעזעמט.

איז געלעגען אנגעוואַפענט,
און מיט שילדען אויף די זייטען;
אויפ'ן קאַרג און אויפ'ן רוקען,
שטעכענדיגע שפילקע-פאַנצערס;
איז געווען קאַלירט מיט קריגס-פאַרב,

רויטע, געלע, בלאַע פאסען,
פלעקען ברוין און פלעקען שווארצע.
אויפ'ן דעק געלעגען איז ער,
פאָכענדיג די רויטע פלאַסען,
ווען פון אויבען הייאוואטהא
אין זיין שיפעל איז געקומען,
מיט זיין פישער־שנור פון צעדער.

„ביים“, צו איהם אַראַפגעשריען
האַט אין אַפגרונד הייאוואטהא —
„ביים מיין ווענדקע איין, דו נאַהמע,
„שוויס ארויס פון טיעפען וואסער,
„לאַמיר זעהן ווער איז דער שטאַרקסטער.“
דאַן די צעדער־שנור געשליידערט
האַט ער אין דאס קלאַרע וואסער;
דאך אומזיסט געזעסען איז ער,
לאַנג אומזיסט דערוואַרט אַ תשובה,
ווידערהאַלענדיג אַלין העכער:
„ביים מיין ווענדקע, מישינאַהמע.“

רוהיג איז געלעגען נאַהמע,
לאַנגזאַם פאָכענדיג אין וואסער,
האַט געקוקט אויף איהם פון אונטען,
איינגעהערט זיך צו זיין אויפרוף,

צו זיין ליארעם דעם אומזיסטען,
ביז דערעסען האָט איהם ס'שרייען,
און געזאָגט האָט ער קענאַזע'ן,
צו דעם העכט, דעם מעסקענאַזע:
„נעהם די שנור פון פרעכען קערל,
„נעהם די ווענדקע און צוריים זי.“

דאן דערשפירט האָט ער ווי שטייפער,
ווערט די שנור אין זיינע פינגער,
שלעפט און רייסט אראַפּ, ביז דיבאַם
האָט זיך אויפגעשטעלט דאס שיפעל,
ווי א בירקען-קלאַץ אין וואַסער,
און די וועווערקע עדזשידאַמאַ,
אויפ'ן שפיץ איז אומגעשפרונגען.

מיט פאַראַכטונג, היאַוואַטהאַ,
האָט געזעהן דעם פיש ארויפגעהן,
האָט געזעהן דעם העכט קענאַזע,
קומענדיג צו איהם אלץ נעהנטער,
און אין וואַסער איהם געשריען:
„איסע! איסע! מעגסט זיך שעהמען,
„ביסט א פראַסטער העכט קענאַזע,
„ניט דער פיש וואָס איך וויל פאַנגען,
„ניט דער קיניג פון די פישען.“

אויפ'ן דעק אראפגעזונקען,
איז דער העכט אין גרויס בזיון,
און געזאגט דער שטארקער נאהמע,
האט צום יוגדוואַש, צום זונן־פיש,
צו דעם ליעשטש מיט רויטע שופען:
„נעהם די שנור פון דעם באריהמער,
„נעהם די ווענדקע און צוריים זיי.“

גלאנצענדיג און וואַרפענדיג זיך,
לאַנגזאַם איז אַרויף דער זונפיש,
האַט די פישער־שנור גענומען,
און אויף איהר זיך אנגעהאַנגען,
מיט די כחות אלע זיינע,
האַט געדרעהט ארום, דאס וואַסער
דרעהענדיג דאס בירקענשיפעל,
אין אַ בלעזעלדיגען צירקעל,
ביז די וואַסער־רינגען זיינען
אַזש צום זאַמד פון ברעג פאַרגאַנגען,
און די וואַסער־בלומען האַבען
זיך צוואויגט ביי'ן ווייטען טייך־וויים.

ווען געזעהן האט הייאוואטהא,
איהם ארויפשמייגען פון וואַסער,
הויבענדיג זיין העלען פאַנצער,

אויסגעשריען האָט מיט שפּאַט ער :
„איסע! איסע! מעגסט זיך שעמען,
„דו ביסט יוגדוואַש, דער זונן־פּיש,
„ניט דער פּיש וואס איך וויל פּאַנגען,
„ניט דער קיניג פון די פּישען.“

גלאַנצענדיג און וואַרפענדיג זיך,
לאַנגזאַם אין אַראָפּ דער זונן־פּיש ;
ווידער האָט דער שטער־פּיש נאַהמע,
צוגעהערט ווי הייאַוואַטהאַ,
שרייט און רופט איהם אויף מלחמה,
האַט געהערט די קולות זיינע,
ווייט פאַרהילכענדיג דאַס וואַסער.

פּונ'ם ווייסען זאַמד־דעק האָט ער
אויפּגעהויבען זיך, פאַרערגערט,
טרײַסלענדיג אין אלע גליעדער,
קלאַפענדיג מיט זיינע פּאַנצערס,
גלאַנצענדיג מיט קריגס־קאַלירען ;
איז מיט כעס ארויפגעשפרונגען,
שטראַהלענדיג אַרויף אין זון און,
און אין גרויסען מויל פאַרשלונגען,
הייאַוואַטהאַ'ן מיט זיין שיפעל.

אין די שווארצע הייהל פארזונקען
איז דער דרייסטער הייאוואטהא.
גלייך ווי אויף א טייך א דונקלען,
זינקט א קלאַץ אראפ אין ווירבעל;
הילפלאז און צוטומעלט האָט ער,
אומגעטאפט אין טיעפען חשך,
און דערטאפט א הערין א גרויסעס,
צאפלענדיג אין טיעפען חשך.

צארניג האָט ער מיט די פויסטען,
נאָהמע'ס הערין א זעין געגעבען,
האָט געשפירט ווי אלע אברים
טרייסלען זיך דעם פישען־קיניג,
האָט געהערט דאס וואסער קאכען,
פון דער שפרינגעריי פון נאָהמע,
מיד און שוואַך און גוס'ענדיג שוין.

דאָן פארקווער האָט הייאוואטהא,
אויסגעדרייהט זיין בירקענשיפעל,
אום אין קאך און מישינינע,
פון דעם נאָהמע'ס קעהל ניט ווערען,
אויסגעשפיגען און דער'הרג'ט.
און די וועווערקע עדזשידאמא,
האָט געהאָפקעט און געפלוידערט,

האַט געשלעפט און האָט געהאַלפּען
הייַצוואַטהאַץ ביי דער אַרבייט.

דאַן געזאַגט האָט הייַצוואַטהאַט :
„וועווערקע, מיין קליינער פּריינדל,
מאפּפער האַסטו מיך געהאַלפּען,
נעהם דעם דאַנק פון הייַצוואַטהאַץ,
נעהם דעם נאַמען וואָס ער גיט דיר,
דיך פון היינט מאַל אָן די קינדער,
וועלען רופּען עדזשידאַמאַ,
רופּען דיך דער „עקאַיִן־אויר.“

ווידער האָט דער שטערפּיש, נאַהמע,
טרייסלענדיג געקרעכצט אין וואַסער,
דאַן פּערשטומט געוואַרען איז ער,
און איז טויט צום ברעג געשוואומען,
רייבענדיג זיך אָן די שטיינדלעך,
ביז געהערט האָט הייַצוואַטהאַט,
ווי ער שאַרט זיך אויפֿן טייך־זוים,
און בלייבט ליגען אויף די שטיינדלעך.
דאַן געוואוסט : דער פּישען־קיניג,
ליגט אַ טויטער אויפֿן טייך־זוים.

דאַן געהערט האָט ער דאַס קלאַפּען
פון אַ גרויסע מאַסע פּליגלען,

האט געהערט געמישטע קולות,
ווי פון רויב־פויגלען וואס קעמפפֿען,
האט דערזעהן א שיין פון אויבען,
דורך די ריפען פון דעם נאהמע
האט פון ים־פויגלען געזעהן דערט,
פון קעיאשק די העלע אויגען,
וואס באקוקען דורך דער שפאלט איהם,
האט געהערט זיי זאגען: דאס איז
"אונזער ברודער הייאַוואַטהאַ."

און מיט פרייד ארויפגעשריען
פון דער הייהל פון אונטען האט ער:
"ים־פויגלען, איהר ברידער מיינע,
"מאכט פאר מיר די שפאלטונג גרעסער,
"מאכט זי מיט די נעגעל ברייטער,
"און באפרייט מיך פון מיין תפיסה,
"און פון היינט מאל אָן און ווייטער,
"זאל מען אייער אויפטהו ריהמען,
"זאל דאס פאלק קעיאשק אייך רופען,
"יא, קעיאשק, די "בראווע פליקערס."

און די ים־פויגלען די ווילדע,
האבען ליארמענדיג געארבייט,
מיט די נעגעל און די שנאבלען,

און געמאכט די ריסען ברייטער,
אין די שטארקע רופען נאָהמע'ס.
פון געפענקנים, פון געפאָהרען,
פון דעם טויטען נאָהמע'ס קערפער,
פון דעם וואַסער'ס שרעק באַפרייט איז
שנעל געוואָרען הייאַוואַטהאַ.

דאן געשטאַנען פאר זיין וויגוואַס,
איז ער ביי דעם ברעג פון וואַסער,
האַט די אַלטעטשקע גערופען,
האַט נאַקאַמים צוגערופען,
און געוויזען איהר דעם נאָהמע,
אויף די טייך־שטיינדלעך א טויטען,
פון די ים־פויגלען גערעסען.

און געזאגט: „כ'האַב מישינאָהמע,
„כ'האַב דעם פיש־מלך דער־הרג'ט,
„זעהסט די פויגלען וואָס איהם פרעסען,
„מיינע פריינד די וואַסער־פויגלען,
„טרייב נאַקאַמים ניט אוועג זיי,
„זיי געראַטעוועט מיך האַבען,
„פון געפאָהר אין בויך פון נאָהמע.“
„וואַרט ביז זיי די וואַליעס האַבען
„צנגעשטאַפט זיך מיט דער סעודה

„און זיי פליהען קעגען אבענד,
צו די נעסטען אין די זומפען;
„דאן ברינג דיינע טעפ און קעסלען,
„און מאך טראן פאר אונז אויף ווינטער.“

און געווארט ביז אבענד האט זי
ביז די נאכט־זונן, די לבנה,
בלייך ארויס פון שטילען טייך איז,
ביז קעיאַשק, פון ים די פויגלען,
האבען זיך מיט גרויס געפילדער,
פון דער סעודה אויפגעהויבען,
און אין אבענדגלאנין געפלויגען
צו די אינזלען ווייט אוועק־צו,
צו די זומפען־נעסטען זיי'רע.

הייאָוואַטהאַ האט געשלאָפען,
דאך די אלטע שטיל געארבייט
האט אין שיין פון דער לבנה,
ביז פון זונענאויפגאנג האבען
רויט געפארבען זיך די הימלען,
און די ים־פויגלען געקומען,
זיינען ווידער פון די אינזלען,
מיט גערויש נאך זייער פריהשטיק.

דריי מעת לעת'ן בייטענדיג זיך,
האט נאקאמים און די פויגלען,
אפגעשונדען ס'פלייש פון נאהמע,
ביז דאס וואסער דורכגעשוויינקט האט
דורך די ריפען, און די פויגלען
זיינען מעהר שוין ניט געקומען,
און געבליבען אויף דעם זאמדברעג,
איז פון נאהמע דער סקעלעט בלויז.

IX.

הייאִוואַטהאַ און פּערל־פּעדער.

ביי דעם ברעג פון גיטשירגיומי,
ביי דעם יסִוואַסער דעם העלען,
דאַרט געשטאַנען איז נאַקאַמיס,
מיט איהר פינגער קעגען מעריב,
איבער'ן וואַסער קעגען מעריב
צו די פּורפור אבענד־וואַלקען.

צאַרנדיג־רויט אראַפּ די זונן איז,
ברענענדיג אוועג אין הימעל,
לאַזענדיג נאָך זיך אַ שרפה,
ווי די קריגסלייט אין מלחמה,
צינדען הינטער זיך די פריירים;
און די נאַכט־זונן די לבנה,
פּלוצלינג איז ארויסגעשפרונגען,
פון איהר לויער־פּלאַטין אין מזרח.

שנעל געיאגט זיך נאך די בלוט-טריט,
נאך דער פייערדיגער קריגס-שפור,
איהר געזיכט מיט גלאנץ באגאָסען.

און די אלטעטשקע נאָקאָמים,
מיט איהר פינגער קעגען מעריב
האַט געזאגט צו הייאַוואַטהאַץ:
„דאָרטען וואוהינט דער „פערל־פּעדער“,
„מידזשיסאַגוואַן דער מכשף,
„גייסט פון רייכטהום און פון פּערל,
„איהם באַוואַכען פייער־שלאַנגען,
„סמאַלע־טייכען רינגלען אום איהם.
„דו קענסט זעהן די פייער־שלאַנגען,
„גרויסע עקדעשען, קענאַביק,
„ווי זיי קנוילען זיך אין וואַסער;
„דו קענסט זעהן די סמאַלע־טייכען,
„ווי זיי שטרעקען הינטער זיי זיך,
„ביז די פּורפור אבענד־וואַלקענס.

„ער מיט זיינע כּשוף־קונצען,
„צוגעהרג'ט האַט מיין פאַטער,
„ווען אראַפּ פון דער לבנה
„איז ער אויף דער ערד מיך זוכען.
„ער, דער מעכטיגסטער מכשף,

„שיקט דעם פיעכער פון די בלאַטעס,
„שיקט דעם פעסט־געפילטען אויר,
„שיקט פון זומפּ דעם ווייסען נעבעל,
„שיקט אויף אונז אַן טויט און קראַנקהייט.

„נעהם דיין בויגען, הייאַוואַטהאַ,
„פּיילען צוגעשפיצט מיט יאַספּיס,
„נעהם דיין קריגס־שטאַק פּאַגעוואַגאַן,
„און די הענדשקעס מינדזשיקאַהוואַן,
„נעהם מיט זיך דיין בירקענשיפעל,
„נעהם דעם טראַן פון מישינאַהמע'ן,
„איינצושמירען עס זאַל האַסטיג,
„דורכגעהן דורך די סמאַלע־טייכען;
„טויט דעם גרויזאמען מכשף,
„און באַפּריי דאָס פאַלק פון פיעכער
„וועלכער אַטהעמט פון די זומפען;
„פאַר מיין פאַטער'ס טויט נעהם ראַכע.“

גלייך, באַוואַפענט הייאַוואַטהאַ
האַט זיך מיט זיין קריגס־כלי־זיין,
האַט אַראַפּגעלאָזט זיין שיפעל,
האַט געגלעט די ווענטלעך, פרעהליך
און געזאַגט: „טשימאַן, מיין ליבלינג,
„שיפעל מינים דו, שפּרינג אוועג דאַרט.

„וואו דו זעהסט די פייער-שלאנגען,
„וואו דו זעהסט די שווארצע טייכען.“

און אוועג טשימאן איז פרעהליך,
און געזונגען הייזוואטהא
האט זיין שמערצליך-זוילדעם קריגס-ליעד;
אויבען דער מלחמה-אדלער,
דער קעניו דער גרויסער אדלער,
מלך איבער אלע פויגלען,
האט אין לופט גערעש'ט, געשטורעמט.

באלד געקומען איז ער דארטען,
וואו די גרויסע פייער-שלאנגען,
ליגען אויסגעשפרייט אין וואסער,
פינקלען, פליוסקען זיך אין וואסער,
און זיך קנוילען ביין אריינגאנג,
הויבענדיג די רויטע קאממען,
דיכענדיג טומאן און פארע.

דאך אהן מורא, הייזוואטהא
אויסגעשריען אויפ'ן קול האט:
„לאזט מיך געהן מיין וועג קענאביק,
„לאזט מיך געהן אויף מיין נסיעה!“
שיפענדיג מיט פייער-אטהעם

האבען זיי איהם אפגעענטפערט :
„געה צוריק דו שאגאדייע,
„געה דו פחדן, צו נאקאמים.“

אויפגעהויבען הייאואאטהא
האט מיט כעס זיין עשענכויגען,
האט געחאפט די יאספויס־פיילען,
און געשאסען אין די שלענג זיי,
יעדער קנאל פון שטריק געווען איז,
ווי א קריגס־געשריי, א טויט־קרעכץ,
יעדער פיילען־סוויסטש געווען איז
ווי א טויט־ליעד פאר די שלאנגען.
וועלצענדיג זיך אין דעם בלוט־שטראם,
זיינען טויט די שלענג געלעגען.
זיכער שיפענדיג דורך זיי זיך,
אויסגערופען הייאואאטהא
האט מיט פרייד : „טשימאן מיין טהייערס,
„טראג זיך צו די סמאלע־טייכען.“

דאן דעם שיפעל'ס שפיין אין ווענטלעך
האט מיט נאהמע'ס פעטס באשמירט ער,
גוט באשמירט עס זאל מיט שנעלקייט,
דורכגעהן דורך דעם שווארצען פעך־שטראם.

און א גאַנצע נאַכט געפּאָהרען,
איז ער אויף דעם פּוילען וואַסער,
צוגעדעקט מיט אלטען שימעל,
שוואַרץ פון טייך-שטעקלעך פארפּוילטע,
פעסטיג פון פארוועלקטע בלומען,
שטיל אַהן לעבען, וויסן און טרויריג,
פון לבנה'ס ליכט באַשימערט,
פון די טאַנצענדיגע פּלעמלעך,
פּייערלעך וואָס מתים צינדען
ביי דער נאַכט, אויף זייער רייזע.

ווייס פון ליכט געווען די לופט איז,
דונקעל-שוואַרץ, דער טייך — פון שאַטענס;
רונדאָרם געזומט איהר קריגס-ליעד,
האַט די שטעך-פּליעג די סידוזשימע;
וואַוואַטייס, ס'פּייער-פּליעגעל,
היין און הער געוויגט אין אויר
האַט איהר ליכטעל איהם צו נאררען;
אין לבנה ליכט איהר קאַפּ האַט
אויסגעשטעקט די פראש, דעהינדע,
איהם באַקוקט מיט געלע אויגען,
דאַן איז חליפענדיג פארוונקען;
און א טויזענד סוויסטשעס האַבען,
אפּגעהילכט פון אלע זומפען.

און דער רייהער דער שושוגא,
פון זיין נעסט ביין ווייטען ברעג האט
אנגעזאגט דעם גבור'ס קומען.

מעריב־צו איז הייאוואטשא,
צום מכשף'ס לאנד געפאהרען
צו דעם לאנד פון פערעל־פעדער.
ביז געגלאצט האט די לכנה
בלאס באטריכט, איהם גלייך אין פנים,
ביז די זונן איהם האט פון הינטען,
היים געברענט אויף זיינע פלייצעס,
און געזעהן פון פארענט האט ער,
אויף א בארג, דעם שטראהלעך־וויגוואם,
פון דעם מעניטא פון וואַמפאם,
פון דעם מעכטיגסטען מכשף.

ווידער גלעטענדיג זיין שיפעל,
אויסגערופען האט ער: „ווייטער!“
צוקענדיג מיט אלע גליעדער,
האט דאס שיפעל, מיט נצחון
בלויז איין גרויסען שפרונג געגעבען,
דורך די ליליעס פונ'ם וואַסער,
דורך דעם פלאַנטער פון געוויקסען.

און אויף יענער זייט געבראכט איהם,
ניט פארנעצט זיין פוס אפילו.

דאן גענומען הייאוואטהא,
האָט זיין עשען־פיילענבויען,
אויף איין זייט געלעהנט אין זאמד איהם,
מיט זיין קני געדריקט דעם מיטען,
שטייפער ס'שטריקעל איינגעצויגען,
דאן א פייל באשפיצט מיט יאספּים,
זומענדיג אוועקגעשיקט האָט,
קעגען בליסטשענדיגען וויגוואם.
זי געשיקט האָט אלס שליח
פון זיין הויכען שטאַלצען אויפרוף:
„קום פון וויגוואם, פערל־פעדער,
„דען אויף דין ווארט הייאוואטהא.“

גלייך ארויס פון העלען וויגוואם,
איז דער מעכטיגער מכשף,
הויך אין וואוקס, מיט ברייטע פלייצעס,
מיט אַ פנים שווארץ און שרעקליך,
פון דעם קאַפּ ביז פוס אין וואַמפּאַם,
אַנגעגורט מיט אלע וואַפּען,
פארביג ווי דער מאַרגען־הימעל,
בלאָ געשמרייפט, און געל און פּורפור;

אויף זיין קאפ די אַדלער־פּעדערן,
היז און הער געוויגט זיך האַבען.

— „אַ, איך קען דיך, הייַוואַטשאַ“
האַט ער מיט אַ קול פון דונער,
מיט אַ חוזק טאַן געשריען —
„לויף צוריק, דו שאַגאַדייע,
צו די ווייכער געה, דו פּחדן,
צו דער אַלטעט־שקער נאַקאַמים.
„כ׳וועל דיך הרג׳ן, ווי דו שטעהסט דאָ,
„ווי איך האַב געטויט איהר פאַטער.“

הייַוואַטשאַ, אַהן שום מורא,
אַהן שום פּחד, האַט געענטפּערט:
„ווערטער זיינען ניט קיין קריגס־העק,
„ריהמעריי קיין בויגען־שטריק ניט,
„שפּאַט איז ניט ווי פּיילען שפיציג,
„טהאַן איז בעסער ווי בלוז ריידען,
„טהאַטען שטאַרקער ווי זיך גרייסען.“

זיך צוכרענט דער גרעסטער קאַמפּף האַט
וואָס די זונן האַט אנגעקוקט ווען,
און די קריגס־פּויגלען געזעהן ווען,
האַט אַ זומער־טאַג געדויערט,

פון באגינען ביז אין אבענד,
דען די פייל פון הייאואטטהא,
ניט געשאדט האט ס'העמד פון וואמפאם,
ניט די קלעפ וואס ער דערלאנגט האט,
מיט די הענדשקעס מינדזשיקאהוואן,
ניט זיין קריגס-שטעקען דער שווערער;
פעלזען האט געקענט ער שפאלטען,
אבער ס'צויבערהעמד פון וואמפאם,
ניט געקענט צורייסען האט ער.

און פארנאכט האט אנגעלעהנט זיך
הייאואטטהא אויף זיין בויגען,
מיעד, פארוואונדעט און פארצווייפעלט,
מיט זיין קריגס-שטעקען צובראכען,
מיט די הענדשקעס דורכגעריסען,
און מיט מאכטלאזע דריי פיילען;
האט פאררוהט זיך אין דעם שאטען,
פון א סאסנע וועלכער'ס צווייגען,
זיינען מאך-באדעקט געהאנגען,
וועלכע'ס שטאם געווען באוויקעלט
איז מיט מלאך-המות-לעדער,
און מיט ווייס-און געלע שוועמלעך.
פלוצלינג הערט ער ווי פון אויבען,

זינגט דער בויס־האקער, דער מיימע :
„ציעל די פיילען, הייזוואטהא,
גלייך אין קאפ פון מידזשיסאגוואן,
טרעף אין טשוב איהם, טרעף די ווארצלען
פון די לאנגע שווארצע קודלעס,
דארט נאר קענסטו איהם פארוואונדען.“

ווען דער צויב'רער זיך געבייגט האט,
אום א שטיין, צום ווארפען, נעהמען,
איז די פייל פון הייזוואטהא'ן,
יאספיש־שפיציג און באפעדערט
שנעל געפלויגען, און געטראפען
גלייך אין רעכטען מיטען קאפ איהם,
ביי די ווארצלען פון די קודלעס,
און ער האט גענומען וואנקען,
ווי א פויגעל א פארוואונד'טער
ווי דער פיזיקי דער בופעל,
ווען דער שניי ליגט אויף דער פריירי.

שנעלער איז די פייל די צווייטע,
נאך דער ערשטער נאכגעפלויגען,
האט נאך טיעפער איינגעדרונגען,
האט נאך שמערצליכער פארוואונדעט,
ביז די קני פון מידזשיסאגוואן.

האבען טרייסלענדיג געוויגט זיך,
ווי אין ווינד די וואסער-שמעקלעך.

דאך די דריטע פייל געוועזען
איז די שנעלסטע און די שארפסטע,
און דערזעהן האט מידזשיסאגוואן,
פאגאק'ס פייער-אויגען גלאצען,
האט דערזעהן פון טויט די אויגען,
האט געהערט דורך נאכט זיי רופען.
צו די פיס איז הייאוואטהאן,
טויט געלעגען פערעל'פעדער,
טויט דער מעכטיגסטער מכשף.

פול מיט דאנק האט הייאוואטהאן,
דאן דעם בוים-האקער גערופען
פון זיין ערטעל, אין די צווייגען
פון דער אומעדיגער סאסנע,
און צום אנדענק אן זיין טובה,
ס'פעדער-בינטעל אויף זיין קעפעל,
רויט מיט בלוט איהם אנגעפארבען.
און ער טראגט עס נאך ביז איצטער,
טראגט דעם טשוב מיט רויטע פעדערן,
אלס אן אנדענק אן זיין טובה.

אויסגעטהאן דאס העמד פון וואַמפּאַס.
האַט ער פון מכשף'ס רוקען.
אלס א צייכען פון זיין זיגען,
אלס א סמן פון נצחון,
אין געלאַזט ביים כרעג דעם קערפּער,
האַלב אין טייך, האַלב אויף יבשה,
אין דעם זאַמד די פיס פאַרגראַבען,
און דאס פנים אין דעם וואַסער.
אויבען ליארמענדיג געדרייהט זיך,
האַט דער קריגס־אַדלער דער שטאַרקער,
מאַכענדיג זיין קרייז אַלין שמעלער,
קומענדיג אַלין נעהנטער, נעהנטער.

פון דעם וויגוואַס צוגענומען
הייאָוואַטהאַ האַט די אוצרות,
בופּעל־פעלען, ביבער־פעלען,
הערמעליך און סויבעל־פעלען,
פעלצען טהייערע און וואַמפּאַס,
פּערעל־גאַרטלען, שנורען, בייטלען,
פיילען־בייטעלעך פון וואַמפּאַס,
אַנגעפילט מיט זילבער־פיילען.

דאן אַהיים מיט פרייד געפּאַהרען
איז ער דורך די סמאַלע־טייכען.

דורך די עקדעשען די טויטע,
מיט די צייכענס פון זיין זיעגען,
מיט געזאנגען פון נצחון.

אַכגעווארט איהם האָט נאַקאַמים
אויפ'ן ברעג, און קיביאכאם,
און דער גרויסער גברן קוואַסינד,
אַכגעווארט דעם גבור'ס קומען,
און געהערט די קריגס־געזאַנגען.
און פון דאַרף דאָס גאַנצע פאַלק האָט
איהם באַגריסט מיט טענין און ליעדער,
און געהוליעט און געשריען:
„גיט אָפּ כבוד הייאַוואַטהאַ'ן,
„ער געטויט האָט פּערעל־פּעדער,
„איהם דעם מעכטיגסטען מכשף,
„איהם וואָס פּלעגט דעם הייסען פּיעכער,
„פּלעגט פון זומפּ דעם ווייסען נעבעל,
„פּלעגט אונז טויט און קראַנקהייט, שיקען.“

תמיד טהייער איז געבליעבען,
הייאַוואַטהאַ'ן מיימע'ס זכר,
און אין צייכען פון זיין פּריינדשאפט,
אלס א'ן אנדענקען פּלעגט תמיד
ער זיין ליולקער־עהר'על ציערען.

מיט דעם פורפור־פעדער־בינטעל,
מיט דעם רויטען טשוב פון מיימע.
דאך די אוצרות פון מכשף,
די געווינסען פון מלחמה,
האט ער מיט'ן פאלק צוטהיילט זיך,
איטליכען א גלייכען חלק.

X.

הייאָוואַטהאַ'ס חתנ'שאַפּט.

„ווי דאָס שטריקעל איז צום בויגען,
„אזוי איז די פרוי צום מאַנסכיל,
„כאַטש זי בייגט איהם, איהם געהאַרנט זי,
„כאַטש זי ציהט איהם, דאָך זי פאַלגט איהם.
„איינער טויג ניט אַהן דעם צווייטען.“

אַט אזוי געטראכט אין הערצען,
האַט דער יונגער הייאָוואַטהאַ,
פון מחשבות פיעל צורודערט;
שטיל געשמאַכט, געהאַפּט, געציטערט,
אַלץ געטרוימט פון מינניהאהאַן,
פון דער שענער „לאַכגיִוואַסער“,
וואָס אין לאַנד פון די דעקאַטאַהם.

איהם געמוסר'ט האַט נאַקאַמים:
„נעהם א מיידעל פון דיין שכט,

„געה ניט מזרח, געה ניט מעריב,
„זוכען פרעמדע וואס דו קענסט ניט.
„היימיש ווי דאס וויגוואס־פייער,
„איז די טאכטער פון דעם שכן.
„גלאניץ פון שטערען און לבנה,
„איז די פרעמדע יפת תואר.“

אפגערעדט איהם האט נאקאמיס,
דאך געזאגט האט הייזוואסטהאָ:
„זיסע באבעניו, נאקאמיס,
„ס'ווארעמט ליעב דאס היימיש פייער,
„אבער מיר דער שיין פון שטערען,
„דער לבנה־גלאניץ איז ליעבער.“

ערנסט האט געזאגט נאקאמיס ;
„בריינג א ווייב ניט, א לאיווצלח,
„בריינג קיין מיידעל ניט וואס פוילט זיך,
„פוילע פיס, הענד אונגעשיקטע ;
„בריינג א ווייב מיט פלינקע פינגער,
„הארץ און הענד צוזאמען פלייסניג,
„פיס בארייט א גאנג צו לויפען.“

שמייכלענדיג געזאגט איהר האט ער :
„אין דעם לאנד פון די דעקאטאהס,

„וואהנט דעם פוילענמאכער'ס טאכטער,
„מינניהאהא וואס די שענסטע,
„איז פון אלע פרויענצימער;
„זי וועט קומען אין דיין וויגוואם,
„טהאן דיין שליחות און דיר ווערען,
„פיוער-גלוט און שטערען-שימער,
„און דאס זונליכט פון מיין שבת.“

דאך נאקאמיס האט געטענה'ט:
„בריינג קיין פרעמדע אין מיין צעלט ניט,
„פון דעם לאנד פון די דעקאטאהס,
„גרויזאם זיינען די דעקאטאהס,
„צווישען אונז איז אפט מלחמה,
„ס'לעבען נאך די אלטע שנאות,
„ניט פארהיילט די אלטע וואונד איז.“

לאכענדיג געענטפערט האט ער:
„אט דעריבער וויל איך איצטער,
„נעהמען א דעקאטאה מיידעל,
„אונז'רע שכטים צו פארבינדען,
„אלטע וואונדען צו פארהיילען.“

דאן אוועג איז הייאוואטאה,
אין דאס לאנד פון די דעקאטאהס.

אין דאס לאנד פון שענע פרויען.
איבער זומפֿלענדער און לאַנקעס,
דורך די טיפע אלטע וועלדער,
דורך דער אונגעשטערטער שמילקייט.

מיט די צויבער־שיך געמאַסטען
האַט מיט יעדען שפּרייז א מייל ער,
דאָך דער וועג איהם לאַנג געווען איז,
ס'איז זיין הערץ פאַראוים געלאַפען,
און ער האַט געשפּאַנט אַהן אויפהער,
ביז ער האַט דערהערט דאָס לאַכען,
פון די שטרעמען מינניהאהא'ס,
„זיס דער קלאַנג“ — געמורמעלט האַט ער —
„זיס די שטים וואָס רופט מיך דארטען.“

האַלב אין ליכט און האַלב אין שאַטען,
אויפ'ן וואַלד־זוים זיך געפיטערט
האַט א סטאַדע יונגע הירשען.
ניט־באמערקט פון זיי, צום בויגען
האַט געשושקעט ער: „פאַרפעהל ניט!“
צו דער פייל געזאָגט: „ניט בלאַנדזשע!“
און זי זומענדיג געשיקט האַט
אין דאָס רויטע הערץ פון הירשבאק.

דאן געחאפט איהם אויף די פלייצעס,
און געגאנגען ווייטער האסטיג.

ביי דער וויגוואס-טהיר געזעסען,
איז דער אלטער פיילען-מאכער,
אין דעם לאנד פון די דעקאטאהס,
און פון יאספייס-שטיין און מילכשטיין,
האט געשליפען פיילען-שפיצען;
נאהנט פון אלטינקען געזעסען,
איז די שענע מינניהאהא,
איז זיין טאכטער, „לאכיג-וואסער“,
און האט ראגאזשעס געפלאכטען.
ס'האט געטראכט דער גרייז פון עבר,
ס'מיידעל האט געטרוימט פון צוקונפט.

ער געטראכט האט פון די צייטען,
ווען מיט אויך אזעלכע פיילען,
ער פלעגט הירש און בופעל שיסען
אויף דער מאסקאדיי דער לאנקע,
שיסען ווילדע גענו וואס פלעגען
דרום-צו מיט ליארעס פליהען;
האט דערמאנט די קריגס לייט, וועלכע
פלעגען זיינע פיילען קויפען.
א ה ה זיי האלטען קריג ניט קענען.

מעהר שוין קען מען ניט געפינען,
קריגסלייט טאפערע אזעלכע.
מענער זיינען איצט ווי פרויען,
זייער צונג איז זייער וואפען.

זי געטראכט האט פון א יעגער,
פון אן אנדער לאנד און שבט,
יונג, הויך, שען, וואס אין א פריהלינג
איין פריהמארגען איז געקומען,
ביי איהר פאטער פיילען קויפען,
האט זיך אפגערוהט אין וויגוואס,
איז א צייט אין טהיר געשטאנען,
און א סך מאל אומגעקוקט זיך.
איהם געדיהמט האט שטארק דער פאטער,
האט געדיהמט זיין מוטה אין קלוגשאפט.
וועט ער ווידער קויפען פיילען,
ביי דעם שטראס פון מינניהאהא? —
אויפגעהערט איהר האנד האט פלעכטען,
און פערטרוימט געווען איהר בליק איז.

פון געדאנקען זיי געטשוכעט
האט א טריט, א שארף פון צווייגען;
פון דעם וואלד האט הייאוואטהא,
פלוצלינג זיך פאר זיי באוויצען,

מיט א גליהענדיגען פנים,
מיט דעם הירש אויף זיינע פלייצעס.

לאנגזאם האט זיין בליק דער אלטער,
פון זיין ארכייט אויפגעהויבען,
האט זיין פייל געלאזט אין מיטען,
און זיך שטעלענדיג געזאגט איהם:
„זיי געגריסט אונז הייאוואטהא.“

פון זיין פלייצע, הייאוואטהא
האט דעם הירש אראפגענומען,
און אוועגעלעגט זיין משא,
צו די פיס פון לאכיגזואסער.
פון איהר ראגאזשע דאס מיידעל,
אויפגעבליקט מיט מילדען בליק האט,
און געזאגט מיט ווייכער שטימע:
„זיי געגריסט אונז, הייאוואטהא.“

ס'איז געווען גערעם דער וויגוואס,
אויסגעציערט מיט ווייסע הירש-הויט,
זיינע פארהאנגען באפארבען,
מיט די געטער פון דעם שבט;
אזוי הויך געווען די טהיר איז,
אז ביים איינגאנג הייאוואטהא,

קוים פארכייגט זיך האט און קוים האט
מיט זיין פעדער-שוין באריהרט זי.

אויפגעשטאנען פון דער ערד איז,
מינניהאהא, לאכיג-וואסער,
האט אוועגעלייגט די ארבייט,
האט געבראכט צו טראגען שפייזען,
און פון קוואל געבראכט זיי וואסער,
שפיז אין ערדענע געפעסען,
און אין לינדען-כלים וואסער;
דאן געהערט ווי ס'רעדט דער אורח,
ווי דער פאטער איהרער ענטפערט,
דאך א ווארט די ליפען איהרע,
האבען ניט ארויסגעלאזען.

ווי אין הלום האט געהארכט זי,
צו די ווערטער הייאוואטהא'ס,
פון דער אלטינקער נאקאמיס,
וואס איהם קינד-ווייז האט געניאנטשעט,
פון די צוויי חברים זיינע,
קיביאבאס דעם מנגן,
און דעם גרויסען גברן קוואסינד,
פון דעם גליק און מזל-ברכה,

אין דעם לאַנד פון די אַרזשיבוויים,
אין דער פרידליך שטילער געגענד.

„נאָך פיעל יאהרען פון מלחמה,
„ווילדע קריג און בלוטפאַרגיסונג,
„שלום צווישען די אַרזשיבוויים
„און דעהאַטאַהם איז געוואָרען“ —
האַט ער רעדענדיג דערצייהלט זיי;
לאַנגזאַם האָט ער צוגעלעגט דאָן:
„ס'זאַל דער שלום אויביג האַלטען,
ס'זאַל דער בונד נאָך פעסטער ווערען,
און די הערצער מעהר פאַראייניגט,
גיב מיר פאַר אַ ווייב דיין טאַכטער,
מינניהאהאָן, לאַכיג-וואַסער,
שענסטע פון דעקאַטהאַ'ס פרויען.“

און דער אלטער פּיילען-מאַכער,
ניט געאיילט זיך האָט צו ענטפערן,
שטיל גערויכערט און מיט גדלות,
ערשט געקוקט אויף הייאַוואַטהאַן,
צערטליך דאָן באַקוקט זיין טאַכטער,
און געענטפערט זעהר ערענסט:
„יא, אויב מינניהאהא וויל עס,
זאָג דיין רצון מינניהאהא!“

און די שענע „לאכיג-וואַסער“,
האַט נאָך שענער אויסגעזעהן דאָן,
וועגענדיג די דעה איהרע,
טרעטענדיג צו הייאַוואַטהאַן,
זעצענדיג זיך ביי דער האַנד איהם,
זאָגענדיג איהם, רויט פון בושה:
„וואו דו געהסט, מיין מאַן, וועל איך געהן!“

אַט אזוי געשדכנ'ט האַט זיך,
הייאַוואַטהאַ צו זיין כלה,
און געוואונען זיך די טאַכטער,
פון דעם אַלטען פיילען-מאַכער,
אין דעם לאַנד פון די דעקאַטאַהם.

און אַוועג פון וויגוואַם איז ער,
פיהרענדיג זיין מינניהאָהא;
האַנד אין האַנד, דורך וואַלד און לאַנקע,
זיינען זיי אַוועגעגאַנגען,
לאַזענדיג דעם אַלטען טרויריג,
שטעהן אליין ביי'ן וויגוואַם-איינגאַנג,
און געהערט, ווי זיי פון הינטען
מינניהאָהא'ס וואַסער-פאַלען,
רופען, שרייען פון דער ווייטען:
„געה לשלום הייאַוואַטהאַ!“

ווידער האָט דער פיילענמאכער,
 אומגעקעהרט זיך צו זיין ארבייט,
 און ביי'ן זוך-באַשטראהלמען איינגאַנג,
 זיצענדיג צו זיך געמורמעלט:
 „ס'לאָזען איבער אונז די טעכטער,
 „וואָס אונז ליכענען, און ליכע זיינען,
 „ווען זיי קענען אונז א הילף זיין;
 „ווען די זקנה לעהנט אויף זיי זיך,
 „קומט א יונג מיט שטאַלצע פעדערן,
 „מיט א פלייט פון ראהר, א פרעמדער,
 „וואַנדערט פייפענדיג דורך ס'דערפעל;
 „גיט א וואונק צום שענסטען מיידעל,
 „און זי געהט אוואו ער פיהרט זי,
 „וואַרפט אלצדינג צוליעב א פרעמדען.“

אנגענעהם געווען די רייזע
 איז א היים, דורך טיפע וועלדער
 איבער לאַנקעס, איבער טייכען,
 איבער בערג, דורך פעלזענוועגען;
 קורץ איהם האָט דער וועג געדאַכט זיך,
 כאַטש געגאַנגען איז ער לאַנגזאַם,
 כאַטש ער האָט די טריט פאַרקלענערט,
 צו די טריט פון מינניהאהא.

איבער ווילדע שטרעמען האט ער,
אין די ארעמס זי געטרעגען,
גרינג געטרעגען ווי א פעדער
ווי די פעדער-צירונג זיינע;
האט אין וואלד א שטעג געמאכט איהר,
אפגעבייגט פון וועג די צווייגען,
יעדע נאכט געמאכט א צווייג-צעלט,
און א בעט פון לינדען-ריטער,
און א פייער אנגעצונדען
ביי דער טהיר, פון סאסנע שישקעס.

אנגענעהמע ווינטען האבען,
זיי באגלייט דורך וואלד און לאנקע,
אלע שטערען פלעגען וואכען
ביי דער נאכט, אויף זייער שלומער,
פון איהר לוייער-פלאטין און דעמב-כויס,
האט די וועוערקע ציעקאוונע,
איינגעקוקט זיך אויף דאס פארעל,
און דער קראליק, דער וואכעסא,
איז פון וועג אוועגעשפרונגען,
דאן אויף זיינע הינטער-פיסלעך
זיצענדיג האט פון זיין נארע,
נייגיריג באקוקט דאס פארעל.

שען געוועזען איז די רייזע,
פויגלעך האבען זיס געזונגען,
ס'בלאע פויגעלע אווייסע
האט געזונגען: „הייאואטהא,
„גליקליך ביסטו וואס אזעלכע
„איז דיין פרוי, און דך וועט ליעבען.“
ס'רויטע העלזעלע אפיטשי,
האט געזונגען: „מינניהאהא,
„גליקליך ביסטו וואס אזעלכען
„האסטו פאר א מאן געקריגען.“

זיי מיט ליעבשאפט דורך די צווייגען,
האט די זון באקוקט פון הימעל
און געזאגט: „א, קינדער מיינע,
„האט איז שאמען, ליכט — די ליעבע,
„לעבען איז אי ליכט, אי שאמען;
„הערש מיט ליעבע הייאואטהא.“

די לבנה אנגעפילט האט
זייער צעלט מיט וואונדער־שימער
און געזאגט: „א, קינדער מיינע,
„טאג איז ווילד און נאכט איז רוהיג,
„שטארק דער מאן און שוואך די פרוי איז,

„האלב איז מיינס כאטש איך געה נאך בלויז;
„מיט געדולד הערש, מינניהאהא.“

אט אזוי איז צוגעגאנגען,
זייער וואַנדערונג אהיים-צו,
און געבראכט האט הייאוואטהא,
אין דאס ביידעל פון נאקאמיס,
פייער-גלוט און שטערען-שימער,
זונשיין פאר זיין גאנצען שבט,
מינניהאהא'ן לאכיג-וואסער,
וואס די שענסטע איז געוועזען,
אין דעם לאַנד פון די דעקאטאהס,
אין דעם לאַנד פון שענע פרויען.

XI.

הייאָוואַטהאַ'ס חתונה.

איצטער הערט ווי פאַפּאַקיוויס,
ווי דער שענער לץ געטאַנצט האַט,
אויף דער האַכצייט הייאָוואַטהאַ'ס;
ווי דער מילדער קיביאַבאַס,
ער, דער זיססטער פון די זינגער,
האַט געזונגען זיינע לידער,
פול מיט ביינקעניס און ליבע;
ווי אייאַגו דער באַריהמער,
ער דער מאדים אויף ספורים,
האַט דערצייהלט געשיכטעס ווילדע,
אום דאַס פעסט זאַל זיין מעהר פרייהליך,
און די צייט פאַרגעהן מעהר לוסטיג,
און די געסט זיין מעהר צופרידען.

צוגעברייט א רייכע מאַהלצייט,
האַט נאַקאַמיס אויף דער האַכצייט;

דאס געפעס געווען פון האַלץ איז,
ווייס, און גלאַט אַרומגעשליפען,
און די לעפעל, בופעלהאַרען
שוואַרץ, און גלאַט אַרומגעשליפען.

אויסגעשיקט שלוחים האָט זי,
דורכ'ן דאַרף, מיט ווערבֿעריטהער,
אלס א'ן אַנזאַג פון דער סעודה,
אלס א'ן איינלאַדונג צו קומען;
און די געסט געקומען זיינען,
אין די רייכסטע קליידער זי'רע,
פעלין־מאַנטלען און וואַפּפּאַסיגאַרטלען,
אויסגעפּוצט מיט פאַרב און פעדערן,
מיט קוטאַסען און קאַרעלען.

ערשט געגעסען האָט מען שטער־פּיש,
דאן דעם העכט דעם מעסקענאַזע,
וואָס אליין נאַקאַמיס ד'אַלטע,
האַט געפּאַנגען און געבראַטען;
דאן געטריקענט פלייש געגעסען,
פּימיקאַן מיט מאַרד פון בופלען,
הירשען־פּאַלקעס, ביזאן־הויקערס,
געלע קוקורוזע קוכענס,
און דעם וואַסער־רייז דעם ווילדען.

דאך דער חתן הייזוואטשא, און די שענע לאכיגוואסער, און די בריה'שע נאקאמס, ניט פארזוכט די שפיזען האבען, בלויז געסארווערט פאר די פרעמדע, שטיל ארום די געסט געפאדעט.

ווען די געסט געענדיגט האבען, האט געשיקט און פלינק, נאקאמס, פון א גרויסען אטער-בייטעל, אנגעפילט די רויטע ליולקעס, מיט טיטון פון דרום-לענדער, דורכגעמישט מיט ווערבער-שאלאכין, און מיט שמעקעדיגע קרייטעכטס.

און געזאגט דאן: פאפאקיוויס, טאנץ פאר אונז א פרעהליך טענצעל, טאנץ פאר אונז דעם-טאנץ פון בעטלער, אום דאס פעסט זאל זיין מעהר פרעהליך, און די צייט פארגעהן מעהר לוסטיג, און די געסט זיין מעהר צופרידען.

אויפגעהויבען פון די געסט זיך, האט דער שענער פאפאקיוויס,

ער, דער פוסטער לידיגגעהער,
ער דער אויפגעראמטער קונדס,
ווינדליץ פון דעם פאלק גערופען.

ער געווען א גרויסער מאדים
איז אין אלערליי זאכאוקעס,
שפיעל פון באל און שפיעל פון ווארפשטיין,
און דעם לוסטטאנץ פון די שניי שיק,
גוט געניט אין אלע שפיעלען
פון געשיקטקייט צי פון טראף בלוז,
פיוגעסיינג דעם שפיעל מיט צייכענס,
קונטעסו, מיט פלוימען-קערנער.

כאטש די קריגסלייט איהם גערופען
האבען, פחדן, שאגאדייע,
פוסט-און-פאס'ניק, יענאדיוזי,
ניט געאארט האט זייער שפאט איהם,
ניט געקימערט די זלולים,
דען די ווייבער און די מיידלעך,
פלעגען ליבען דעם קראסאוועין.

אנגעטהאן געוועזען איז ער,
אין א העמד פון הינדיין-לעדער,
ווייך, און ווייס, געזוימט מיט פוטער,
דורכגעשטיקט מיט וואמפאס-פערעל,

זיינע פוסקליידער פון הירש-פעל
אנגעפרענט מיט הערמעלין-פעלין
און מיט נאדלען פון דעם יאזשיק ;
זיינע מאַקעסינס פון באַק-פעל,
דורכגעאַרכייט מיט קאַרעלען ;
אויפ'ן קאַפּ פון שוואַנען פעדערען,
ביי די זוילען פוקסען-עקלעך ;
אין איין האַנד אַ פעדער-פאַכער,
אין דער צווייטער האַנד אַ ליולקע.

דורכגעשטרייפט מיט פאַסען רויטע,
פורפור, געל און בלאַ, געשיינט האַט
דאָס געזיכט פון פאַפּאַקקיוויס ;
פון זיין גלאַטען פרויען-שייטעל,
גלאַנצענדיג פון אויל, פארפלאַכטען
מיט געוויקסען שמעקעדיגע,
צעפיג זיינען ד'האַאַר געהאַנגען,
ווען צום קלאַנג פון פלייט און זינגען,
צו דעם קלאַנג פון פויק און שטימען,
אויפגעהויבען פון די געסט זיך
האַט דער שענער פאַפּאַקקיוויס,
זיינע כשוף-טענץ צו טאַנצען.

ערשט מיט ערענסטער באוועגונג,

לאנגזאם שפרייזענדיג געדריעהט זיך
האט ער דורך די סאסנע-בוימער,
באלד אין ליכט, און באלד אין שאטען,
מיט די לייכטע טריט פון לעמפערט,
דאן אליין שנעלער און אליין שנעלער,
זיך געדריעהדעלט אין א צירקעל,
איבער אלע געסט געשפרונגען,
רונד ארום געצעלט געקרייזט זיך,
ביז א קארער ראד געגאנגען,
זיינען מיט איהם גלייך די בלעטער,
ביז דער ווינד און זאמד ארום איהם,
האבען ווירבלענדיג געיאגט זיך.

דאן פארליינג פון גרויסען וואסער,
אויפ'ן זאמד פון ברעג געפלוויגען
איז ער שנעל מיט ווילדע תנועות,
טראמפלענדיג, דעם זאמד געווארפען
רונד ארום איהם אין דער לופטען,
ביז דער ווינד פארוואנדעלט האט זיך,
אין א שנעלע זאווערוכע,
און דער זאמד האט אויף דער לאנדשאפט,
ווי א שניי-שטורעם געיאגט זיך,
און צונויפגעשאטען זאמד בערג,
הויפענס זאמד פון נעגא-וואדזשא.

אַט אזוי האָט פאַפּאַק־קיוויס,
זיי געטאַנצט דעם טאַנץ פון בעטלער,
דאן צוריק זיך צווישען עולם,
לאַכענדיג אוועגגעזעצט האָט,
און צופרידען זיך געפאַכערט,
מיט זיין אינדיק־פּעדער־פּאַכער.

דאן געזאַגט האָט מען צום חבר
הייאַוואַטהאַ'ס, קיבאַבאַס,
איהם דעם זיססטען פון די זינגער,
איהם דעם פּער פון אלע שפּיעלער:
זינג פאַר אונז, אַ, קיבאַבאַס,
ליבע־ליעדער, ביינק־נגונים,
אום דאס פּעסט זאל זיין מעהר פּרייהליך,
און די צייט פאַרגעהן מעהר לוסטיג,
און די געסט זיין מעהר צופרידען.

און געזונגען קיבאַבאַס,
האַט אין צערטליך־זיסע טענער,
ליבע־לידער, שמאַכט־געזאַנגען;
קוקענדיג אויף הייאַוואַטהאַ'ן,
אויף דער שענער לאַכיג־וואַסער,
מיט אַ ווייכען קול געזונגען:

„אנעוועי! וואך אויף געליעכטע!
„וויילדע כלום דו פון די וועלדער,
„וויילדע פויגעל פון דער פריירי,
„מיט די מילדע הירשין־אויגען.

„ווען דו טהוסט אויף מיך כלויו קוקען,
„בין איך גליקליך, גליקליך בין איך,
„ווי די ליליען פון דער סטעפע,
„ווען דער טהוי אויף זיי אראפפאלט.

„זיס דיין הויך איז ווי דער ריח,
„פון די וואלד־בלומען באגינען,
„פון די וואלד־בלומען אין אבענד,
„אין דער צייט ווען בלעטער פאלען.

„שפרינגט דען ניט דאס כלום וואס אין מיר
„דיר אקעגען, ווי די קוואלען
„קעגען זונן, אין יענעם מאנאט,
„ווען די נעכט אס העלסטען זיינען?

„אנעוועי! עס זינגט מיין הערין דיר,
„זינגט פון פרייד ווען דו ביסט נאָהענט,
„ווי די צווייגען אין דעם מאנאט,
„ווען די פאזעמקע ווערט פארטיג.

„דאן ווען דו ביסט אונצופרידען,
„איז מיין הערץ פארצאגט און דונקעל,
„ווי דער העלער טייך ווערט דונקעל,
„פון דעם שאטען פון די וואַלקענס.

„ווען דו לאכסט צו מיר, געליעכטע,
„ווערט מיין טרויריג הערץ באלוכטען,
„ווי פון זונענשיין, די קנייטשען
„וואָס אין טייך דער קאלטער ווינד מאַכט.

„ס'לאַכט די ערד און ס'לאַכט דאָס וואַסער,
„ס'לאַכט דער גלאַרער הימעל אויבען,
„דאָך פאַרגעס איך ווי צו שמייכלען,
„ווען דו ביסט צו מיר ניט נאהענט.

„דאָס בין איך אליין, קוק אָן מיך,
„הערץ־בלוט מיינס, קוק אָן מיך איצטער,
„א, ערוואַך, ערוואַך געליעכטע,
„אַנעוועי! וואַך אויף געליעכטע.“

אַפגעזונגען קיביאַבאַם,
האַט פון ביינקעניס און ליעבע;
און איר־גו, דער באַריהמער,
דער דערצעהלער פון געשיכטעס,

און דער אלטער פריינד נאָקאָמיס,
פול מיט קנאה אויף דעם זינגער,
פול מיט קנאה אויף דעם בייפאל,
האַט געזעהן אין יעדענ'ס אויגען,
האַט געזעהן אין יעדענ'ס מיענע,
אז די געסט פאַרלאַנגען הערען,
זיינע אנגענעהמע מעשות,
זיינע שקרים אָהן אַ גרענעץ.

ער געווען איז איין באַריהמער:
האַט ער וואו געהערט אַ צופאל,
איהם פאַסירט האַט נאָך אַ גרעס'רער;
פלעגט מען איינעם'ס העלד'טהאַט ריהמען,
זיינע איז געווען נאָך דרייַסטער;
האַט מען איהם דערצייהלט אַ וואונדער,
ער געוואוסט האַט נאָך אַ ווילדערס.

הערענדיג ווי ער באַריהמט זיך,
פלעגט מען טאַקי קענען גלויבען,
אז ס'האַט קיינער נאָך אַ פייל ניט
אזוי ווייט ווי ער געשאַסען,
ניט אזוי פיעל פיש געפאַנגען,
ניט געטויט אזוי פיעל הירשען,
ניט געחאַפט אזוי פיעל ביבערס.

קיינער ניט געווען אים שטאַנד איז,
אזוי שנעל ווי ער צו לויפּען,
אזוי טיעף זיך אונטערטונקען,
אזוי ווייט ווי ער צו שווימען ;
קיינער ניט אזוי באַרייזט האָט,
ניט געזעהן אזוי פיעל פלאים,
ווי דער זעלטענער אי-אַ-גו,
דער דערצעהלער פון געשיכטעס.

און א צונאמען און שפאַס-וואַרט,
איז ער צווישען פאַלק געוואָרען ;
פלעגט א יעגער א באַריהמער,
לויבען צופיעל זיין געשיקטקייט,
פלעגט אהיים קומען א קריגס-מאַן,
און פון גבורות צופיעל ריידען,
פלעגען אויסרופען די הערער :
אַט געקומען איז אי-אַ-גו.

ער האָט עס געמאַכט א וויעגעל,
פאר דעם קליינעם הייאַוואַטהאַ,
אויסגעשניצט פון לינדענבוים-האַלץ,
פעסט פארקניפט מיט רענטהיער-אַדערן ;
און האָט שפעטער איהם געלערענט,

ווי צו מאכען פייל און בויגען,
פון א'ן עשענבוים די בויגענס,
פון א דעמבערבוים די פיילען.
און געזעסען צווישען עולם,
אויף מיין הייזוואטהא'ס האכצייט
איז איז-א-גו אלט און מאום,
דער דערצעהלער פון ספורים.

און געבעטען האבען זיי איהם:
„אונז דערצייהל א וואונדער-מעשה,
אונז דערצייהל א ווילדען ספור,
אום דאס פעסט זאל זיין מעהר פרעה'דיך,
און די צייט פארגעהן מעהר לוסטיג,
און די געסט זיין מעהר צופרידען.“

גלייך געענטפערט האט איז-א-גו:
„איהר זאלט הערען איצט די מעשה,
„די פאסירונגען די ווילדען,
„פון אסיא, דעם מכשף,
„וועלכער שטאמט פון אבענד-שטערען.“

XII.

דער זוהן פון אבענד-שמערען.

לאזט זיך דארט די זון ארונטער,
אויף די גלאטע וואסער-פעלדער?
צו דער רויטער שוואן בלויז פלאטערט,
פון א כשוף-פייל פארוואונדעט?
פורפור פארבענדיג די וועלען,
מיט זיין פורפור-רויטען הערץ-בלוט,
פילענדיג מיט פראכט דעם אויר,
מיט דער פראכט פון זיינע פליגלען?

יא. די זון דארט לאזט אראפ זיך,
זינקט ארונטער אין דאס וואסער,
פורפור פארבען זיך די הימלען,
רויט קאלירען זיך די וועלען.
ניין, דער רויטער שוואן בלויז פלאטערט,
טובל'ט זיך אראפ אין וואסער,
שפרייט די פליגלען קעגען הימעל,
רויטיגט מיט זיין בלוט די וועלען.

איבער איהם דער אכענד־שטערען,
היינגענדיג אין דונקלען אויר,
שמעלצט און ציטערט דורכ'ן פורפור;
ניין, ס'איז בלויז א וואַמפּאַס־פּערעל,
אויפ'ן קלייד פון גייסט דעם גרויסען,
וועלכער אין דעם בין־השמשות,
שווייגענדיג שפּאַצירט אין הימעל.

דאָס דערזעהענדיג מיט שמחה,
אויסגערופען האָט אײַז־גו:
„ס'איז דער הייל'גער אַכענד־שטערען;
„הערט זיך איין די וואונדער־מעשה,
„הערט דעם ספור פון אַסיא'ן,
„וועלכער שטאַמט פון אַכענד־שטערען.

„איין מאל אין די אלטע דורות,
„אַקאַרשט נאָך דער וועלט־כאַטאַפּונג,
„ווען דער הימעל אונז פלעגט נאַהנט זיין,
„און די געטער מעהר מקורב —
„אין דעם צפון־לאַנד א יעגער,
„האַט געהאַט צעהן שענע טעכטער,
„הויך און שלאַנק ווי ווערבע־שטעקלעך.
„אַבער אַוויני, די אינגסטע,
„אַ פאַרחלום'ט שטילע מיידעל,

„פול מיט אייגענע קאפריזען,
„איז געווען די סאמע שענסטע.

„יעדע שוועסטער האט גענומען,
„פאר א מאן א שטאלצען קריגס־מאן,
„אבער אױיני, די אינגסטע,
„האט זיך אויסגעלאכט פון אלע,
„יונגע בילד־שענע חתנים,
„און געהייראטה האט אסיא'ן,
„וואס געווען איז ארעם, מאוס,
„אלט און קראנק, פלעגט תמיד הוסטען,
„ווי א וועווערקע רק הוסטען.

„אבער פול מיט חן געווען איז,
„די נשמה פון אסיא'ן;
„ז'האט געשטאמט פון אבענד־שטערען,
„אבענד־שטערען, פרויען־שטערען,
„ליידענשאפט־ און ליבע־שטערען.
„פונ'ם שטערען אבגעירשנ'ט,
„האט זיין הערץ דאס גאנצע פייער,
„האט זיין גייסט די גאנצע שעהנקייט,
„האט זיין שפראך דעם גאנצען כּשוף,
„האט זיין לעבען אלע סודות.

„די פארשטויסענע התנים,
„אויסגעפוצט מיט וואַמפּאַס־גאַרטלען,
„שען געצירט מיט פאַרב און פעדערן,
„פלעגען לאַכענדיג איהר נאַכגעקן,
„און אויף איהר מיט חוּק טייטלען,
„אַבער זי פלעגט זאָגען: כ'וויל ניט
„אייך מיט איי'רע וואַמפּאַס־גאַרטלען,
„אייך מיט איי'רע פאַרב און פעדערן,
„איך בין גליקליך מיט אַסיאָן.

„אין אַ דונקעל־קיהלען אַבענד,
„זיינען איין מאל אַלע שוועסטער,
„צו אַ גרויסען פעסט געגאַנגען —
„אלע שוועסטערס מיט די מאַנען;
„קוים געשלעפט זיך האַט אַסיאָ,
„נעבען אוויני דער שענער;
„יעדער האַט געפלוידערט מונטער,
„בלויז דאָס פאַאר'על האַט געשוויגען.

„שטאַרק געקוקט צום מעריב־הימעל,
„האַט אַסיאָ ווי אין תפילה,
„זיך פאַררוהט אַפט און געווענדעט
„זיינע בליקען ווי אין תפלה,
„צו דעם ציטטערענדען שטערען,

„צו דעם מילדען פרויען־שטערען.
„זיי געהערט איהם האבען מורמלען :
„א, שאוויין נימישין נאסע,
„פאטער מיינער האב רחמנות.“

„הערט—געלאכט האט ד'עלטסטע שוועסטער—
„צו זיין פאטער טהוט ער תפילה.
„גלייכער וואלט געווען דער אלטער,
„זאל אין וועג געשטרויכעלט ווערען,
„און צוברעכען דאס געניק זיך.—
„און צולאכט זיך האבען אלע
„ביז פארהילכט דער וואלד געווארען.
„איז פון זייער ביידגעלעכטער.

„אויפ'ן וואלד־וועג, פון א דעמכיבוים
„אויסגעווארצעלט אין א שטורעם,
„איז א דיקער שטאם געלעגען,
„האלב פארדעקט מיט מאך און בלעטער,
„גרויס, דאך פוסט און אויסגעפוילט שוין ;
„ווען דערזעהן איהם האט אַסיא,
„האט ער שמערצליך אויסגעשריען,
„און אין בוים אריינגעשפרונגען.
„דא אריין א'ן אלטער מאן איז,
„אפגעצעהרט צוקניטשט און מאוס,

„דארט ארויס א יונגער מאן איז,
„שעהן און שטארק און גלייך געוואקסען.

„אט אזוי געקראגען וויעדער,
„האט אסיע חן און יוגענד,
„אבער אך און וועה אסיע'ן,
„וועה צו אזויני דער טרייער!
„זי האט אויך זיך דאן פארביטען,
„אין א שוואכע קראנקע זקנה;
„קוים געקראכען אויף א שטעקען,
„דאר, צוקארטשעט, אלט און מאוס,
„און די שוועסטערס מיט די מאנען,
„האבען אויפ'ן קול צולאכט זיך,
„ביז פארהילכט דער וואלד געווארען,
„איז פון זייער בייזגעלעכטער.

„טריי געבליבען איז אסיע;
„לאנגזאם געהענדיג געשטיצט האט
„איהרע הענד פארברוינט און טרוקען,
„ווי פון דעמב די בלעטער ווינטער;
„זי געטרייסט און זי גערופען,
„היים געליכטע, נינימושע;
„ביז זיי זיינען אנגעקומען,
„צו דעם פלאטין פון גרויסען יוסטוב.

„און געזעצט זיך אין דעם וויגוואַס,
„הייליג פאַר דעם אַבענד־שטערען,
„פאַר דעם מילדען פרויען־שטערען.

„טיעף פאַרטראַכט, פאַרטונקט אין טרוימען,
„איז ביים טיש געווען אַסיאַ,
„אלע מונטער, אלע גליקליך,
„אלע לוסטיג חוץ אַסיאַ.
„ניט פאַרזוכט די שפּיזען האָט ער,
„ניט גערעדט, ניט צוגעהערט זיך.
„ווי צודולט געזעסען איז ער,
„קוקענדיג באַטריבט, פאַרהלוס'ט,
„אויף דעם בליס־שענדיגען הימעל.

„דאַן דערגרייכט איהם האָט א שטימע,
„פון דער שטערענדיגער ווייטקייט,
„פון דעם גרויסען רוים דעם פוסטען,
„שטיל און צערטליך און מעלאָדיש:
„אַ, מיין זוהן, מיין הייס־געליבטער,
„ס'בינדט דיך מעהר קיין צויבער־קייט ניט,
„ניט קיין שפּרוכען פון מכשפים,
„ניט קיין בייזע כשוף־קרעפטען;
„שטייג ארויף צו מיר, אַסיאַ.

„עסס די שפּיז וואס נעבען דיר שטעהט,

„ז'איז געבענשט און איז פארצויבערט,
„זי באזיצט דעם וואונדער-כח,
„וואס פון דיר א גייסט וועט מאכען.
„אלע טעפ און בעכערס איי'רע,
„זאלען האלן און לעהם ניט זיין מעהר;
„יעדער טאפ זאל ווערען זילבער,
„יעדער בעכער ווערען וואמפאס,
„און ווי רויטע מייער-קעפלעך,
„ווי דאס פייער ליכטיג גלאנצען.

„און די פרויען מעהר ניט דריקען,
„זאל דער וויסטער ארבייט-גורל,
„און זיי זאלען פויגלען ווערען,
„שטראהלענדיג מיט שטערען-שענקייט,
„מיט דעם פארבען-גלאנץ פון וואלקענס
„אויפען הימעל, בין השמשות.

„דאס וואס ער געהערט האט שושקען,
„און פארשטאנען האט אלס ווערטער.
„אויסגעדאכט זיך האט די אנדרע,
„ווי מוזיק פון פויגלען ווייטע,
„ווי דאס זינגען פון דער נאכט-שוואלכ,
„פון דער ווייטער וואוואנייסע,
„וואס אליין אין דונקלען וואלד זינגט.

„דאן האט אָנגעהויבען פּלוצלינג,
 „ס'גאַנצע ביידעל זיך צו טרייסלען,
 „זיך צו וואַרפען און צו שאַקלען,
 „זיך צו הויבען העכער, העכער,
 „און ארויפגעהן אין דער לופטען,
 „דורך די דונקלע בוימער-שפיצען,
 „אין דעם פייכטען שמערען-שימער,
 „ביז עס האָט דעם וואַלד פאַרלאָזען.
 „פּלוצלינג זעה... פון האַלץ-געפעסען,
 „איז געוואָרען רויטער וואַמפּאַם,
 „פון די לעהם-טעפּ זיינען פּלוצלינג,
 „כלים זילבערנע געוואָרען ;
 „פון די קראַקועס אויפ'ן וויגוואַם,
 „גלאַנצענדיגע זילבער-שמאַנגען ;
 „און די קאַרע אויפ'ן דעכעל,
 „האַט געשיינט ווי פּליגעל-דעקלעך,
 „פון קאַלירטע זומער-זשוקעס.

„אומגעקוקט זיך האָט אַסיאַ,
 „און דערזעהן די שענע שוועסטערס
 „מיט די מאַנען, אומגעביטען
 „און פּערשיד'נע מינים פּויגלעך,
 „אין סאַראַקעס און וואַראַנעס,
 „וואַראַבייטשיקעס און שוואַלבען.

„און זיי זיינען רק געשפרונגען,
„רק געפיפטשעט און געטשירקעט,
„זיך געפיקט, געפוצט די פעדערן,
„שפרייטענדיג דעם עק, געגרייסט זיך,
„מיט דער העלער פעדער־צירונג.

„אבער אוויני די אינגסטע,
„אונפארענדערט, אלט און מאוס,
„דאר, צוקארטשעט, שמיל און טרויריג,
„אויף די אנדערע געקוקט האט ;
„ביז צום הימעל אויפגעהויבען,
„ווידער האט זיין בליק אסיא,
„שמערצליך ווידער אויסגעשריען,
„מיט דעמזעלבען קול ווי דאמאלס,
„ביי דעם דעמכבוים, אויפ'ן וואלד־וועג.

„אומגעקעהרט זיך האט איהר יוגענד ;
„איהרע שמוציג־אלטע קליידער,
„זיינען בעלין־מאנטלען געווארען,
„און איהר שטעקען זיך פארוואנדעלט,
„אין א ווייסע זילבער־פעדער.

„ווידער האט געציטערט ס'כידעל ;
„שנעל געפלויען דורך דעם לופטיים,

„דורך די נעכעלס, דורך די וואַלקענס,
„פון דעם הימעל'ס פראַכט אומרינגעלט;
„דאָן זיך לייכט אַראַפּגעלאָזען,
„אויפ'ן העלען אבענד־שטערען,
„ווי אַ בלאַט פאַלט אויף די וועלען,
„ווי אַ בליהונג פאַלט אין וואַסער,
„ווי אַ ין שנייקווייט אויף דער צווייטער.

„פריינדליך גריסענדיג, אַנטקעגען
„איז ארויס אַסיא'ס פאַטער,
„מיט די ווייסע זילבער־לאַקען,
„מיט די צערטליך־קלאַרע אויגען,
„און געזאַגט: „מיין זוהן אַסיאַ,
„היינג דעם שטייג פון דיינע פויגלען,
„היינג דעם שטייג מיט זילבער שטענגלעך,
„מיט די העל־קאַלירטע פויגלען,
„אויף דעם איינגאַנג פון מיין וויגוואַס.“

„אויפּגעהאַנגען ער דעם שטייג האַט,
„דאָן אין הויז אַריינגעגאַנגען
„זיינען זיי און צוגעהערט זיך,
„ווי דער פאַטער פון אַסיאַ'ן,
„מלך פון דעם אבענד־שטערען,
„זאַגט צו איהם: „מיין זוהן אַסיאַ,

„כ'האָב אויף דיר געהאַט רחמנות,
 „אומגעקעהרט דיין חן און יוגענד,
 „און פארוואנדעלט האָב אין פויגלען,
 „דיינע שוועסטערס מיט די מאַנען,
 „ווייל זיי האָבען אויסגעלאַכט דיך,
 „אין דיין גלגול פון א זקן,
 „מיט א'ן אַלט־פארזאגטען פנים,
 „ניט דיין וואַרעם הערץ פאַרשטאַנען,
 „ניט דיין אויביג־שענע יוגענד;
 „אַוויני אליין די טרייע,
 „האַט דערקענט און האָט געליבט דיך.

„אין דעם הויז וואָס גלימצערט דאַרמען,
 „אויף דעם שטערענדעל וואָס פינקעלט
 „דורכ'ן נעבעל, לינקס פון דאַנען,
 „וואוהינט דער בייזער גייסט פון קנאה,
 „דער וואַבינא דער מכשף,
 „וואָס געמאַכט האָט פאַר א גרייז דיך.
 „לאַז אויף דיך זיין שטראַהל ניט פאַלען,
 „דען די פונקען וואָס ער שלידערט,
 „זיינען מיטלען נאָר פון צויבער,
 „זיינען דעם מכשף'ס פּיילען.

„יאַהרען־לאַנג געלעכט אין נחת,

„אויף דעם שטילען אבענד־שטערען,
„האָט אַסיאָ ביי זיין פאטער;
„יאַהרען־לאַנג, דער זילבערשטייג איז
„אויף דער וויגוואַס־טהיר געהאַנגען,
„פול מיט פלאַטער און געזאַנגען,
„ביז אַסיאָ'ן האָט די טרייע
„אָוויני א זוהן געבאַרען,
„שעהן, געהאַטען אין דער מאַמען,
„שטאַלץ און מוטטיג ווי דער טאַטע.

„אויפגעוואַקסען איז דאָס אינגעל;
„איהם געמאַכט א פּיילענבויען
„האָט אַסיאָ, זיך צו שפּיעלען,
„און באַפרייט די מוהמעס, פעטערס,
„אַל' די גלאַנצענדיגע פּויגלען,
„פאַר זיין קליינעם זוהן צו שיסען.

„רונד ארום אין קרייזען זיינען
„זיי געפּלויגען און געפּלאַטערט,
„אַנגעפּילט דעם אבענד־שטערען,
„מיט געזאַנג פון פרייד און פרייהייט,
„מיט דער פּראַכט און מיט דעם פּלאַטער,
„פון דער פעדער־צירונג זיי'רער.
„ביז דער יעגער'ל דער קליינער,

„איינגעצויגען האט זיין בויגען,
„אויסגעשאסען שנעל די טויט־פּייל,
„און א גלאנצענדיגער פויגעל,
„שווער־פארוואנדעט, איז געפאלען.

„ווען אראפגעטריפט דאס בלוט האט,
„אויף דעם הייל'גען אבענד־שטערען,
„האט דער כשוף זיך צובראכען,
„האט זיין וואונדער־מאכט פארלארען,
„און דער קליינער בראווער שיסער,
„האט געפיהלט זיך ווי געטראגען
„פון א האנד א ניט געזעה'נע,
„טיעף אראפ אין פוסטען אויר,
„דורך די נעבעל און די וואלקענס,
„ביז ער איז אראפגעזונקען,
„אויף א גראזיג־גרינעם אינזעל,
„ערגעץ אויפ'ן ים־אוקינוס.

„הינטער איהם אראפ אויך זיינען
„אלדי גלאנצענדיגע פויגעלען ;
„פלאטערענדיג אראפגעפאלען,
„ווי געפארבטע אסיען־בלעטער ;
„און דאס צעלט מיט זילבער שטאנגען,
„מיט זיין דעכעל וואס געגלאנצט האט,

„ווי די פליגעלעך פון זשוקעס,
„שטיל אַראָפּ איז אויפ'ן אינזעל,
„בריינגענדיג מיט זיך אַסיאָן,
„און זיין אַוויני די טרייע.

„דאָן געקריגען אלע פויגלען,
„האַבען די געשטאַלט פון מענשען,
„די געשטאַלט דאָך ניט די גרייס מעהר—
„זיינען קליינצינקע פערבליבען,
„ווי די קארליקלעך, פאַקוואַדזשיס,
„און אין שענע נעכט פון זומער,
„פאַר דעם שיין פון אַבענד־שטערען,
„פלעגען זיי דאַרט קארעראַדען,
„טאַנצען אויף דעם אינזעל'ס פעלזען,
„אויף דעם פלאַכען גלייכען זאמד־ברעג.

זיך געענדיגט האָט דער ספור,
זיך געעקט די וואונדער־מעשה,
דאָך אי־אָגו האָט דעם עולם,
אנגעקוקט און צוגעלעגט דאָן:
„פיעל אזעלכע מענער קען איך,
וועלכע זייער פאַלק פארשטעהט ניט,
מאַכט פון זיי בלויז חוכא־טלולא,
שפעטט און הוזק'ט מיט פאראכטונג;

זאלען זיי פון מיין געשיכטע,
זעהן וואס ווערט פון הונק-מאכערס."

אלע געסט מיט גרויס הנאה
האבען איינגעהערט דעם ספור,
שטארק געלאכט און אנגעקוואלען,
און זיי האבען זיך געשושקעט:
"מיינט ער זיך דאס און אונז גלייכט ער,
צו די מוהמעס און די פעטערס?"

דאן געזונגען קיביאכאס,
ווידער האט זיין ליעד פון ליעבע,
אזוי זיס און אזוי צערטליך,
אזוי אומעדיג פארהלום'ט,
פון א מיידעל וואס באטרויערט,
איהר געליבטען, איהר עלגאנקין:

"תמיד דענק איך פון געליבטען,
"תמיד פון געליבטען מיינעם,
"ס'דענקט מיין הערין פון איהם אליין נאר,
"מיין געליבטען, מיין עלגאנקין.

"שיידענדיג צום משכון האט ער,
"אויפגעהאנגען מיר דעם וואמפאס,

„אויפ'ן האלז, דעם ווייסען וואַמפּאַס,
„מיין געליבטער, מיין עלגאַנקין.

„איך וועל געהן, געשושקעט האָט ער,
„איך וועל געהן אוואו דיין היים איז,
„איך וועל געהן, געשושקעט האָט ער,
„מיין געליבטער, מיין עלגאַנקין.

„ערגעץ ווייט, געענטפערט האָב איך,
„זעהר ווייט, געענטפערט האָב איך,
„איז דאָס לאַנד אוואו מיין היים איז,
„מיין געליבטער, מיין עלגאַנקין.

„כ'האַב זיך אומגעקוקט צו זעהן איהם,
„נאָך איין איינציג מאָל צו זעהן איהם,
„ער האָט אַלץ מיר נאַכגעקוקט נאָך,
„מיין געליבטער, מיין עלגאַנקין.

„דאָרט ביים בוים געשטאַנען איז ער,
„ביי דעם בוים פון ווינד געבראַכען,
„וואָס געהאַנגען אויפ'ן טייך איז —
„מיין געליבטער, מיין עלגאַנקין.

„תמיד דענק איך פון געליבטען.

„תמיד פון געליבטען מיינעם,
„ס'דענקט מיין הערץ פון איהם אליין נאר,
„מיין געליבטען, מיין עלגאנקין.“

אט אזוי פארגאנגען פרעהליך,
איז די האכצייט הייאוואטהא'ס,
מיט דעם טאנין פון פאפאקיוויס,
מיט אייז-גו'ס וואונדערספור,
מיט געזאנג פון קיביאכאס;
זיך געענדיגט האט די סעודה,
און די געסט אהיים געגאגען,
איבערלאזענדיג אליין דאן,
הייאוואטהא דעם באגליקטען,
מיט דער נאכט און מינניהאהא'ן.

XIII.

דאָס בענשען פון די קוקורוזע=
פעלדער.

זינג, אַ ליעד פון הייאַוואַטהאַ,
פון די גוטע טעג וואָס זיינען,
אויף דאָס לאַנד פון די אַדזשיבוויים,
אויף דאָס שענע לאַנד געקומען,
זינג די הייליגע מנהגים,
פון מאַנדאַמין און דאָס בענשען,
פון די קוקורוזע פעלדער.

מ'האַט די בלוט'גע האַק באַגראַבען,
און דעם מורא'דיגען קריגס־שטאַק,
מ'האַט באַגראַבען אַלע וואַפען,
און דעם שלאַכטס־געשריי פאַרגעסען,
איין פאַלק פריעדליך מיט דעם צווייטען.
רוהיג אומגעהן פלעגט דער יעגער,
בויען זיך זיין בירקען־שיפעל,

פאנגען פישען אין די טייכען,
שיסען הירשען, האפען ביבערס ;
רוהיג פלעגט די פרוי דעם צוקער,
זאמלען פון די צוקער-בוימען,
קלייבען ווילדע רייז אין לאַנקע,
גארבען הירש- און ביבער-פעלען.

גרין ארום דעם רוה'גען דערפעל,
האט געגלאנצט דער קוקרוזע,
האבען זיך געוויגט די פעדערן,
און די גאלד-לאַקען מאַנדאמינ'ס,
פילענדיג דאָס לאַנד מיט שפע.
פרויען פלעגען אין דעם פריהלינג,
ס'ברייטע, פעטע פעלד פארזייען,
און באַגראַבען דעם מאַנדאמין ;
פרויען פלעגען אין דעם אַסיען,
אַפשיילען די רייפּע שאַלאַכטס,
און מאַנדאמינ'ס קליידער אויסטהאָן,
ווי געטהאָן האַט הייאַוואַטהאַ.

איין מאל נאָך דער צייט פון זריעה,
הייאַוואַטהאַ, פול מיט פאַרזיכט,
האַט געזאַגט צו מיניאהאַאָן,
צו זיין ווייב, צו לאַכיגוואַסער :

„זאלסט ביי נאכט די פעלדער בענשען,
מיט א כשוף־קרייז אומרינגלען
זיי צו שיצען פון צערשטערונג,
פון דעם מעהל־טהוי, פון אינזעקטען,
ווייגעמין, דעם פעלד־בארויכער,
פיימאסעד, דעם זאנגען־גנב.

„ביי דער נאכט ווען אלץ איז שטילקייט,
ביי דער נאכט ווען אלץ איז חלשך,
ווען דער גייסט פון שלאף, ניפאָהוויין,
שליסט די טהירען פון זיין וויגוואַס —
אום קיין אויג דיך זאל ניט מערקען,
און קיין אויער דיך ניט הערען,
שטילערהייד, שטעה פון דיין בעט אויף,
וואַרף אַראָפּ דיין גאנצע קליידונג,
און שפאציר ארום די זויען,
פון די קוקרוזע־פעלדער,
בלויז באַדעקט מיט דיינע לאַקען,
בלויז געהילט אין נאכט אלס מאַנטעל.

„ס'וועט דערפון דאָס פעלד געראַטען,
דיינע פוס־טריט וועלען מאַכען,
רונד ארום אַ כשוף־צירקעל;
ניט דער מעהל־טהוי, ניט אינזעקטען,

ניט די ווערעם וועלען קענען,
דורכגעהן דורך דעם כשוף-צירקעל,
ניט די שלאנגען-פליעג, קוואנישי,
ניט די שפין די סוביקאשי,
ניט דער היישריק, פאפאק-קינע,
ניט דער שטארקער פליעגען-ווארעם,
וויי-מאק-קווענע מיט דער בער-פעל,
קיניג פון די פליעגען-ווערעם.

נאהנט פון פעלד אויף בוימען זיינען,
קראהען, הונגעריג געזעסען,
קאגאדזשי דער ראבען-קיניג,
מיט זיין שווארצער רויבער-באנדע,
און געלאכט פון הייאוואטהא'ן,
ביז די בויס-שפיצען געוויגט זיך
האבען פון דעם וויסטען לאבען
איבער הייאוואטהא'ס ווערטער:
„הערט נאר“ — האבען זיי גע'חזוק'ט —
„הערט נאר אונזער חכ'ס פלענער.“

ווען די שמילע נאכט אראפ איז,
שווארץ צושפרייט אויף וואלד און פעלד זיך —
און באטרובט די וואוואניסע,
אין די בוימען האט געטרויערט,

און דער גייסט פון שלאָף ניפּאהוויין,
האַט זיין וויגוואס־טהיר פארשלאָסען,
דאָן איז פון געלעגער איהרען,
אויפגעשטאַנען מינניהאַהאַ,
אויסגעטהאַן די קליידער איהרע,
און פארדעקט, באשיצט מיט חשך,
איז אהן בושה און אַהן מורא,
ארום פעלד ארומגעגאַנגען,
מאַכענדיג א צויבער־צירקעל,
ארום פעלד מיט איהרע פוס־טריט.

קיינער חוץ די נאַכט געזעהן האָט
אין דער פינסטערנים איהר שענקייט,
קיינער חוץ די וואַוואַניסע,
האַט געהערט איהר בוועם עטהמען.
גאַשקיוואַ, דער חשך האָט זי
אין זיין הייל'גען קלייד געטוליעט,
ס'זאל קיין מענש ניט זעהן איהר שענקייט,
זיך ניט ריהמען: „כ'האַב געזעהן זי.“

מאַרגען גלייך אויף טאַג, פערזאַמעלט
קאַגאַדזשי דער ראבען־קיניג
האַט זיין שוואַרצע רויבער־באַנדע,
ראבען, קראהען אלע מינים,

קרעכצענדיג אויף נאהנטע בוימער,
און אהן מורא שנעל געלאזט זיך,
אויף דאס פעלד פון הייאוואטהא,
אויף דעם קבר פון מאנדאמין ;
און געשריען : „פון זיין קבר,
„וועלען מיר מאנדאמין שלעפען,
„אויף צו להכעים אלע קרייזען,
„וואס געמאכט האט מינניהאהא,
„און די טריט די איינגעווייהטע,
„וואס געשטעלט האט לאכיגוואסער.“

דאך דער חיטרער הייאוואטהא,
תמיד קלוג און אויסגערעכענט,
האט געהערט ווי פון די בוימען,
האבען זיי פון איהם גע'חזוק'ט,
„קא“ — געזאגט האט ער, — „איהר ראכען,
„קאגאדזשי, מייך ראכען-קיניג,
„כ'וועל אייך אנלערנען א פאם איצט,
„וואס איהר וועט ניט גיך פארגעסען.“

אויפגעשטאנען איז פארטאג ער,
אנגעשטעלט אויף אלע פעלדער,
פאסטקעס פאר די שווארצע חברה,
דאן געלעגען און געלויערט,

נאהנט דערביי אין סאסנע-וועלדעל;
דארטען אפגעווארט דאס קומען,
פון די קראהען און די ראבען.

מיט א קלאפעריי פון פליגלען,
מיט א קרעכצעריי, געקומען
זיינען זיי צו דער פעררויסטונג,
און דאס פעלד גענומען גראבען,
מיט די שנאבלען און די נעגעל,
זוכענדיג מאנדאמינ'ס קערפער.
דאך מיט זייער גאנצער קריגס-קונסט
און פארשפיצטקייט, ניט פארשטאנען
האבען זיי דאס נאהנטע אונגליק,
ביו מיט נעגעל איינגעפלאנטערט,
אין די נעצען הייאוואטהא'ס,
זיינען זיי געווען געפאנגען.

פון זיין לויער-פלאטין דאן איז ער,
צווישען זיי ארויסגעטרעטען,
מיט אזא געזיכט פון צארען,
אז דער שטארקסטער האט געצימערט.
לינקס און רעכטס צו צעהן, צו צוואנציג,
האט ער אויסגעטייט אהן מיטלייד,
און די העסליכע פגרים,

פאר סטראשידלעס אויפגעהאנגען,
ביי די איינגעווייהטע פעלדער,
אלס א סמן פון זיין ראכע,
אלס א ווארנונג פאר גנבים.

אבער קאגאדזשי, דעם פיהרער,
קאגאדזשי, דעם ראבען־קעניג,
האט פארשווינט ער און געהאלטען,
אלס א משכון פון זיין שבט ;
מיט זיין שטריק פאר קריגס־געפאנג'נע,
איהם ארומגעבונדען האט ער,
איהם אוועגפיהרט צום וויגוואס,
און מיט קארע־שטריק געפענטעט,
צו די קראקוועס פון דעם וויגוואס.

דאן געזאגט : „מיין ראבען־קיניג,
„דו, דער פיהרער פון די רויבער,
„דו, דער בייזער פלאנען־מאכער,
„דו, די סכה פון דעם אנפאל —
„כ'וועל דיך פאר א משכון האלטען,
„פאר א'ן ערכות אז דיין שבט
„זאל זיך אויפפיהרען געהעריג.“

און געלאזט איהם אויפ'ן וויגוואס

האָט ער, פינסטער און פארערגערט,
זיצענדיג אין מאָרגענזונליכט,
קרעכצענדיג פון שטאַרקען צאַרען,
קלאַפענדיג די שוואַרצע פליגען,
קעמפּפענדיג אומזיסט פאַר פרייהייט,
רופענדיג אומזיסט זיין שבת.

זומער איז פארבייגעגאַנגען,
און געאטהעמט שאַוואַנדייס,
דורך דאָס פעלד האָט זיינע זיפצען,
האָט געהויכט זיין גלוט פון דרום,
האָט געווייהט מיט הייסע קוסען,
ביז דער קוקורוזע, פארטיג,
איז אין פולער פראכט געשמאַנען,
אין א געלאַוון-גרינעם מאַנטעל,
אויסגעפוצט מיט פרענז און פעדערן,
און די גלאַנציג-פולע זאַנגען,
האַכען דורכגעפלאַצט די שיידען.

דאָן די אַלטעטשקע נאַקאַמיס,
האָט געזאָגט צו מיניהאהאַן:
„ס'איז די צייט ווען בלעטער פאַלען,
אויפגעקליבען איז דער ריז שוין,
פאַרטיג איז דער קוקורוזע,

לאמיר איהם צוזאמענקלייבען,
און זיך ראנגלען מיט מאנדאמין ;
אויסטהאן איהם זיין פעדער-צירונג,
און זיין געל-און-גרינעם מאנטעל."

מיט דער אלטעטשקער נאקאמיס,
פרעהליך איז ארויסגעגאנגען,
לאכיג-זוואסער פון איהר וויגוואם ;
מיטגערופען אלע שכנות,
אלע בחורים און מיידלעך,
אום די תכואה איינצוזאמלען,
אום די זאנגען אפצושיילען.

און די קריגס-לויט און די זקנים,
זיינען ביי'ם ברעג וואלד געזעסען,
און גערויכערט אין דעם שאטען;
שווייגענדיג זיך צוגעקוקט בלויז,
צו דער שפיעלענדיגער ארבייט,
פון די בחורים און מיידלעך ;
צוגעהערט זיך ווי זיי פלוידערן,
ווי זיי לאכען און זיי זינגען,
פלוידערנדיג ווי די סאראקעס,
לאכענדיג ווי פאפאגייען,
זינגענדיג ווי דער קאנאריק.

ווען א מיידעל ביי דעם שוילען,
אפגעגליקט האט צו געפינען
דארט א זאנג א בלוטיג-רויטע —
„נושקע“ — האבען זיי געזאגט דאן.
„נושקע“ — וועסט א חתן קריגען,
וועסט א מאן א שענעם קריגען.“
„יוג!“ — פון זייער סאסנע שאטען
האבען צוגעכאמט די זקנים.

ווען א בחור צי א מיידעל,
האט א קרומע זאנג געפונען,
שוילענדיג א זאנג געפונען
טויט פון מעהלטהוי צי פארקריפעלט,
פלעגט מען לאכען און פלעגט זינגען,
קריכען, הינקען אויף די פעלדער,
נאכמאכען אין גאנג און מיענע,
ווי א גרייז זיך בויגט און דרייען,
און פלעגט איינציגווייז דאן זינגען,
אדער אין א כאר צוזאמען:
„ווייגעמין דער פעלד-כארויבער,
פיימאסעד, דער זאנגען-גנב.“

ביז געהילכט פון דעם געלעכטער
האט דאס פעלד, און קאגאדזשי האט

אויפ'ן וויגוואסדאך געטרייסעלט
זיך פון צארען און געשריען ;
און געליארעמט פון די בוימען,
האט די שווארצע רויבער באנדע.
„יוג!“ — פון זייער סאסנערשאטען,
צוגעברומט די זקנים האַבען.

XIV.

בילדער-שריפט.

דאן געזאגט האָט הייַוואַטשאַ :
„אַלץ פּערגעהט און ווערט פּאַרלאָרען ;
„פון די אלטע לייט'ס זכרון,
„מעקען זיך די גרויסע זאגען,
„אַלע טהאַטען פון די קריגסלייט,
„אַלע גבורות פון די יעגערס,
„אַלע חכמות פון די מידעס,
„אַלע קונצען פון וואַבינאַס,
„אַלע וואונדערליכע טרוימען,
„פון די דושאַסעקידס, די זעהער.

„ס'שטאַרכט אַ העלד און ווערט פּאַרגעסע
„און דעם חכם'ס רייד פּאַרלאָרען
„ווערען אין דעם הערער'ס אויער,
„ניט דערגרייכענדיג די דורות
„ניט געבאַרען נאָך, וואָס וואַרטען

„אין דעם סודות-פולען חשך,
פון די צוקונפט-טעג די שטומע.

„איבער אונז'רע פאטערס' קברים,
„שטעהט קיין בילד ניט און קיין צייכען;
„מ'ווייס ניט ווער עס ליגט דאָרט, אויסער
„אז דאָס זיינען אונז'רע פאטערס.
„זייער גזע און פארוואנדשאפט,
„זייער אלטען יחוס-טאָטעם,
„בער צי ביבער, צי א'ן אדלער,
„ווייסען מיר ניט, בלויז מיר ווייסען
„אז דאָס זיינען אונז'רע פאטערס.

„מ'רעדט צונויף זיך פה אל פה נאָר,
„אבער ניט ווען מ'איז געשיידעט;
„צו די פריינד וואָס אין מרחקים,
„קענען מיר דעם קול ניט שיקען;
„קענען קיין סעקרעט ניט שיקען,
„וואו דער שליח ווייס דעם סוד ניט;
„וויל ער, פעלשט ער און פארראטה איהם,
„וויל ער זאגט ער אויס א פרעמדען.”

דאָס געזאָגט האָט הייאַוואַטהאַ,
וואַנדערנדיג אין וואַלד אין שטילען.

טראכטענדיג און פלאנעווענדיג,
ווי זיין פאלק צו מאכען גליקליך.

דאן ארויסגענומען האט ער,
פון זיין בייטעל זיינע פארבען,
פון פארשיעדענע קאלירען;
אויף דעם גלאטען בירקען-שאלאכטס,
האט ער אויסגעמאלט פיגורען;
איטליכע געהאט דעם מיין האט,
פון א ווארט צי א געדאנקען.

אויסגעמאלט דעם האר פון לעבען,
גיטשי מעניטא, דעם שטארקען,
האט ער אלס א'ן איי, מיט שפיצען
קעגען אלע הימעל-ווינדטען.
„גאט איז אומערום פארזען“ —
איז פון בילד דער מיין געוועזען.

מיטשירמעניטא דער שטארקער,
מוראדיגער גייסט פון שלעכטעס,
ווי א שלאנג געווען געמאלט איז,
ווי די גרויסע שלאנג קענאביק;
„זעהר קלוג און זעהר חיטערע,

„קריכט ארום דער גייסט פון שלעכטעם“ —
איז פון בילד דער מיין געוועזען.

טויט און לעבען, ביידע האָט ער,
אויסגעמאלט ווי רונדע רינגען,
שוואַרץ דעם טויט און ווייס דאָס לעבען.
האַט געמאלט אויך זון און שטערען,
מענשען, חיות, שלאַנגען, פישען,
טייכען, שטראַמען, בערג און וועלדער.

ד'ערד געווען א גלייכער שטריך איז,
איבער'ן שטריך א בויגען — הימעל,
ווייס דעם מיטען — טאָג געמיינט האָט,
שטערענדליך אין מיטען — נאַכט־צייט,
רעכטס א פינטעל — זונענאויפגאַנג,
לינקס א פינטעל — אונטערגאַנג־צייט,
און א פינטעל אויבען — מיטאָג,
פאָסען קרומליכע אַראָפּצו —
רעגען אָדער וואַלקען־וועטער.

טריט וואָס פיהרען צו א וויגוואָס,
האַבען איינלאָדונג געהייסען,
און באַטייט פון געסט דאָס קומען;
הענד צושפּרייטע, בלוט־באַשמירטע,

זיינען צייכענס פון פארוויסטונג,
זיינען האס-צייכענס געוועזען.

אט דאס אלץ האט הייזוואטהא,
דעם ערשטוינטען פאלק געוויזען,
האט ערקלערט זיי די כונות,
האט געזאגט: „די קברים איי'רע,
„האכען ניט קיין בילד און צייכען,
„געהט און פארבט אויף זיי פיגורען,
„יעדער זיין פאמיליען-צייכען,
„איטליכער זיין אבשטאם-סמן,
„אום די דורות נאך אונז זאלען
„קענען איטליכען באזונדער.“

אויסגעמאלט האט אויף די סלופעס,
פון נאך ניט פארגעס'נע קברים,
יעדער זיין פאמיליען-סמן,
יעדער פון זיין שטאם דעם טאטעס.
דער א בער און דער א רענטהיער,
טשערעפאכעס, בושלען, ביבערס —
איטליכען קאפויר, צו ווייזען,
אז דער אייגענטהימער טויט איו,
אז דער קריגס-מאן וואס געטראגען
האט דעם צייכען, ליגט אין שטויב איצט.

און די דזשאסעקידס, די זעהער,
די וואַבינאַס, די מכשפים,
און די קרייטעכץ־לייט די מידעס,
האַבען אויסגעמאַלט אויף קאַרע,
און אויף הירשענהויט, געשטאַלטען
פאַר די צויבער־לידער זיי'רע,
יעדען ליעד א בילד באַזונדער,
פול מיט סודות און מיט שרעקען,
און קאַלירט מיט העלע פאַרבן;
איטליכע געשטאַלט באַטייט האַט,
א געוויסעס ליעד פון כּשוף.

גיטשי מעניטאָ דער שעפּפּער,
ליכט פאַרשפּרייטענדיג אין הימעל,
און די גרויסע שלאַנג קענאַכיק,
מיט איהר קאַס דער בלוטיג רויטער
פּוּזענדיג, איהר בליק צום הימעל;
די לבנה שוואַרץ און גוסס,
און די זון וואַס האַרנט אין אויר;
סאַוועס, פאַלקען, אדלערס, בושלען,
וואַסער־ראַבען, כּשוף־פּוּזענדיג;
מענשען וואַס אַהן קעפּ שפּאַצירען
אויפֿן הימעל, און הרוגים
דורכגעלעכערטע פון פּוּזענדיג;

מתים־הענד אין בלוט געטונקטע ;
פאָהנעס איבער קברים ; קריגסלייט
וועלכע ערד און הימעל האַפען.

אַט אזעלכע בילדער האַבען
זיי אויף קאַרע פון די בויםען,
און אויף הירשען־פעל געפארבען ;
קריגס־געזאַנגען, יאָגד־געזאַנגען,
כשוף און רפואה־ליעדער,
אלע אויסגעמאַלט אין בילדער ;
יעדעס בילד געהאַט זיין מיין האַט,
איטליכעס — א ליעד באַזונדער.

ניט פאַרגעסען דאַמאַלס האַט מען,
מאַלען דאָס געזאַנג פון ליבע,
פון די היילמיטלען דעם בעסטען,
פון די כשוף'ען דעם שטאַרקסטען,
מעהר פון יאָגד און קריג געפעהרליך,
און אזוי געווען פון ליבע
איז דאָס בילד און די באַדייטונג :

ערשט א שטעהענדיגער מענש איז
העל־רויט אויסגעמאַלט געוועזען ;
ס'איז דער זינגער דער געליבטער,

און דער מיין איז: „מיינע פארבען,
„מאכען מיך פון אלע שטארקער.“

דאן געזעסען די פיגור איז,
און געזונגען און געקלאפט האט
אויף א צויבער-פויק; דער מיין איז:
„הער מיין שטימע און מיין זינגען!“

דאן דערזעלבער מאן אין רויטען,
אין א וויגוואם איז געזעסען.
די כונה איז געוועזען:
„מיט די סודות פון מיין ליבע
„קום איך נעבען דיר זיך זעצען.“

דאן געשטאלטען צוויי, א מאנסכיל
און א פרוי געשטאנען זיינען,
פעסט די הענד צונויפגעשלאסען,
ווי זיי וואלטען איינס געוועזען.
דאס האט פארגעשטעלט די ווערטער:
„איך קען דיין פארבארגען הערין זעהן,
„און דיין פנים גליהט פון כושה.“

דאן געשטאנען איז א יונגפרוי,
אין דעם מיטען פון א'ן אינזעל.

דאס האָט פארגעשטעלט די ווערטער:
„ווען דו זאלסט אפילו ווייט זיין,
„ערגעץ אויף א ווייטען אינזעל,
„האָב איך דיך אזוי באַכשוּפ'ט,
„מיט מיין פלאַם אזוי באַצויבערט,
„אז דיך צוציהען גלייך קען איך.“

דאָן געשלומערט האָט די יונגפרוי;
ביי דער זייט איהר, דער געליבטער
האָט געשושקעט איהר אין שלומער:
„ווען דו זאלסט אפילו ווייט זיין,
„אין דעם לאַנד פון שלאָף און שטילקייט,
„וועט דער ליבע'ס קול דיך גרייכען.“

און דאָס לעצטע בילד געוועזען
איז א הערץ א'ן אויסגעמאַלטעם,
מיט א צויבערדינג ארום איהם.
די כונה איז געוועזען:
„נאָקעט איז דיין הערץ אַנטפלעקט מיר,
„צו דיין נאָק'טען הערצען רעד איך.“

אַט אזוי דעם פאַלק געלערענט,
האָט מיט חכמה, הייאַוואַטהאַ,

די געהיימניסען פון מאַלען,
און די קונסט פון בילדער־שרייבען,
אויף דער גלאַטער בוימער־קארע,
אויף דער ווייסער פעל פון רענטהיער,
אויף דעם דאַרף'ס מצבה־סלופעס.

הייאָוואַטהאַ'ס קלאַג.

דאַמאַלס האָבען אַלע רוחות,
אלע מעניטאַס פֿון אונגליק,
זיך דערשראָקען פֿאַר די חכמה
הייאָוואַטהאַ'ס און זיין ליבע
צו דעם זינגער קיביאַבאַס —
ניט פֿאַרגונען זייער פֿריינדשאַפֿט,
זייער עדלע רייד און טהאַטען,
און געמאַכט אַ בונד צוזאַמען,
זיי צו פֿלאַגען און פֿאַרניכטען.

הייאָוואַטהאַ האָט מיט פֿאַרויכט,
אַפֿט געזאַגט צו קיביאַבאַס:
„כרודער מיינער, ניט פֿאַרלאָז מיך,
„ס'וועלען דיר די שדים בייז טהון.“
קיביאַבאַס, יונג און זאַרגלאָז,
האַט געשמייכעלט און געטרייסעלט

זיינע קוילען־שווארצע לאַקען,
און געענטפערט זיס און קינדערש :
„האַב ניט מורא, ברודער מיינער,
„ס'וועט קיין שלעכטס מיר ניט פאַסירען.“

איין מאל ווען דעם טייך דעם גרויסען,
מיט א דאך פון אייז באצויגען,
האַט דער פּיכאַען, דער ווינטער,
און הער שניי־ווינד האַט געסוויסטשעט,
דורך די טויטע דעמב־בוים־בלעטער,
מאַכענדיג פון סאַסנעס — וויגוואַמס,
הילענדיג די ערד אין שטילקייט —
דאן, אַהן מורא פאַר די שדים,
גאַר ניט אַכטענדיג די וואַרנונג
פון זיין פריינד, אליין געגאַנגען
איז אין שניי־שיך קיביאַבאַס,
מיט זיין פּייל א הירש צו שיסען.

האַסטיג איבער'ן גרויסען טייך איז
איהם א הירש פאַרבייגעשפרונגען ;
נאַכגעלאַפען מיט'ן שניי־ווינד
אויפ'ן דינעם אייז, איהם איז ער
מיט דעם גאַנצען ווילדען אימפעט,
מיט דער שמחה פונ'ם יעגער.

אבער אונטער איהם די רוחות,
האָבען שוין אויף איהם געלויערט,
האָבען ס'דינע אייז צובראָכען,
אויפ'ן דעק אראפגעשלעפט איהם,
און אין זאמד זיין גוף באַגראָבען.
אונקטעהי, דער גאָט פון וואַסער,
ער, דער גאָט פון די דעקאָטאהס,
האָט דערטרונקען איהם אין אַפּגרונד
פון דעם וואַסער, גיטשי גיומי.

פון דעם ברעג האָט הייאַוואַטהאַ,
אזא קלאַג ארויסגעלאָזען,
אזא יאַמער, אז דער בופעל,
האָט זיך אפגעשטעלט צו האַרבען;
פרייריוועלף געוואיעט האָבען,
און דער דונער אויפגעוואַכט האָט
און געענטפערט: „בייאַיס-וואַוואַ.“

שוואַרץ געפאַרבט זיין פנים האָט ער,
מיט זיין קלייד זיין קאַפּ פארוויקעלט,
און אין וויגוואַס האָט געיאַמערט,
זיבען וואַכען אַפּגעיאַמערט,
ווידערהאַלענדיג זיין קינה:

„טויט איז ער, דער זיסער שפילער,
„ער, דער זיסטער פון די זינגערס,
„האט אויף אויביג אונז פארלאזען,
„איז אוועק צו וואהנען, געהנטער
„צו דעם האר פון אלע שפילערס,
„צו דעם האר פון אלע זינגערס.“

טרויעריג געוויגט די סאסנעס,
האבען זי'רע גרינע פאכערס,
זי'רע פורפור-רויטע שישקעס,
מיטגעזיפצט מיט איהם, געטרייסט איהם,
מישענדיג מיט זיינע קלאגען,
זייער קרעכין, און זייער קלאגען.

פריהלינג האט ערשיינט, דאך ס'זועלדעל
האט אומזיסט ערווארט דעם זינגער;
ס'האט געזיפצט דאס קליינע טייכעל,
און געזיפצט די וואסער-שטעקלעך.

ס'בלאע פויגעלע אווייסע,
פון איהר בוים-שפיין האט געזונגען:
„קיביאבאס, קיביאבאס,
„טויט איז ער, דער זיסער שפילער.“

ס'רױטע העלזעלע אַפּיטשי,
פון איהר וויגוואַס האָט געזונגען:
„קיביאַבאַס, קיביאַבאַס,
„טױט איז ער, דער זיסער זינגער.“

און אין נאַכט־צײט דורכ'ן וואַלד־רוים,
האַט דאָס נאַכט־שוועלבעל געטרויערט,
האַט געקלאַגט די וואַוּאַנײסע:
„טױט איז ער דער זיסער שפּילער,
„טױט איז ער דער זיסטער זינגער.“

דאָן די קרײטעכטס־לײט, די מידעס,
די וואַבינאַס, די מכשפים,
און די דזשאַסעקידס, דער זעהער,
זײנען אַנגעקומען אלע,
צו באַזוכען הײאַוואַטהאַ'ן;
אויפגעבױט א צעלט א הייליגס,
נעבען איהם, אום איהם צו טרײסטען;
שטומערהײד א מאַרש געגאַנגען,
טראַגענדיג רפואה־כײטלען,
אַטער־לוקס־און ביבער־פעלען
אַנגעפילט מיט צױבער־קײטעכטס,
און מיט שטאַרקע הײלונג־מײטלען.

ווען ער זיי'רע טריט געהערט האט,
אויפגעהערט צו קלאגען האט ער,
ניט באוויינט מעהר קיביאכאס,
ניט געפרעגט מעהר, ניט געענטפערט,
אפגעדעקט זיין טרויער־קאפ בלויז,
שטום און לאנגזאם אפגעוואשען,
פון געזיכט די אבל־פארבען,
שטום און לאנגזאם נאכגעגאנגען,
צו דעם איינגעווייהטען וויגוואס.

דארטען האבען זיי צו טרינקען,
איהם א כשוף־טראנק געגעבען,
פונ'ם געהמערוואסק, פון מענטע,
פון וואכינאוואסק דעם הייל־קרויט,
שטארקע ווארצלען, היילונג־גראזען;
און געקלאפט מיט קלאפע־כלים,
און מיט פויקען, און געזונגען
איינציגווייז און אין א כארום,
אט אזעלכע צויבערליעדער:

„דאס בין איך אליין, קוק אן מיך,
„ס'רעדט צו דיר דער גראער אדלער.
„ווייסע קראהען קומט און הערט מיך,
„דען מיך העלפט דער שטארקער דונער,

„און די אונזיכטבארע גייסטער ;
„כ'הער די שטימען זיי'רע רופען.
„כ'הער זיי ארום גאנצען הימעל.
„ס'קען מיין בלאז דרך קרעפטיג מאכען,
„און דרך היילען, הייאוואטהא.“

„העי-א-הא“ — געכאמט דער כאר האט,
„וועיה-עוועי“ — דער כאר פון צויבער.

„מיינע פריינד, די שלאנגען זיינען ;
„הער, מיין אדלער-פעל ווי כ'טרייסעל,
„מאהנג, דעם זומפ-עוף קען איך טויטען,
„שיסען, טויטען קען איך ס'הערין דיינס.
„ס'קען מיין בלאז דרך קרעפטיג מאכען
„און דרך היילען הייאוואטהא.“

„העי-א-הא“ — געכאמט דער כאר האט,
„וועיה-עוועי“ — דער כאר פון צויבער.

„דאס בין איך אליין, דער נביא,
„ווען איך רעד, דער וויגוואס ציטערט,
„וויגט פון שרעק דאס הייליג צעלט זיך,
„פון די גייסטער-הענד געטרייסעלט.
„ווען איך געה דאן בייגט דער הימעל

„אונטער מיר זיך מיט געפילדער,
„ס'קען מיין בלאז דיך קרעפטיג מאכען,
„שטעל זיך, רעד, א, הייאוואטהא.“

„העיפהא“ — געבאמט דער כאר האט,
„וועיהעוועי“ — דער כאר פון צויבער.

אויסגעשאקעלט אויף זיין קאפ דאן,
האבען זיי די קרייטעכטס־בייטלען,
ארום איהם געטאנצט א הייל־טאנץ,
ביז, ווי פון א חלום, האט ער
אויפגעהאפט זיך, בלאס און מאגער,
אויסגעהיילט פון זיין פארצווייפלונג.
ווי די וואלקענס פונ'ם הימעל,
שנעל פארשוואונדען פון זיין מח,
איז די וויסטע מרה־שחורה;
ווי דער אייזדעק פון די טייכען,
שנעל פארשוואונדען פון זיין הערצען,
איז זיין קומער און זיין וועהטאג.

פון זיין וואסער־קבר האבען
זיי גערופען קיביאבאס,
פונ'ם זאמד פון גיטשיניומי,
הייאוואטהא'ס פריינד גערופען.

אזוי שטארק פון זייער אויפרוף
איז געווען דער צויבער-כח,
אז דערהערט איהם האט ער דארטען,
ליגענדיג אין וואסער-אפגרונד.
שטעלענדיג אין זאמד זיך, האט ער
צוגעהאכט דאס זינגען זייערס,
דאן געהארבענדיג געקומען
איז ער ביז דער טהיר פון וויגוואס,
דאך אריינגעהן ניט געטארט האט.

דורך א שפעלטעל איהם געגעבען
האבען זיי א קויל א הייסע,
דורך דער טהיר א האלאוועשקע,
און געמאכט איהם פאר דעם הערשער,
פון די גייסטער און די טויטע;
איהם געהיימען פייערס צינדען,
פאר די יעניגע וואס שטארבען,
לאגער-פייערס, ווען זיי געהען,
נאכט צייט, איינזאם אויף דער רייזע,
צו דעם קיניגרייך פאנימעה,
צו דעם לאנד פון „נאכ'ן-קבר.“

פון דעם דערפעל פון זיין קינדהייט,
פון דער היים פון זיין משפחה,

שטיל אוועג איז דורכ'ן וואלד ער ;
ווי א רויך-קרייזעל אין אויר,
איז פארשוואנדען קיביאכאס.
דארט וואו ער איז דורכגעגאנגען,
האט קיין צווייגעל ניט געריהרט זיך,
דארט אוואו ער האט געטרעטען,
האט דער גראז זיך ניט געבויגען ;
אונטער זיינע פוס-טריט האבען,
ניט גערוישט די טויטע בלעטער.

גאנצע פיער מעת-לעת געוואנדערט
האט ער אויף דעם בר-מן-וועג ;
מתים-פאזעמקעס געגעסען,
דעם באטריבטען שטראם אריבער,
אויף א קלאץ א וואקעלדיגען,
און דערגרייכט דעם טייך פון זילבער ;
און א שטיין-שיפעל געבראכט איהם
האט, צום לאנד פון די געבענשטע —
לאנד פון שאטענס און פון גייסטער.

גייסטער פיעל באגעגענט האט ער,
מיד און לאנגזאם שלעפענדיג זיך,
סאפענדיג פון לאסטען שווערע,
פיילען, קריג-שטעקענס, און בויגענס,

פוטער-מאנטלען, טעפ און קעסלען,
שפייז וואָס פריינד געגעבען האָבען
אויף דער איינזאַמער נסיעה.

און געזאגט זיי האָבען: „וואָס נאָך
„גיט מען אונז אזעלכע לאַסטען?
„בעסער וואָלט געווען געהן נאַקעט,
„בעסער וואָלט געווען צו פאַסטען,
„איידער אזא לאַסט צו שלעפען
„אויף דער לאנגער מידער רייזע.“

דאן געוואַנדערט הייזוואַטהאָ
האַט אין מזרח און אין מערב,
האַט געוויזען ווי צו נוצען,
קרייטעכטסער און געגען-גיפטען,
הייל-מיטלען פאַר יעדע קראַנקהייט.
אַט אזוי אנטפלעקט פאַר מענשען,
איז מידאַמינ'ס סוד געוואָרען,
איז די הייל'גע קונסט פון היילען.

XVI.

פאָ-פאָק-קיוויס.

איצטער הערט ווי פאָפאָק-קיוויס,
ער דער שענער יענעדיזי,
ווינדליץ פונ'ם פאָלק גערופען,
האט דאס גאנצע דארף צורודערט;
איצטער הערט די שמד-שטיק זיינע,
זיין געלאף פון הייאַוואַטהאַן,
זיינע זעלטענע גלגולים,
און דעם סוף פון זיינע שטוקעס.

ביי דעם ברעג פון גיטשייגיומי,
אויף די זאמדען נעגאוואַדזשאַס,
ביי דעם העלען ים, געוועזען
איז דאס צעלט פון פאָפאָק-קיוויס;
ער האט עס צונויפגעוויכערט,
הויפענס זאמד אויף נעגאוואַדזשאַס,
ווען אויף הייאַוואַטהאַס האַכצייט,

אום די געסט צו אונטערהאלטען,
ער געטאנצט דעם בעטלער־טאנץ האט,
אזוי ווילד און אזוי לוסטיג.

זוכענדיג זיך שמד־שטיק נייע,
פון זיין וויגוואם פאָפּאַק־קיוויס,
איז אין דאָרף אוועגגעלאָפען ;
האַט די יונגע לייט געטראָפען,
אין דעם וויגוואם פון אי־אַגו,
האַרצענדיג די גוזמות זיינע,
די פאַסירונגען די ווילדע.

זיי דערצייהלט האָט ער די מעשה,
פון אַדזשיג דעם זומער־מאַכער,
וועלכער האָט אַ לאַך אין הימעל
אויסגעהאַקט, און דורכגעקלעטערט,
און אַרויסגעלאָזט דעם זומער,
אויביג־שענעם גרינעם זומער ;
ווי דער אַטער ערשט פּרוּבירט האָט ;
ווי דער דאַקס, דער לוקס, דער ביבער
יעדער האָט געפרופּט דאָס קונסט־שטיק,
און פון באַרג־שפיץ האָט געהאַמערט
מיט'ן פּויסט אַקעגען הימעל,
מיט'ן שטערען איהם געהאַמערט.

איהם צופלאצט דאך ניט צובראכען;
ווי דאס פרעסטיהיער האט געשטעלט זיך,
און געמאכט צום קאמפף הכנות,
האט די קני אראפגעבויגען
ווי א וועווערק, און די ארעמס
ווי א גריל צוריקגעווארפען.

— „איין שפרונג בלויז געגעבען האט ער“
האט דערצייהלט פאר זיי איינע —
„און דער הימעל איבער איהם האט
„זיך געבייגט ווי ס'איז אויף טייכען,
„ווען דאס וואסער שטייגט פון אונטען;
„פון זיין צווייטען שפרונג דער הימעל
„האט געפלאצט ווי ס'איז אויף טייכען,
„ווען דער פלוס זיין העכסטען פינקט גרייכט:
„פון זיין דריטען שפרונג, דער הימעל
„האט פאנאנדער זיך געבראכען,
„און אין איהם פארשוואונדען איז ער,
„און אדזשיג די וויזעל חיה,
„הינטער איהם איז נאכגעשפרונגען.

„הערט“ — געזאגט האט פאפאקיוויס —
זיך באווייזענדיג אין איינגאנג —
„נמאס איז מיר ס'גאנצע ריידען,

„נמאס מיר איז צוג'ס מעשות,
„און די חכמה הייאווטהא'ס.
„כ'האב א שפיעל, וואס אונטערהאלטען
„וועט אייך מעהר ווי ס'אויביג ריידען.“

פון זיין וואלף־פעל־בייטעל האט ער,
מיט פארצד ארויסגענומען,
ס'שפיעל פון בעכער און פון צייכענס,
פיוגעסיינג מיט דרייצעהן שטיקלעך,
ווייס אויף איין זייט אפגעפארבען,
העל רויט־פארביג אויף דער צווייטער;
צוויי קענאביקס אדער שלאנגען,
צוויי אינניוואג, צוויי מענשלעך,
דאן פיער קייקלעך, אַזעוואַביקס,
און דריי שעשעבוואג, דריי ענטלעך,
פון קאלירטע ביין זיי אלע,
אלע חוץ די אַזעוואַביקס;
זיי פון מעש געוועזען זיינען,
איין זייט בלאַנק און שוואַרץ די צווייטע.

אין א האַלץ־בעכער דאן האט ער,
גוט די צייכענס דורכגעשאַקעלט,
דאן פאר זיך אויף דר'ערד געשליידערט,
און ערקלערענדיג געזאגט האט:

„אויבען רוים איז יעדעס שטיקעל,
„איין קענאביק שטעהן געבליבען
„אויף דער בלאַנק פּאַלירטער זייט איז
„פון א מעשעל, אַזעוואַביק ;
„דרייצעהן צעהנס און אַכט באַטרעפט דאָס.“

ווידער האָט ער אַלע שטיקלעך,
גוט צושאַקעלט און צוטרייסעלט,
אויסגעשאַמען אויף דער ערד זיי,
און ערקלערענדיג געזאָגט דאָן :
„ווייס די ביידע שלאַנגען זיינען,
„ווייס די אינניוואַג די מענשלעך,
„רוים — די איבעריגע שטיקלעך ;
„פינף מאָל צעהן און אַכט באַטרעפט דאָס.“

אַט אזוי דאָס נייע שפּיעל האָט
ער געלערענט און ערקלערט זיי,
יעדע ענדערונג און צופאַל,
יעדער איינציגע באַדייטונג ;
ביז עס האָבען אנגעגלאַצט איהם,
צוואַנציג נייגיריגע אויגען,
צוואַנציג אויגען פּול מיט שפּיעל־לוסט.

און געזאָגט דאָן האָט אַיִאַגו :

„קונין־שפיעלען און צופאל־שפיעלען,
 „האָב איך פיעל געזעהן ביי פעלקער,
 „און געשפיעלט אין פיעל מדינות.
 „ווער ס'וויל שפיעלען מיט איר־גו,
 „מוז געניטע פינגער האַבען;
 „כאַטש דו האלסט זיך פאַר א מאדים,
 „דיך באַזיג איך, פאַפּאַק־קיוויס;
 „דאַרפסט ביי מיר נאָך קומען לערנען,
 „ס'שפיעל פון בעכער און פון צייכענס.“

און געזעצט זיך שפיעלען האַבען
 אַלע יונגע לייט און זקנים,
 שטעלענדיג אין קאַן מלבושים,
 וואַמפּאַם און מלחמה־וואַפּען,
 ביז אין נאַכט געשפיעלט, ביז מאַרגען,
 ביז דער לץ דער יענעדיזוי,
 דער געשיקטער פאַפּאַק־קיוויס,
 אַלץ ביי זיי האַט צוגענומען,
 אַלע זיי'רע בעסטע קליידער,
 הירש־פעל־העמדער, פוטער־מאַנטלען,
 וואַמפּאַם־גאַרטלען, פעדער־צירונג,
 קריגס־כלי־זיין, ליוולקעס, בייטלען;
 און איהם האַבען צוואַנציג אויגען
 ווילד באַקוקט זוי וועלפ'שע אויגען.

דאן געזאגט האָט דער בעל־מזל :
„איינזאָם לעב איך אין מיין וויגוואָס ;
„און די וואַנדערונגען מיינע,
„נעטהיג איז פאר מיר אַ חבר,
„כ'גאהר פאר זיך אַ מישינאַוואָ,
„אַ געהילף, אַ ליולקע־טראַגער.

„די געווינסען אַלע מיינע,
„אַלע קליידער דאָ ארום מיר,
„אַלע פעדערען און וואַמפּאַם,
„שטעל איך אויף איין וואַרף אין קאַן דאָ,
„קעגען יענעם בחור דאַרטען.“
ס'איז געוועזען דער פלימעניק,
פון אי־אַגו, זעכצעהן יאהר אַלט,
מ'פּלעגט איהם „נעכעל־פנים“ רופען.

גלייך ווי אונטער אַש אין ליולקע,
גליהט דאָס דונקעל־רויטע פייער,
אונטער'ן אַלטענ'ס דיקע ברעמען,
ווילד געגליהט די אויגען האַבען.
„יוג!“ — געענטפערט האָט ער צאַרניג,
„יוג!“ — געענטפערט האַבען אַלע.

דאָן דער גרייז מיט דאַרע פינגער,

אנגעהאפט האט דעם אַנאַגאַן,
דעם שלים-מזל'דיגען בעכער;
ווילד און צאַרניג איהם געטרייסעלט,
ביו געקלאַפט די צייכענס האַכען,
ווען ער האַט זיי אויסגעשאַטען.

רויט געווען די שלאַנגען זיינען,
רויט די אינניוואַג די מענשלעך,
רויט די שעשעבוואַג די ענטלעך,
שוואַרץ די מענשלעך אַזעוואַביקס,
ווייס דאָס פישעל בלוז, דער קינא;
אלץ צוזאַמען פינף געצייהלט האַט.

מיט א שמיכעל, פאַפּאַק-קיוויס,
האַט דעם האַלצבעכער צושאַקעלט;
וואַרפענדיג אין לופט די צייכענס,
זיי ארום צושליידערט האַט ער,
בלאַנק און שוואַרץ ארויסגעפאַלען
זיינען אלע אַזעוואַביקס,
רויט און ווייס די אנד'רע שטיקער;
צווישען זיי איז ש ט ע ה ע נ ד י ג, נאַר
א י י ן אינניוואַג געבליבען —
ווי ס'איז צווישען אלע שפיעלער,

פאָפּאַק־קיוויס בלויז געשטאַנען,
זאָגענדיג: „פינף צעהנס, געוואונען!“

און איהם האָבען צוואַנציג אויגען
ווילד באַקוקט ווי וואַלפּען־אויגען,
ווען ער איז ארויס פון וויגוואַס;
הינטער איהם זיין מישינאַוואַ,
דער פלימעניק פון אי־אַגו,
דער געוויקסיג־שענער בחור,
האַט געטראָגען די געווינסען,
הירש־פּעל־העמדער, פוטער־מאַנטלען,
וואַמפּאַס־גאַרטלען, ליולקעס, וואַפען.

„טראַג זיי“ — דאַן איהם האָט באַפוילען
פּאַפּאַק־קיוויס, און געוויזען
מיט דעם פּעדער־פּאַכער זיינעם —
„דאַרט אין מזרח אין מיין וויגוואַס,
„אויפֿן זאַמד פון נעגאַ־וואַדזשאַ.“

רויט געווען פון רויד און שפּיעלען,
זיינען פּאַפּאַק־קיוויס' אויגען,
ווען ער איז ארויס אין פּרישען,
אַנגענעהמען זומער־מאַרגען,
העל געטרעלט די פּויגלעך האָבען,
שנעל געטראָגען זיך די טייכלעך:

פול מיט פרייד, האָט, ווי די פויגלעך,
פאַפּאַק־קיוויס' הערץ געזונגען,
ווי די טייכלעך שטאַלץ געשלאָגען,
ווען געגאַנגען דורכ'ן דערפעל
איז ער אין דעם גרויען מאַרגען,
מיט זיין אינדיק־פעדער־פאַכער,
מיט זיין שוואַנען־פעדער צירונג,
ביז ער איז צום לעצטען וויגוואַם,
הייַוואַטהאַ'ס צעלט, געקומען.

שמיל געווען איז עס, פארלאָזען;
קיינער האָט איהם ניט באַגעגענט,
ביי דער טהיר אום איהם צו גריסען;
פויגלעך בלויז געזונגען האַבען,
אין דער טהיר און רונד ארום זי,
און געפיקט, געשוועכט, געשפרונגען;
אויפ'ן דאָך־שפיץ איז געזעסען,
קאַנאַדזשי, דער ראַבען־קיניג,
צאַרניג בליקענדיג געשריען,
און געקלאַפט די פליגלען זיינע
האַט אַקעגען פאַפּאַק־קיוויס.

„קיינער איז ניטא אין וויגוואַם“ —
זיך געזאַגט האָט פאַפּאַק־קיוויס

שמד־שטיק האַבענדיג אין זינען —
„ניט דער קלוגער הייאַוואַטהאַ,
„ניט די שוטה מינניהאהא,
„ניט די אַלטעטשקע נאַקאַמיס;
„אַהן אַ שומר איז דער וויגוואַס.“

האַפענדיג דעם ראַב בייַן האַלז, האַט
ער געדרייט איהם ווי אַ גראַגער,
ווי אַ קרייטעכטס־טאַש געטרייסעלט,
און דערשטיקט דעם ראַבען־קיניג,
דאַן דעם טויטען גוף געלאַזען,
אויף דעם דאַך פון וויגוואַס היינגען,
אום צו טהאַן זיין האַר אַ ביוש,
אום צו קריינקען הייאַוואַטהאַ'ן.

דאַן מיט גנב־טריט אין וויגוואַס
איז אריין ער, און צושליידערט
האַט ארום זיך די כלי־בית,
אין אַ מיט־מאַש אַנגעוואַרפען,
טעפּ פון לעהם, און האַלצגעפעסען,
באַברע־פעלצען, בופעל־מאַנטלען,
אַטער־לוקס־און הערמעלין־פעל,
צו באַליידיגען נאַקאַמיס,
און צו קריינקען מינניהאהאַ'ן.

און אױעג אין װאלד דאָן איז ער,
האַט געזונגען און געסױסטשעט
צו די װעװערקעס װאָס האַבען,
פון די פוסטע צװייגען אױבען,
ניסלעך־שלאַכץ איהם געװאָרפען,
האַט געסױסטשעט צו די פױגלעך,
װאָס פון זייער בלעטער־חשך,
האַבען פרייהליך אָפגעטשירקעט.

דאָן ארויפגעקלעטערט האַט ער,
אויף א פעלז בײַן גיטש־גיומי,
אויפֿן שפיץ אױעגגעזעצט זיך,
װאַרטענדיג מיט פרייד און רשעות,
אויף דעם אומקעהר היאַװאַטהאַ'ס.

אויפֿן רוקען אױסגעשמרעקט איז
דאָרט געלעגען פאַפּאַק־קיוויס ;
אונטען האַט דער טייך געפּליוסקעט,
הלומ'דיג געשווענקט, געפּליוסקעט ;
שווינדעלדיג געשוואומען זיינען,
די פארטרוימטע הימלען אױבען ;
פלאַטערנדיג גערעש'ט ארום האַט
היאַװאַטהאַ'ס באַרג־געפּליגעל.

מחנות־זווייז ארומגעקרייזט איהם,
שיער באַרוהרט איהם מיט די פליגלען.

ליגענדיג געטויט זיי האָט ער,
הרג'ענדיג צו צעהן, צו צוואַנציג,
וואַרפענדיג די טויטע קערפערס,
פון דעם פעלו אראָפּ אין וואַסער,
ביז צום סוף, קעיאַשק דער יסעוף,
פון א פעלז־שפיין אויסגעשריען
האָט צו זיי: „ס'איז פאַַק־קיוויס,
„וועלכער הונדערט־זווייז אונז הרג'ט;
„לאַזט צו וויסען אונזער ברודער,
„שיקט די נאַכריכט הייַטוואַטהאַן.“

XVII.

דאָס געיעג אויף פאָ-פאָק-קיוויס.

כעס געפילט האָט הייזוואַטהאַן,
ווען אין דאָרף געקומען איז ער,
ס'פאָלק געפונען שטאַרק צורודערט,
און פאַרנומען די תּעִתּוּעִים,
און די רשעות און די שמד־שטיק,
פון דעם היטרען פאַפּאַק־קיוויס.

שווער געדיכעט האָט זיין אַמֵּהֵם ;
דורך די צייהן געמורמעלט האָט ער,
ווערטער פון פאַרדרום און צאַרען,
היים, און זומענדיג ווי ביהנען,
„איך וועל טויטען פאַפּאַק־קיוויס
„דעם מחבל“ — האָט געזאָגט ער —
„ברייט און ווייט ווי ס'מעג די וועלט זיין,
„האַרט און שווער ווי ס'מעג דער וועג זיין,

„וועט מיין גרימצארען איהם קריגען,
„וועט מיין ראכע איהם דערגרייכען.“

האסטיג נאכגעיאגט זיך האכען
הייאואאטהא און די יעגערס,
אויף די שפור פון פאפאקיוויס,
דארט וואו ער דעם וואלד געקרייצט האט,
צו דעם בארג וואו ער גערוהט האט,
דאך זיי האבען ניט דערוויסט איהם;
אין דעם גראז נאר דעם צוקוועטשטען,
אין די רויטע יאגדע-צווייגלעך,
זיך געזעהן האט זיין געלעגער,
וואס זיין קערפער איינגעדריקט האט.

פון די ווייטע טהאלען אונטען,
פון דער מאסקאדיי, דער לאַנקע,
אומגעקעהרט זיך פאפאקיוויס
האט מיט עזות'דיגע תנועות,
מיט באוועגונגען פון חוזק;
הויך צו איהם אראפגעשריען,
האט פון בארג-שפיץ, הייאואאטהא:
„ברייט און ווייט ווי ס'מעג די וועלט זיין,
„הארט און שווער ווי ס'מעג דער וועג זיין.

„וועט מיין גרימצאָרען דיך קרויגען,
וועט מיין ראכע דיך דערגרייכען.“

איבער פעלזען, איבער טייכען,
דורך געוועלד, דורך קוסט און דאָרען,
איז געלאָפען פאַפּאַק־קיוויס,
ווי א פלינקער הירש געשפרונגען,
ביו ער איז צום טייך געקומען,
וואָס אין מיטען וואַלד געווען איז,
צו דעם רוהיג שטילען טייכעל,
וועלכעס האָט פארפלייצט די ברעגעס,
צו א סאָזעווקע וואו ס'זיינען
בוימען, ביו די קני געשטאַנען,
וואָסער ליליען אומגעשוואומען,
וואָסער־שטעקלעך זיך געשושקעט.

אויף דעם דאמס, געמאַכט פון צווייגען
און פון בוימער־שטאַמען, דארטען
איז געשטאַנען פאַפּאַק־קיוויס ;
ס'וואָסער האָט געשפריצט דורך שפעלטלעך,
ס'טייכעל האָט געשטראָמט פון אויבען,
קומענדיג פון דעק אַ ביכער,
מיט פארוואונדערט־גרויסע אויגען.

גלייך ווי פרעגענדיג, געקוקט האָט
אויף דעם פרעמדען פּאַפּאַק־קיוויס.

אויף דעם דאָמס פּון בוימער־צווייגען
איז געשטאַנען פּאַפּאַק־קיוויס ;
העל און זילבערדיג געשטראַמט האָט,
ס'וואַסער איבער זיינע קנעכלעך ;
און ער האָט געזאַגט צום ביבער,
שמייכלענדיג אזוי געזאַגט איהם :

„ אַ, מיין פּריינד, עמיק דער ביבער,
„ קיהל מחיה איז דאָס וואַסער,
„ לאַז מיך טונקען זיך אין וואַסער,
„ זיך פּאַררוהען אין דיין וואַהנונג,
„ לאַז מיך ווערען אויך אַ ביבער.“

פּאַרזיכטיג, צוריקגעהאַלטען,
אַפּגעענטפּערט האָט דער ביבער :
„ לאַמיר ערשט אַן עצה האַלטען,
„ לאַמיר ד'אַנד'רע ביבערס פּרעגען.“
דאָן אַראָפּ אין וואַסער איז ער,
ווי אַ שטיין אַראָפּגעזונקען
אויפ'ן דעק, וואו בריוו געפּלאַכטען
האַבען צווייגען זיך און בלעטער.

דאן געשטאנען פאָפּאַק־קיוויס
אויפ'ן דאמם איז, און דאָס טייכעל
האַט געשטרעמט אויף זיינע קנעכלעך,
האַט געקוואַלען דורך די שפּאַלטען,
האַט געשפּריצט זיך אויף די שטיינדלעך,
האַט זיך רוהיג העל צוגאַסען;
און דער זונענשיין און שאַמענס,
דורך די וויגענדיגע צווייגען,
איהם באַפלעקט, באַשימערט האַכען,
איהם באַדעקט מיט העלע פּלאַסטערס.

שווייגענדיג ארויפגעקומען,
זיינען פּונ'ם דעקן די ביכערס,
קאַפּ נאָך קאַפּ ביז ס'גאַנצע וואַסער,
פול געוואָרען איז מיט ביכערס,
מיט געזיכטער שוואַרץ און גלאַנציג.

צו די ביכערס, פּאַפּאַק־קיוויס,
מיט געבעט, אזוי געזאַגט האַט:
„אנגענעהם איז אייער וואַהנונג,
„און פּאַרזיכערט פון געפּאהרען,
„קענט איהר ניט מיט אייער היטראַסט,
„אייער חכמה אייער, איינפאַל,
„מיך פּאַרוואַנדלען אין אַ ביכער?“

„יא“ — האָט דער עמיק געענטפערט,
ער, דער קיניג פון ביבערס, —
„גליטש מיט אונז אראפ זיך אונטען,
„אין דאָס שטילע וואַסער, אונטען.“

שטיל מיט זיי אראפגעזונקען,
איז אין וואַסער פאַפּאַק־קיוויס,
שוואַרץ געוואַרען איז זיין הירש־העמד,
שוואַרץ די שיד און פּוּס־מלבושים,
און זיין פּוּק־עק מיט קוטאַסען
זיך צושפּרייט האָט איהם פון הינטען,
ווי א ברייטער עק א שוואַרצער;
ער געוואַרען איז א ביבער.

דאן געזאָגט האָט פאַפּאַק־קיוויס:
„מאַכט מיך גרויס און מאַכט מיך גרעסער,
„גרעסער פון די ביבערס אלע.“ —
„יא“ — געזאָגט דער ביבער־פירשט האָט, —
„ווען דו קומסט אין אונזער וויגוואַס,
„אונטען וועלען מיך דיך מאַכען
„צעהן מאל גרעסער נאָך ווי אלע.“

און אראַפּ איז פאַפּאַק־קיוויס,
אין דאָס ברוינע קלאַרע וואַסער.

אויסגעשפרייט דער דעק געוועזען,
איז מיט בוים־שטאמען און צווייגען,
פול מיט אוצרות שפייז אויף ווינטער,
גאנצע הויפענס פאר'ן הונגער.
און א טהיר א רונד־געוועלכטע,
האט געפיהרט אין ברייטע קאמערן.

גרויס געמאכט דארט האכען זיי איהם,
גרעסער פון די ביבערס אלע,
צעהן מאל גרעסער ווי די אנד'רע,
הויפט און קיניג פון די ביבערס.

ניט געלעכט האט לאנג אין גדולה
פאָפּאַק־קיוויס ביי די ביבערס,
דען א וואַרנונג־שטים געהערט זיך
האט פון וועכטער, אויף זיין משמור
אויבען אין די וואַסער־בלומען:
„הייאָוואַטהא איז געקומען,
„הייאָוואַטהא און די יעגערס.“

דאן דערגרייכט פון אויבען האט זיי,
א געשריי, א רעש, א טראמפעל,
זיי דערגרייכט א קראַך, א טומעל,
און ארום און איבער זיי איז,

ס'וואסער ווירבלענדיג פארזונקען;
און פארשטאנען האבען זיי דאן,
אז צובראָכען זייער דאמם איז.

שפרינגענדיג צום דאָך פון הייזעל,
איהם צוהאַקט די יעגערס האַבען;
דורך די שפּאַלטען ס'ליכט אריין איז,
דורך דער טהיר — ארויס די ביבערס,
זיך באהאלטענדיג אין טיך־שטראַם,
וואו דאָס וואַסער איז אס טיעפסטען.
דאָך דער דיקער פאַפּאַק־קיוויס,
ניט געקענט די טהיר האַט דורכגעהן,
פון אכילה און פון גאווה,
ווי א פענכער אַנגעבלאָזען.

דורכ'ן דאָך האַט הייאַוואַטהאַ
דורכגעקוקט, און הויך געשריען:
„ס'איז אומזיסט דיין גאַנצע היטראַסט,
„ס'איז אומזיסט דיין זיך־פארשטעלען,
„איך דערקען דיך, פאַפּאַק־קיוויס.“

מיט די קריג־שטעקענס דאן האַבען
זיי דערהרג'ט פאַפּאַק־קיוויס,

ווי מ'צושטויסט א וויין — צושטויסען,
און דעם שאַרבען איהם צופיצעלט.

זעקס געיעגלייט הויכע שלאַנקע,
דאן אויף שטאַנגען און אויף צווייגען,
האַבען איהם אהיים געטראָגען,
טויט דעם ביבער'ס גוף געטראָגען.
דאָך דער גייסט אין איהם, דער דזשיבי,
האַט געפיהלט ווי פאַפּאַק־קיוויס,
נאָך געלעבט אלס פאַפּאַק־קיוויס.

האַט געשוועבט געקעמפּפט, געצאַפעלט,
היין און הער זיך אומגעוואָרפען,
ווי די פארהאַנגען פון וויגוואַם,
קעמפּפען מיט די הירשפעל־דימענס,
ווען עס בלאַזט דער ווינטער־שטורעם;
ביז צוזאַמענציהענדיג זיך,
ער ארויס איז פון דעם קערפּער,
קריגענדיג געשטאַלט און אויסדרוק
פון דעם היטרען פאַפּאַק־קיוויס,
און אין וואַלד געוואָרען נעלם.

דאָך דער שאַרפּער הייאַוואַטהאַ,
איידער נאָך ער איז פאַרשוואַנדען,

האַט געזעהן פון פאַפּאַק־קיוויס
די געשטאַלט, אין בלאַען שאַטען
פון דעם סאַסנע־וואַלד זיך גנב'ען,
צו דעם ווייסען רוים אהינצו,
דאַרט וואו ס'עפענט אויף דער וואַלד זיך.
ווי א ווינד געשטורעמט האַט ער,
ביגענדיג פאַר זיך די צווייגען;
ווי א רעגען נאַכגעיאַגט איהם
האַבען הייצוואַטהאַ'ס שפּרייזען.

אהן א'ן אטחעם, פאַפּאַק־קיוויס,
האַט דערגרייכט א ים פול אינזלען,
וואו געשיפט דורך וואַסער־ליליעס,
און דורך טייך־שטעקלעך זיך האַבען,
פּישניקוה די ווילדע ענטלעך,
צווישען די פאַרוואַקס'נע אינזלען,
הויבענדיג די שוואַרצע שנאַבלען,
דאַן זיי טונקענדיג אין וואַסער,
דא באַשטראַהלט פון זונען־שימער,
דא פאַרדונקעלט פונ'ם שאַטען.

„פּישניקוה, אַ, ברידער מיינע“, —
זיי געזאַגט האַט פאַפּאַק־קיוויס, —
„מאַכט פון מיך א ווילדע ענטעל,

„מיט קאלירטע האלו און פעדערן,
„מאכט מיך גרויס און מאכט מיך גרעסער,
„צעהן מאל גרעסער ווי די אנד'רע.“

תכף אין א ווילדע ענטעל,
האָבען זיי איהם אומגעביטען —
מיט צוויי גרויסע שווארצע פליגלען,
מיט אַ גלאַטען רונדען בוזעם,
מיט אַ שנאָבעל ווי צוויי רודערס ;
גרעסער איהם געמאכט פון אלע
צעהן מאל גרעסער ווי די גרעסטע —
ווען פון וואלד ביים ברעג, געהילכט האַט,
דער געשריי פון הייאוואַטהאַ.

אויפגעהויבען זיך די ענטלעך,
האָבען פון די וואסער-ליליעס,
פון די אינזלען די פארוואק'סנע,
שרייענדיג געקלאַפט די פליגלען,
און געזאָגט צו פאַפּאַק-קיוויס:
„ווען דו פליהסט, ניט קוק אַרונטער,
„היט זיך אָפּ, ניט קוק אַרונטער,
„ס'זאל קיין שלעכטס דיך ניט פאַסירען,
„ס'זאל קיין אומגליק דיך ניט טרעפּען.“

ווייט, קיין צפון, שנעל געפלוויגען,
זיינען זיי דורך זונן און נעכעל,
צווישען טייך-שטעקלעך געשלאפען,
און גענעהרט זיך פון די זומפען.

און אויף מארגען ווען געפלוויגען
זיינען זיי, געיאגט פון זיד-ווינד,
אויפגעהויבען פון דעם זיד-ווינד,
וואס געוועהט האט פריש און קרעפטיג —
האבען זיי א קול פון מענשען,
א געשריי געהערט פון אונטען,
פון די צעלטען פון א דערפעל,
פון דעם פאלק פאר מיילען אונטען.

דען דאס פאלק פון דארף מיט וואונדער,
האט געזעהן די מחנה ענטלעך,
און די פליגלען פא-פאק-קיוויס,
קלאפענדיג אין הויכען אויר,
ברייטער ווי צוויי צעלט-גארדינען.

פא-פאק-קיוויס, אין דעם ליארעם,
הייאוטהא'ס קול דערקענט האט,
האט דערקענט אי-א-גו'ס שרייען,
און פארגעסענדיג די ווארנונג,

האַט זיין האַלז צוריקגעבויגען,
און אראָפּגעקוקט אויף אונטען.
תכף האָט דער ווינד פון הינטען,
אַנגעהאַפּט זיין פּעדער־פּאַכער,
און אראָפּ־צו אין אַ ווירבעל,
האַט געדרייהט זיך פּאַפּאַק־קיוויס.

און אומזיסט, געקעמפּפט צו קריגען
ס'גלייכגעוויכט האָט פּאַפּאַק־קיוויס ;
פּאַלענדיג און קרייזענדיג זיך,
דאָ געזעהן דאָס דערפּעל האָט ער,
דאָ די מחנה ענטלעך אויבען ;
ס'דאַרף געוואָרען איז אַלין נעהנטער,
און די ענטלעך תמיד ווייטער ;
קלאָר געהערט די שטיממען האָט ער,
די געשרייען און געלעכטער ;
דאָן די ענטלעך ניט געזעהן מעהר,
בלויז געזעהן די ערד פון אונטען.
טויט איז דאָן פון פוסטען הימעל,
צווישען פּאַלק אראָפּגעפּאַלען,
מיט אַדומפען קלאָפּ, די ענטעל,
איהרע פליגלען דורכגעבראַכען.

דאָך זיין זעעל, זיין גייסט, זיין שאַטען,

האַט געלעכט אלס פאַפּאַק־קיוויס,
האַט צוריק פיגור און אויסדרוק,
פון דעם שענעם לין געקריגען,
און אוועגעשטורעמט ווידער,
נאכגעיאגט האַט הייאַוואַטהאַ
שרייענדיג: „מעג גרויס די וועלט זיין,
„ס'וועט מיין צאַרען דרך דערגרייכען,
„ס'וועט מיין ראַכע דרך דעריאַגען.“

אזוי נאַהנט געווען שוין איז ער,
אז ער האַט די רעכטע האַנד שוין,
אויסגעשטרעקט איהם אַנצוהאַפען,
דאָך דער היטרער פאַפּאַק־קיוויס,
אין אַ צירקעל האַט געדרייהט זיך,
מאַכענדיג אין לופט אַ וויכער,
דרעהענדיג דעם שטויב און בלעטער,
ביז זיך ווירבלענדיג, פאַרשוואַונדען
איז ער אין אַ פּוסטען דעמב־בוים,
דאָן אלס שלאַנג אַרויסגעגנב'ט
האַט ער זיך, דורך קויט און וואַרצלען.

מעכטיג מיט זיין האַנד געשלאָגען
האַט דעם דעמב־בוים, הייאַוואַטהאַ,
איהם צושפּאַלמען און צושפּליטערט,
און געלאָזט אין שטיקער ליגען.

דאך אומזיסט : דען פאפאק-קיוויס,
ווידער אין געשטאלט פון מענשען,
איז פאר ד'אויגען איהם אנטלאפען,
האט געיאגט אין ווינד און ווירבעל,
אויף דעם ברעג פון גיטשיגיומי,
מעריב-צו, ביים טייך דעם גרויסען,
ביז דערגרייכט האט ער דאס פעלולאנד,
די קאלירטע זאמדשטיין-פעלזען,
וואס אויף וואלד און וועללען בליקען.

און דער גרייז פון די געבירגע,
ער, דער גייסט פון די געבירגע —
האט זיין פעלזטהיר ברייט געעפענט,
ברייט זיין טיפען תהום געעפענט,
האט פארבארגען פאפאק-קיוויס,
אין די שווארצע הייהלען זיינע,
האט איהם פריינדליך אויפגענומען,
אין זיין דונקלער זאמדשטיין-וואהנונג.

פאר די צוגעמאכטע טהירען,
איז געשטאנען הייזוואטהא,
האט געהאקט מיט זיינע הענדשקעס,
גרויסע הייהלען אין דעם זאמדשטיין.

האַט מיט דונער־שטים געשריען :
„עפען, איך בין הייאַוואַטהאַ!“
דאָך דער זקן פון די בערג האַט
ניט געעפענט, ניט געענטפערט,
פון די שטומע זאמדשטיין־פעלזען,
פון די שוואַרצע שטיינער־שפאלטען.
הויכענדיג די הענד צום הימעל,
האַט ער צו דעם ווינד גערופען,
צו דעם בליין דעם ווייוואַסימאַ,
צו דעם דונער עננעמיקי.
פון די דונער־בערג די ווייטע,
זיינען זיי מיט נאַכט און חשך,
איבער'ן גרויסען טייך געקומען ;
ציטטערנדיג האַט פאַפאַק־קיוויס,
צוגעהערט דעם דונער'ס פוס־טריט ;
האַט געזעהן די רויטע אויגען
פון דעם בליין, און זיך געטרייסעלט.

דאן דער בליין דער ווייוואַסימאַ,
איינגעשלאָגען האַט די הייהל־טהיר,
זי צובראַכען מיט זיין קריג־שטאַק,
און צוקלאַפט די זאמדשטיין פעלזען ;
און דער דונער עננעמיקי,
האַט אין הייהל אראַפגעטומעלט :

„וואו געפינט זיך פאַפּאַק־קיוויס?“
און צושמעטערט האָט די פעלזען.
טויט געליבען אין די חורבות
איז דער היטרער פאַפּאַק־קיוויס,
איז דער שענער יענעדיזוי,
אין זיין מענש־געשמאַלט דערהרג'ט.

און א סוף גענומען האָבען,
זיינע שמד־שטיק און תּעִתּוּעִים,
זיין פּאַרשפּיצטקייט און זיין חיטראַסט,
אלע בייזע שטוקעס זיינע
און זיין טאַנצען און זיין שפּיעלען,
און זיין שדכ'ען־זיך ציי מיידלעך.

דאָן גענומען הייזוואַסטהאַ,
האַט זיין זעעל, זיין גייסט, זיין שאַטען,
און געזאַגט: „אַ, פאַפּאַק־קיוויס
מעהר אין מענשליכע געשמאַלט ניט,
וועסטו זוכען נייע שמד־שטיק,
מעהר ניט, לאַכענדיג, אין וויכער
מאַכען שטויב און בלעטער טאַנצען,
דאָך אין הימעל אויבען זאָלסטו,
שוועבען, שיפען זיך אין קרייזען;
כ'וועל' פון דיר אַן אדלער מאַכען

א קיניו א קריגע-אדלער,
קיניג איבער אלע עופות,
איבער הייאַוואַטהאַ'ס היהנער.

און דער נאַמען פאַפּאַקקיוויס,
לעבט נאָך צווישען פאַלק ביז עתה,
לעבט נאָך צווישען אלע זינגערס,
און דערצייהלערס פון געשיכטעס.
און אין ווינטער ווען דער שניי, זיך
ווירבעלט ווילד ארום די וויגוואמס,
ווען דער שטורעם-זוינד מיט טומעל,
פייפט און סוויטשעט דורכ'ן קיימען —
זינגט מען: „דאָ קומט פאַפּאַקקיוויס,
„דורכ'ן דאַרף טאַנצט ער ארום איצט,
„קומט זיין שניט אריינצוזאמלען.“

XVIII.

קוואסינד'ס טויט.

ווייט און ברייט ביי אלע פעלקער,
האָט געש'ט דער נאַמען קוואסינד'ס ;
קיינער ניט געקענט האָט ראנגלען
אָדער מעסטען זיך מיט קוואסינד.
די פּאַקוואַדזשים נאר די שלעכטע,
זיי, די קארליקעס, פארבונדען
האַבען זיך אקעגען קוואסינד.

זיי געזאָגט האָבען : „אויב קוואסינד,
„דער פארהאסטער ריעז דער פרעכער,
„זאַל אזוי זיך ווייטער פיהרען,
„רייסען אלץ צו וואָס ער ריהרט זיך,
„ברעכען יעדע זאַך אין שטיקער,
„און די וועלט מיט וואונדער פיללען —
„וואָס וועט זיין פון די פּאַקוואַדזשים ?
„ווער וועט דארפען די פּאַקוואַדזשים ?

„ער וועט אונז ווי שוועמליך טרעטען,
„וועט פארטרייבען אונז אין וואסער,
„און מיט אונז'רע לייבער שפייזען
„וועט די בייזע נייכענאכטיגס,
„וועט די גייסטער פונ'ם וואסער.“

און דאס קליינע צארניג פאלק'על,
זיך פארשווארען קעגען גבר האט,
זיך פארשווארען טייטען קוואסינד,
פריימאכען די וועלט פון קוואסינד,
פון דעם דרויסטען, פרעכען, שטאלצען,
שעדליכען און שלעכטען קוואסינד.

קוואסינד'ס גאנצע וואונדער-גבורה,
אין שפיץ קאפ איז בלויז געלעגען,
דארט אויך איז ער שוואך געוועזען,
דארט געקענט פארוואונדעט ווערען;
אנדערסוואו האט קיין שום וואפען,
ניט געקענט זיין קערפער שאדען.

און דער איינציגער כלי-זיין,
וואס געקענט איהם האט פארוואונדען
און איהם צוהרג'ן, געוועזען
זיינען שישקעס פון די סאסנעס,

בלויע שישקעס פון די טעננען ;
 דאָס איז קוואַסינד'ס סוד געוועזען,
 וואָס קיין מוטער־מענש געוואוסט האָט.
 בלויז די חיטרע קליינע מענשלעך,
 פלעגען וויסען דאָס געהיימנים,
 וויסען ווי מע קען איהם טייטען.
 און זיי האָבען אנגעקליבען,
 שישקעס פון די סאַסנע־בוימען,
 בלויע שישקעס פון די טעננען,
 אין דעם וואַלד ביי טעקוועמינאָ,
 דאָן ביים טייך צונויפגעשלעפט זיי,
 זיי צונויפגעשלעפט אין הויפענס,
 דאָרט וואו פון די ברעגעס היינגען,
 רויטע פעלזען איבער'ן וואַסער,
 און געלויערט דאָרט אויף קוואַסינד,
 האָט דאָס קליינע בייזע פאַלק'על.

ס'איז געווען נאכמיטאג זומער ;
 העלל און היים די לופט געווען איז,
 גלאט געפלאסען איז דאס וואסער.
 דרעמלענדיג די שאטענס האָבען
 ניט געריהרט זיך, און אין זונן־ליכט
 האָבען פליגעלעך געשימערט,
 האָבען אויפ'ן טייך געגליצט זיך,

און דעם שלעפערדיגען אויר,
אנגעפיללט מיט קריג־רוף־זשומען.

אנגעקומען אראפ טייך, איז
קוואסינדגבוך אין זיין שיפעל,
לאנגזאם טראגענדיג אין שטראם זיך,
אויף דעם פוילען טאקוועמינא,
אכגעשלעפט פון הייסען וועטער,
און פארשלעפערט פון דער שטילקייט.

פון די גרינע צווייגען אויבען,
פון דעם בירקען־כויס'ס קוטאסען,
שטיל, דער גייסט פון שלאף אראפ איז;
מיט זיין אונזיכטבארע סוויטע,
מיט זיין לופט־ארמיי געקומען,
איז דער שלומער־גייסט, ניפאָהוויך,
און געפלאטערט ווי די שלאנג־פליעג,
ווי די גלאנצ'גע דאש־קוואַנישע,
איבער קוואסינד'ס קאפ דעם מידען.

דאן געהערט אַ מורמעל האָט ער,
ווי פון וועללען אויפ'ן ים־ברעג,
ווי פון רוישענדיגע חוואַליעס,
ווי פון ווינדען אין די סאַסנעס,

און דערשפירט האָט אויף זיין שטערען,
קלעפּ פון לופטיג-קליינע קריג-העק,
פון דעם שלומער-גייסט ניפּאָווינ'ס
דרעמעלדיגע באַטאליאַנען,
ווי אויף איהם וואָלט איינער הויכען.

ביי דעם ערשטען קלאַפּ געפאלען,
איז אַ שלעפּריגקייט אויף קוואַסינד,
ביי דעם צווייטען אַפּגעשטעלט זיך,
האַט זיין רודער, אַהן באַוועגונג,
ביי דעם דריטען איז די לאַנדשאַפּט,
טאַנצענדיג, געוואָרען דונקעל;
פעסט געשלאָפען דאן האָט קוואַסינד.

זיצענדיג, גלייך ווי אַ בלינדער,
אַראָפּ טייך געשוואַמען איז ער,
אויף דעם שטראָם פון טעקוועמינאַ,
אונטער טרייסלענדיגע בוימען,
אונטער וואַלד-באַדעקטע פעלזען,
אונטער דעם מלחמה-לאַגער,
פון די קאַרליקעס, פּאַק-וואָדושיס.

דאַרט באַוואַפענטע געשטאַנען
זיינען זיי און אַפּגעוואַרט איהם,

איהם געווארפען מיט די שישקעס,
טרעפענדיג די ש ט א ר ק ע פלייצעס,
טרעפענדיג דעם קאפ דעם ש ו א כ ע ן.
„הרג'ט קוואסינד!“ איז דער שלאכט־רוף,
פון די קארליקלעך געוועזען.

אויף א זייט געוויגט זיך האט ער,
אויף א זייט אין טייך געפאלען,
מיט'ן קאפ אראפגעטונקט זיך,
אין דאס וואסער ווי א'ן אַטטער.
לעער, פארלאזען, אראפ־וואסער,
האט דאס שיפעל זיך געטראָגען,
מיט'ן דעק ארויף, געשוואומען;
ניט געזעהן מעהר האט מען קוואסינד.

דאך פון גברן דער זכרון,
לאנג נאך איז אין פאלק פארבליבען.
ווען די ווינטער־שטורעםס פלעגען,
דורך דעם וואלד מיט צארען ברומען,
און זיך ווארפענדיג, די צווייגען
פלעגען קרעכצען, פלעגען קנאקען,
פלעגט מען זאגען דאן: „ס'איז קוואסינד,
„קוואסינד וואס אין וואלד קלייבט שפענער.“

XIX.

די רוחות.

ווי נאָר אויף זיין רויב אין מדבר,
אויף אַ בופעל־אַקס אַ קראַנקען,
פליהט איין רויב־פויגעל אַרונטער —
באַלד שוין איהם באַמערקט אַ צווייטער,
פון זיין לויער־פלאַטץ אין אור,
און קומט תּכּף נאַכגעפּלויגען;
נאַכ'ן צווייטען קומט אַ דריטער,
פון דעם אונזיכטבאַרען לופט־רום,
ערשט אַ פּלעק נאָר, דאן אַ פּויגעל —
ביז די לופט איז שוואַרץ מיט פּליגעלען.

ס'קומט דאס אומגליק אויך אליין ניט;
גלייך ווי איטליכס אַפּגעוואַרט וואַלט,
די באַוועגונג פון דעם צווייטען,
ווען דאָס ערשטע קומט, באַלד קומען
אַנדערע נאָך איהם אין מחנות.

אויף דעם קראנק־פארוואנדטען קרבן,
ערשט א שאמען דאן א קומער,
ביז די לופט איז שווארץ פון וועהטאג.

דורך דעם וויסמען צפון־לאנד שוין,
האט דער פיבאען, דער ווינטער,
הויכענדיג אויף אלע טייכען,
זייער פלוס אין שטיין פארוואנדעלט
האט דעם שניי אראפגעטרייסעלט
פון די האַר, ביז ס'לאנד געלעגען
איז איין גלאטע ווייסע שטרעקע,
ווי זיך בויגענדיג דער בורא,
וואלט מיט זיינע הענד פארגלעט עס.

דורך דעם וואלד דעם וואיעדיגען,
אומגעטריבען זיך אויף שניי־שיך
האט דער יעגער, און אין דערפעל
האט די פרוי פארריכט איהר ארבייט,
האט געשטויסען קוקרווע,
האט געגארבט די הירשען־פעלכלעך ;
אויפ'ן אייז די יונגע מענער
האבען באַלל געשפיעלט מיט ליארעם,
אויפ'ן פעלד — געטאנצט אין שניי־שיך.

איין מאל אין א דונקלען אבענד,
ווען די זונן פארגאנגען איז שוין,
אין איהר וויגוואס, לאכיג-וואסער
איז געזעסען מיט נאקאמים,
ווארטענדיג אויף הייזוואסטהאָן,
וואָס פון יאגד געזאלט האָט קומען.

ס'ליכט פון פייער, זייער פנים
האָט געפארבט מיט רויטע שטרייפען,
אין דער אלטע'ס אויג געגלימצערט,
ווי דער לכנה'ס פייכטער שיממער,
אין די אויגען לאכיג-וואסער'ס —
ווי די זונן וואָס שטראהלט אין וואסער.
הינטען אין די וויגוואס-ווינקלען,
זיך פאררוקט האָט זייער שאטען,
איבער זיי דער רויך אין קרייזען,
האָט געקלעטערט דורכ'ן קוימען.

פלוצלינג האָט פון טהיר דער פארהאנג,
אויפגעהויבען זיך פון דרויסען,
אויפגעפלאקערט האָט דאָס פייער,
און דער רויך-קרייז האָט צוואויעגט זיך :
שטיל אריין צוויי פרויען זיינען,
אונגעבעטען, דורכ'ן איינגאנג.

אָהן אַ וואָרט פֿון אַ באַגריסונג,
אָהן אַ סמן פֿון ערקענונג,
און געזעצט זיך אין אַ ווינקעל,
איינגעהויקערט אין די שאַטענס.

לויט דעם אויסזעהן און די קליידער,
קענטיג, פרעמד אין דאָרף געוועזען.
בלאָס און מאַגער, שטום און טרויריג,
טרייסלענדיג זיך, אין די שאַטענס
זיינען זיי פאַררוקט געזעסען.

האַט דער ווינד אַראַפּגעמורמעלט,
דורכ'ן קוימען אין דעם וויגוואַם? —
האַט דער נאַכט־עוף, קאַקאַ־קאַהאַ,
פֿון דעם וויסטען וואַלד געשריען?
דורך דער שטילקייט האַט געהערט זיך:
„מתים זיינען דאָס אין קליידער,
„גייסטער וועלכע קומען שפּוקען,
„פֿון דעם קיניגרייך פּאַנימעה,
„פֿון דעם לאַנד פֿון „נאַכ'ן קבר.“

פֿון געיעג אין וואַלד, אַהיים איז
דאָן געקומען הייזוואַטהאַ,
זיינע האַאַר מיט שנייבאַשפּרינקעלט,

און אַ הירש אויף זיינע פלייצעס.
„לאַכיג-וואַסער“ צו די פים האָט
ער זיין טויטע לאַסט געוואָרפֿען ;
שענער אויסגעזעהן איהר האָט ער,
ווי אין חתן-צייט ווען ער האָט
צו די פים געלעגט דעם הירש איהר,
אלס אַ צייכען פֿון זיין ביטע,
אלס אַ צוזאָג פֿאר דער צוקונפֿט.

דאָן דערזעהן האָט ער די פרעמדע
איינגעהויקערט אין די שאַטענס,
און געטראַכט : „ווער זיינען יענע ?
„וועלכע געסט האָט מינניהאָהא ?“
דאָך קיין וואָרט געפרעגט זי האָט ער,
גריסענדיג בלויז איינגעלאַדען,
צו זיין צעלט, זיין שפּייז, און פייער.

ווען געווען איז ס'עסען פֿארטיג,
און דער הירש געווען צוטהיילט איז,
פֿון די שאַטענס צוגעשפרונגען,
זיינען ביידע געסט די בלייכע,
צוגעחאַפֿט די בעסטע טהיילען,
צוגעחאַפֿט דאָס ווייסע הירש-פֿעטס,
וואָס געלאָזט האָט הייאוואַטהאַ,

פאר זיין ווייב, פאר לאכיג-זוואסער ;
ניט געפרעגט און ניט כאדאנקט זיך,
הונגעריג פארצעהרט די שטיקער,
דאן צוריק אוועג אין שאַטען,
אין דעם ווינקעל פון דעם וויגוואם.

ניט גערעדט האָט הייאַוואַטהאַ,
ניט באוועגט זיך האָט נאַקאַמיס,
ניט געריהרט זיך מינניהאהא,
ניט געביטען די געזיכטער ;
בלויז געזאָגט האָט מינניהאהא
שטיל : „זיי זיינען אויסגעהונגערט,
„לאַז זיי טהאַן ווי עס געפעלט זיי,
„לאַז זיי עסען, די פאַרשמאַכטע.“

פיעל מאָל האָט געטאַגט, געטונקעלט,
פיעל מאָל שוין פון זיך די נאַכט האָט,
ס'ליכט פון טאַג אַראַפּגעטרייסעלט,
ווי דעם שניי די סאַסנעס טרייסלען,
פון די נאַכטיג-שוואַרצע צווייגען ;
טאַג פאַר טאַג די געסט אין וויגוואַם,
זיינען שטיל און שמוס געזעסען ;
נאַכט-צייט, שטורעם אדער שטערען,
פלעגען זיי אין וואַלד אוועגעגעהן,

ברינגען ברענהאלץ אין דעם וויגוואם,
ברינגען שישקעס אויף צו הייצען.

ווען געקומען הייאוואטהא
איז פון יאגד, צי פון א פישפאנג,
ווען געווען איז ס'עסען פארטיג,
און די שפייז געווען צוטהיילט שוין,
פלעגען פון די דונקלע ווינקלען,
צוקומען די בלאסע פרעמדע,
אויסהאפען די בעסטע טהיילען,
אפגעלעגט פאר מינניהאהאן;
דאן אוועג צוריק אין שאטען,
אהן א פראגע, אהן א פארווארף.

קיין מאל ניט האט הייאוואטהא,
זיי מיט ווארט צי בליק באליידיגט,
קיין מאל ניט אויף זיי נאקאמס,
האט געמאכט א בייזע מינע,
קיין מאל ניט אויף זייער חוצפה,
מינניהאהא כעס געוויזען;
אלע האבען שטיל געליטען,
אום דאס הייליג רעכט פון פרעמדע,
און די גוטע טהאט פון געבען.

ניט פארמינדערען א בליק זאל,
ניט א'ן איינציג ווארט פארשוועכען.

איין מאל נאכט־צייט, הייזוואסטהא,
תמיד וואכענדיג, דערהערט האט
אין דעם וויגוואס, האלב־באלוכטען,
מיט די לעצטע האלאוועשקעס
פון דעם צאנקענדיגען פיערל —
ווי א ווידערהאלטעס זיפען,
ווי א טרויעריגעס חליפען.

אויפגעשטאנען, הייזוואסטהא
איז פון בעט, אראפגעווארפען
האט דאס האאריג פעל פון בופעל,
אויפגעמאכט דעם הירשפעל־פארהאנג,
און דערזעהן די בלייכע שאטענס,
זיצענדיג אויף זי'רע בעטען,
וויינענדיג אין שטילען נאכט־רוים.

און געפרעגט זיי האט ער: „פרעמדע,
„וואס באטריבט די הערצער איי'רע,
„אז אין מיטען נאכט איהר חליפעט?
„האט הלילה אייך נאקאמיס,
„האט מיין ווייב, מיין מינניהאהא,

„איך געקרענקט, איך שלעכט באהאנדעלט,
„ניט ערפילט צום גאסט די פליכטען?“

אויפגעהערט די גייסטער האַבען,
זייער קלאַגען, זייער חליפען,
און געזאָגט מיט ווייכע שטימען:
„מתים־גייסטער זיינען מיר בלויז,
„און פון אייַרע פריינד די זעלען,
„מיר פון לאַנד פון קיביאַבאָס,
„זיינען איך געקומען פּרופּען,
„איך געקומען זיינען וואַרנען.

„אויף דעם אינזעל פון די ג'בענשטע,
„אַפט אונז גרייכען וועה־געשרייען,
„קלאַגען פון די לעבעדיגע,
„וועלכע פריינד געשטאַרב'נע רופּען,
„און באַטריבען בלויז אומזיסט אונז.
„ד'ריבער האַבען מיר פּרובירט איך;
„קיינער זעהט און קען אונז מעהר ניט,
„און מיר פאלען איך צו לאַסט נאָר;
„צווישען לעבעדיגע מענשען,
„איז קיין פּלאַטץ ניטאַ פאַר מתים.

„האַלט אין זין דאָס, הייאַוואַטהאַ,

„און דערצייהל דעם גאנצען שבט,
„אז פון היינטמאל אן מיט קלאגען,
„זאלען זיי ניט מעהר באטריבען,
„די נשמות פון די טויטע,
„אויף דעם אינזעל פון די ג'בענשטע.

„פילט ניט אן מיט לאסט די קברים
„פון די פריינד וואס איהר בעערדיגט,
„מיט דער לאסט פון פעלין אין וואספאס,
„מיט דער לאסט פון טעפ און קעסלען;
„זיי פארשלאפען בלויז די מתים.
„גיט זיי נאהרונג מיטצונעהמען,
„גיט זיי פייער זיי צו לייכטען.

„פ י ע ר מעת לעת דעם מת נעהמט קומען,
„אין דאס שאטענלאנד, פ י ע ר זיינען
„זיינע וויסטע נאכט-סטאציאנען,
„פייער מאל מוז ער פייער האבען.
„און ווען איהר באגראבט א טויטען —
„פייער מאל, ווען עס קומט די נאכט אן,
„מאכט א פייער אויף זיין קבר,
„אום ניט זיין זאל זיין נשמה
„אהן דעם מונט'רען ליכט פון פייער,
„זאל ניט אין דער פינסטער טאפען.

„זיי געזונד, א, הייאוואטשא!
„דיך געשטעלט אין א נסיון,
„דיין געדולד פרוכירט, מיר האָבען —
„מיט'ן עזות'דיגען זיין דאָ,
„מיט'ן חוצפה'דיגען אויפפיהר,
„און דיך גרויס און גוט געפונען.“

שטיל געוואָרען זיינען זיי דאָן,
און אַ חשכ'נים האָט פּלוצלינג
אַנגעפילט דעם שטילען וויגוואָם,
הייאָוואטשאַ בלויז געהערט האָט,
פארביי איהם ווי קליידער שאַרבען,
און דעם טהיר-פאַרהאַנג זיך עפּנען,
פון אַ האַנד א'ן אונזיכטבאַרע;
האַט דערשפּירט די קאַלטע נאַכט-לופּט,
האַט דערזעהן אַ וויילע שטערען;
דאָך ניט מעהר געזעהן די שאַטענס,
ניט געזעהן די וואַנדער-גייסטער,
פון דעם קיניגרייך פאַנימעה,
פון דעם לאַנד פון „נאַכ'ן קבר.“

XX.

דער הונגער.

א, דער לאנגער וויסטער ווינטער!
א, דער גרויזאם קאלטער ווינטער!
דיקער, דיקער איינגעפרארען,
איז דאס אייז אויף אלע טייכען,
טיעפער, טיעפער אויף די לאנדשאפט,
איז דער שניי אראפגעפאלען,
דיכט געפאלען, און געיאגט זיך
אין די וועלדער ארום דערפעל.

קוים האט פון פארשנייטען וויגוואס,
זיך א וועג געמאכט דער יעגער;
האט אין הענדשקעס און אין שניישיך,
דורכ'ן וואלד אומזיסט געוואנדערט,
חיות זוכענדיג און פויגלען;
ניט א שפור פון הירש און קראליק,
ניט א סליאד אין שניי געפונען,
און געפאלען א פארשלאפטער.

אין דעם סטראשנעם, העלען וואלדדרוים,
שטארבענדיג פון קעלט און הונגער.

א, דער הונגער און דער פיעבער!
א, די אפצעהרונג פון הונגער!
די פארוויסטונג פון דעם פיעבער,
דאס געוויין פון קליינע קינדער,
און דער שמערץ און אנגסט פון פרויען!

ד'ערד געווען איז קראנק, פארהונגערט,
הונגעריג די לופט ארום איהר,
הונגעריג דער הימעל אויבען,
און געגליהט די שמערען האכען
הונגעריג, ווי וועלפ'שע אויגען.

דאן אין הייאוואטהא'ס וויגוואם,
זיינען אורחים צוויי געקומען,
שטום און פינסטער ווי די גייסטער,
ניט געווארט ער זאל זיי בעטען,
ניט ביים איינגאנג אנגעפרעגט ערשט,
און אין איינלאד-ווארט געזעצט זיך,
ביי דעם פלאטץ פון מינניהאהא,
און מיט וויסטע הונגער-אויגען,
איהר אריינגעקוקט אין פנים.

ס'האט געזאגט דער ערשטער : „זעה מיך
„כ'בין דער הונגער, ביוקעדעווין.“
ס'האט געזאגט דער צווייטער : „זעה מיך,
„כ'בין דער פיעכער עקאסיווין.“

און די שענע מינניהאהא,
האט פון זייער בליק געשוידערט,
האט פון זייר'ע רייד געשוידערט ;
שטיל געלעגט זיך אויף איהר בעטעל,
שטום פארדעקט דעם פנים איהרען,
ווארפענדיג אין היין און קעלט זיך,
פון דעם קוק דעם וויסטען זייר'ען,
פון די מורא'דיגע ווערטער.

ווי משוגע, הייאואאטהא
איז אוועק אין פוסטען וואלד-רוים,
אין זיין ברוסט א ווילדער טויט-שמערין,
און זיין פנים ווי פארשטיינערט ;
איינגעפרארען אויף זיין שמערען,
איז דער אנגסט-שווייס איהם געשמאנען.

גוט-באפעלצט, מיט יאגד-כלי-זיין,
מיט זיין שמארקען עשען-בויגען,
מיט זיין בייטעל פול מיט פיילען,

מיט די הענדשקעם, מינדזשיקאווואַן,
דאָן אַוועק אויף שניי־שיך איז ער,
אין דעם גרויסען פּוסטען וואַלד־רוים.

„גיט־שימעניטאָ, דו שטארקער —
בליקענדיג צום הימעל האָט ער,
— אויסגעשריען אין פּאַרצווייפלונג —
„גיב די קינדער דינע נאַהרונג,
„גיב אונז שפּייז און לאָז ניט אויסגעהן,
„גיב מיר שפּייז פאַר מינניהאהא,
„לאַכיג־וואַסער, וועלכע גוסס'ט.“

ווייט האָט אָפּגעהילכט אין וואַלד־רוים,
אין דעם פּוסטען וויסטען וואַלד־רוים,
זיין געשריי פון שמערץ און וועהטאג;
דאָך קיין ענטפער איז געקומען,
אויסער פון זיין קול דער עכא,
אויסער פון דעם וואַלד דער עכא,
„מינניהאהא! מינניהאהא!“

אַט אזוי אַ גאַנצען טאָג האָט
ער אין וויסטען וואַלד געוואַנדערט,
דאָרטען וואו דורך בויער־שאַטענס,
אין די שענע טעג פון זומער,

פון דעם לאנגדערמאנהנטען זומער,
ער זיין יונגע ווייב געבראכט האט,
פונ'ם לאנד פון די דעקאטאהס.
פויגלען האבען דאן געזונגען,
טייכלעך לאכענדיג געשימערט,
און די לופט געווען איז דופטיג,
און די שענע לאכיג-וואסער,
האט געזאגט מיט פעסטער שטימע:
"וואו דו פיהרסט מיין מאן, דארט געה איך."

אין דעם וויגוואס מיט נאקאמס,
מיט די שווארצע געסט אלס שומרים,
מיט דעם הונגער און דעם פיעבער,
איז געלעגען זיין געליכטע,
האט געגוסס'ט מינניהאהא.

"הארך" — געזאגט האט זי — "כ'הער רוישען,
"כ'הער א טומעל און א רוישען,
"כ'הער דעם שטראם פון מינניהאהא,
"ווי ער רופט מיך פון דער ווייטען."
"ניין, קינד" — האט געזאגט נאקאמס —
"ס'איז דער נאכטווינד און די סאסנעס."
"זעה" — געזאגט האט זי — "מיין פאטער,
"ביי דער טהיר דארט שטעהט ער איינזאם,

„און ער רופט מיך פון זיין וויגוואס,
„אין דאס לאנד פון די דעקאמטאהס.“
„ניין קינד“ — האָט געזאָגט נאַקאַמיס —
„ס'איז דער רויך, וואָס ווינקט און וויגט זיך.“

דאן געזאָגט האָט זי: „מיך גלאצען,
„פאגאק'ס אויגען אין דער פינסטער,
„זיינע אייז־פינגער, שוין פיהל איך,
„האלטען מיינע אין דער פינסטער,
„הייצוואטהא! היצוואטהא!“

ווייט אוועג אין וואַלד אין טיעפען,
אין די בערג אוועג פאר מיילען,
הייצוואטהא מיט פארצווייפלונג,
האָט דעם שמערץ־געשריי פארנומען,
האָט געהערט ווי פון דער פינסטער,
מינניהאהא'ס שטימע רופט איהם:
„הייצוואטהא! היצוואטהא.“

דורך דעם שניי־מדבר דעם וויסטען,
אונטער שניי־באדעקטע צווייגען,
שנעל איז ער אהיים געלאָפען,
ס'הערץ איהם שווער, די הענד איהם ליידג,
און געהערט נאַקאַמיס קלאַגען:

„וועהאנאוויין! וועהאנאוויין!
„האי וואלט איך שטאט דך געשטארבען,
„האי וואלט איך ווי דו איצט טויט זיין,
„וועהאנאוויין! וועהאנאוויין!“

שנעל אריין אין וויגוואס איז ער,
האט געזעהן נאקאמס ד'אלטע,
לאנגזאם וויגען זיך און קלאגען;
טויט און קאלט פאר איהם געלעגען,
איז די שענע מינניהאהא.
ס'הערין זינס שיער צופלאצט פון וועהטאג,
אזא שמערין-געשריי דערלאנגט האט,
אז דער וואלד האט אזש געשוידערט,
אז די שמערען אויפ'ן הימעל,
האבען אזש פון פיין געציטערט.

שטיל און שטום געזעצט זיך האט ער,
אויף דעם בעט פון מינניהאהא,
ביי די פיס פון לאכיג-וואסער,
ביי די פיס וואס וועלען מעהר ניט,
פלינק ארויסגעהן איהם אנטקעגען,
פלינק די פיס-טריט זיינע נאכגעהן.

אין די הענד ס'געזיכט פארגראבען,

זיבען טעג און נעכט דארט איז ער,
ווי אין היהנער־פלעט געזעסען,
אהן באוועגונג און אהן לשון,
ניט געוואוסט ווען טאג, ווען נאכט איז.

דאן זי האָבען זיי באַגראָבען,
איהר געמאַכט אין שניי א קבר,
אין דעם דונקלען וואַלד דעם טיעפען,
אונטער זיפצענדיגע בוימלעך,
זי געקליידט אין רייכע קליידער,
און אין ווייסע פוטער־מאַנטלען;
צוגעדעקט מיט ווייסען שניי זי,
ווי מיט ווייסע פוטער־מאַנטלען —
אַט אזוי באַגראָבען האָט מען,
מינניהאָהאַן, לאַכיג־וואַסער.

פ י ע ר מאַל אויף איהר קבר האָט מען
ביי דער נאַכט געמאַכט א פייער,
דער נשמה אויף איהר רייזע,
צו דעם לאַנד פון די געבענשטע;
פון זיין טהיר האָט הייאַוואַטהאַ,
אין דעם וואַלד געזעהן דאָס פייער,
ווי ס'באלייכט די שוואַרצע בוימלעך.
שלאַפּלאַז, פון געלעגער זיינעם,

פון געלעגער מינניהאהא'ם
פלעגט ער אויפשטעהן און פלעגט קוקען
פון זיין וויגוואסטהיר, און היטען,
ס'זאל ניט אויסגעהן דארט דאס פייער,
זי ניט לאזען אין דער פינסטער.

„געה לשלום“ — האט געזאגט ער —
„געה לשלום, לאכיג וואסער!
„ס'הערץ מיינ'ס איז מיט דיר באגראבען,
„מיין געדאנקען איז וואו דו ביסט,
„קום ניט מעהר צוריק זיך פלאגען,
„קום ניט מעהר צוריק דא ליידען,
„וואו דער הונגער, וואו דער פיעכער,
„נאגט דאס הערץ און צעהרט דעם קערפער.
„באלד מיין ארבייט אויך זיך ענדיגט,
„באלד אין דיינע פיסטריט געה איך,
„צו די אינזלען פון די ג'בענשטע,
„צו דעם קיניגרייך פאנימעה,
„צו דעם לאנד פון „נאכ'ןקבר.“

דעם ווייסען מענשענ'ס פוס.

טרויריג, איינזאם אין זיין בידעל,
 נאהנט ביי'ן טייך, ביי'ן אייזבאדעקטען,
 איז א'ן אלטער מאן געזעסען.
 ווייס ווי שניי זיין קאפ געווען איז;
 דונקעל האט געצאנקט דאס פייער,
 און דער גרייז זיך האט געטרייסעלט,
 אין זיין ווייסען וואכיוויאן,
 אין זיין קאדערדיגען פעלץ-קלייד,
 צוגעהערט זיך בלויז צום שטורעם,
 וואס געברילט האט דורך די וועלדער,
 צוגעקוקט זיך בלויז צום שניי-ווינד,
 וואס געדרייהט האט און געסוויסטשעט.

ס'פייער לאנגזאם האט געגוסס'ט,
 ד'אש האט ווייס פארדעקט די קוילען —
 ווען א יונגער מאן מיט פלינקקייט,

איז אריין אין אפ'נעם איינגאנג ;
 זיינע באקען רויט געוועזען,
 זיינען מיט דעם בלוט פון יוגענד,
 ד'אויגען מילד ווי פריהלינג־שטערען,
 און באקראנצט זיין שטערען האבען,
 דופטיג־שמעקענדיגע גראזען.
 פון זיין מויל א שענער שמייכעל,
 האט פארשטראהלט דאס גאנצע ביידעל,
 אין זיין האנד א בינטעל בליטהען,
 זיס פארבשמיס'ט האט דאס ביידעל.

„זוהן מיינער“ — געזאגט דער גרייז האט —
 „גליקליך איז מיין אויג צו זעהן דך,
 „זעין מיט מיר זיך אויף דער ראגזשע,
 „ביי די אויסגעגליהטע קוילען.
 „און פארבריינג מיט מיר די נאכט דא.
 „דו דערצעהל, פון ווילדע מעשות
 „וועלכע דיר באגעגענט האבען,
 „פון די לענדער די בארייזטע ;
 „איך דערצייהל דיר מיינע גבורות,
 „מיינע פיעלע וואונדער־מהאטען.“

פון זיין טאש גענומען האט ער
 דאן א'ן אלטע שלום־ליולקע,

רויטער שטיין געווען דער קאפ איז,
און פון וואסערדאָהר דער מונד־שטיק,
אנגעשטעקט ארום מיט פעדערן.
דאן געפילט די ליולקע האַט ער,
מיט די שאלאכצען פון ווערבעס,
צוגעלעגט א קויהל א הייסע,
און דערלאנגט דעם גאָסט, דעם פרעמדען,
און אזוי גענומען ריידען:

„ווען איך אַטהעם נאָר ארום מיר,
„ווען איך אַטהעם אויף די לאַנדשאַפּט,
„בלייבען טייכען שמעהן פארגליווערט,
„ווערט דאס וואַסער האַרט פארשטיינערט.“

שמייכלענדיג געזאָגט דער גאָסט האַט:
„ווען איך אַטהעם נאָר ארום מיר,
„ווען איך אַטהעם אויף די לאַנדשאַפּט,
„שפראַצען בלומען אויף דער לאַנקע,
„זינגענדיג די טייכען פליסען.“

„ווען די גראַע האַאַר איך טרייסעל —
האַט דער גרייז געזאָגט פּערחמאַרעט —
„דעקט אין שניי זיך איין די געגענד,
„אלע בלעטער פון די צווייגען,
„פאלען, וועלקען, שטאַרבען, וויאַנען ;

„כ'גיב א הויך און זיי פארגעהען.
 „פון די וואסערען און זומפען.
 „האפען אויף די ווילדע גענו זיך,
 „און אין ווייטע לענדער פליהען;
 „כ'רייד א ווארט און זיי פארשווינדען.
 „און א וואו מיין פוס נאך וואנדערט,
 „זיך פארבארגען אין די הייהלען,
 „אלע וואלדחיות די ווילדע,
 „און די ערד ווערט הארט ווי שטיינער.“

„מיינע לאקען ווען איך טרייסעל, —
 שמייכלענדיג געזאגט דער גאסט האט, —
 „פאלט דער ווארעם־ליבער רעגען,
 „פרייהליך הויכט איהר קאפ די פלאנצונג,
 „און צוריק צו טייך און זומפען,
 „קעהרען אום די ווילדע גענו זיך,
 „ווי א פייל די שוואלכ אהיים פליהט,
 „און די פויגלעך זיך צוזינגען.
 „און אוואו מיין פוס נאך וואנדערט,
 „וויגט די לאנקע זיך מיט בלומען,
 „פילט דער וואלד זיך מיט געזאנגען,
 „ווערט דער בוים מיט בלעטער דונקעל.“

רעדענדיג אוועג די נאכט איז ;

פונ'ם ווייטען לאנד פון וואכאן,
פון דעם העלען זילבער-וויגוואס,
ווי א קריגסמאן אנגעקליידעט
און באפארבט, ארויס די זונן איז,
און געזאגט: „קוקט אן מיך איצטער,
„מיך, די זונן די שטארקע, גיזים.“

דאן דעם זקן'ס צונג פארשטומט האט,
ווארעם איז די לופט געווארען,
רויט-העלזלעך און בלאע-פויגלעך,
זיס געטרעלט פון צעלט-דאך האבען,
ס'טייכעל האט גענומען מורמלען,
און דער דופט פון פרישע גראזען,
ווייך געווייהט האט דורכ'ן וויגוואס;
און סיגוואן, דער יונגער אורח
קלערער האט געזעהן אין טאג-ליכט,
ס'אייזגעזיכט פאר זיך: געוועזען
איז דאס, פיכאען, דער ווינטער.

איהם געפלייצט די טהרערען האבען,
ווי פון טייך, וואס שמעלצט, די שטראמלעך;
מעהר די מונט'רע זונן ארויף איז,
מעהר פארקלענערט האט זיין גוף זיך,
ביז ער איז אין לופט פארשוואונדען,

ביז ער איז אין דר'ערד פארנאנגען.
אויף דעם אייווען־שטיין, וואו פריהער,
זיך גערייכערט האט דאס פייער,
דארט דערזעהן דער יונגער מאן איצט
האט די ערשטע בלוס פון פריהלינג,
האט די צירונג פון דעם פריהלינג,
האט די מיסקאָדיד אין בליהונג.

אט אזוי איז, אין דעם נאָרד־לאַנד,
נאָך די ניט־געעהערטע קעלטען,
נאָך דעם גרויזאָם־הארטען ווינטער,
פריהלינג מיט זיין גלאַנץ געקומען,
מיט די פויגלען און די בלומען,
מיט די גראַז און מיט די בלעטער.

נאָרד־צו, זעגלענדיג אין ווינד זיך,
מחנות־ווייז, ווי גרויסע פיילען,
דורכ'ן אויר דורכגעשאַסען,
האַכען שוואַנען, מאַחנאַביזי,
ריידענדיג כמעט ווי מענשען;
ווייסע גענו, די וואַכ־וואַכ־וואַ,
אין געקרימטע לאַנגע רייען,
ווי צופלאַצטע בויגען־שטריקליך;
און באַזונדער און אין פּאַארלעך,

מאהנג, דער עוף מיט קלאפער־פליגלען ;
און דער וואסער־עוף שושגא,
און די וואלד־הוהן מאַשקאַדייסע.

ס'בלאָע פויגעלע אַווייסע
האַט געפייפט אין קוסט און לאַנקע,
פון די דעכער האַט געזונגען,
ס'רויטע העלזעלע אַפּיטשי,
אין דעם סאַסנע־בוים געוואַרקעט
האַט דאָס טייבעלע אַמימי.
און דער אַבל הייאַוואַטשאַ,
שטום פון זיינע גרויסע שמערצען,
האַט געהערט ווי זיי איהם רופען,
איז ארויס פון דונקלען וויגוואַם,
האַט געקוקט ארויף צום הימעל,
האַט געקוקט אויף ערד און וואַסער.

פון זיין וואַנדערונג אין מזרח,
פון די ווייטע מאַרגענלענדער,
פון דעם העלען לאַנד פון וואַכאַן,
האַט דער רייזענדער, אי־אַגו
דער באַריהמער, אומגעקעהרט זיך,
פול מיט נייע ווילדע מעשות,
פול מיט פלאים פיעל און וואַנדערס.

איינגעהערט פון דארף דאס פאלק האט
די באגעגניסען די ווילדע,
וועלכע ער האט אנדערצייהלט זיי,
און איהם לאכענדיג געענטפערט:
„ס'איז איז'אגו מיט די ביינער,
„ווער חוין איהם אזוינס געזעהן האט?“

ער געזעהן דארט האט א וואסער,
גרעסער ווי דער טייך דער גרויסער,
ברייטער ווי דער גיטשיגיומי,
אבער ביטער, ניט צום טרינקען.
זיך באקוקט די קריגסלייט האבען,
זיך באקוקט די פרויען האבען,
שמייכלענדיג געזאגט: אונמעגליך!
„קא“, — געזאגט, — „עס איז אונמעגליך.“

„אויף דעם וואסער — האט דערציייהלט ער —
„אנגעקומען א קאנו איז,
„גרויס משונה, און מיט פליגלען,
„גרעסער ווי א וואלד פון סאסנעס,
„העכער ווי די העכסטע בוימען.“
און די אלטע לייט און ווייבער,
האבען ווינקענדיג געכיכעט,
„קא“, — געזאגט, — „מיר גלויבען עס ניט.“

„פונ'ס מויל“ — דערצייהלט זיי האָט ער —
„מיך געקומען צו באַגריסען,
איז דער בליץ דער ווייוואָסימאָ,
און דער דונער עננעמיקי,
און די קריגסלייט און די ווייבער,
האַבען אויסגעלאַכט איצאָגוֹן,
„קאָ“, — געזאָגט, — „וואָס פאַר'ע שקרים!“

„אין קאַנו מיט גרויסע פליגלען,
„אנגעקומען“ — האָט דערצייהלט ער —
„איז אַ פאַלק פון הונדערט קריגסלייט.
„ווייס באַפאַרבט איז זיי דער פנים,
„און מיט האַאַר באַדעקט די מאַרדע.“
און די קריגסלייט און די ווייבער,
האַבען קייכענדיג געהוזק'ט,
ווי פון בוימ־שפיצען די ראַבען,
ווי די קראַהען פון די קוסטעס,
„קאָ“, — געזאָגט — „וואָס פאַר'ע שקרים!
„מיין ניט אז מיר גלויבען טאַק.“

ניט געלאַכט האָט הייאַוואָטשאַ,
ערנסט האָט ער אַפגעענטפערט,
אויף דעם שפאַט און אויף דעם חוזק:
„אַמת איז וואָס ער דערצייהלט אייך.

„כ'האב עס אויך געזעהן אין חלום,
„דעם קאנו מיט גרויסע פליגלען,
„און דאס פאלק פון ווייס־געזיכטער;
„האב געזעהן דאס באַרד־באדעקטע
„פאלק פון האַלץ־קאנו, דא קומען,
„פון די ווייטע מאַרגען־לענדער,
„פון דעם העלען לאַנד פון וואַבאָן.“

„גיט־שי־מעניטא, דער שטארקער,
„ער דער גרויסער גייסט, דער בורא,
„שיקט אהער זיי אין שליחות,
„שיקט צו אונז זיי מיט א בשורה.
„זיי פאראויס, אוואו זיי קומען,
„פליהט די שטעכ'גע פליעג, די עהמא,
„פליהען ביהנען, האַניג־זאַמלערס,
„שפראַצט א בלום וואָס מיר ניט קענען,
„שפראַצט „דער פוס פון ווייסען מענשען.“

„לאַזען מיר די פרעמדע גריסען,
„זיי ווי פריינד, ווי ברידער גריסען,
„געבען זיי די האַנד פון פריינדשאַפט,
„ווען זיי קומען אונז באזוכען;
„גיט־שי־מעניטא דער שטארקער,
„דאָס געזאַגט מיר האָט אין חלום.

„אויך געזעהן האָב איך אין הלום,
„אלע סודות פון דער צוקונפט,
„פון די ווייטע טעג וואָס קומען.
„האָב געזעהן ווי קעגען מעריב,
„ציהען אונבאקאנטע פעלקער,
„און דאָס לאַנד מיט מענשען שוויבעלט,
„וועלכע שאַפען, שטרעבען, קעמפּפען,
„רעדען שפּראַכען פּיעל, דאָך פּיהלען
„אין דער ברוסט דעם זעלבען הערץ-קלאַפּ;
„זייער האַק פאַרהילכט דעם וואַלד האַט,
„וואו א טהאַל גערייכערט האַבען
„זי'רע שמעדת, און וואו א וואַסער —
„זיך געיאַגט קאַנוס פון דונער.

„מאַט און וואַלקענדיג ערשיינט האַט
„דאָן א בילד מיר, וויסטער, דונקלער,
„כ'האַב געזעהן צושפּרייט די שבטים,
„ניט געדענקענדיג מיין ראטה מעהר,
„אפגעשוואַכט און שטרייטענדיג זיך;
„כ'האַב געזעהן א רעשט פון אונז בלויז,
„טרויריג יאַגענדיג קיין מעריב,
„ווי א וואַלקען-שיכט אין שמורעם,
„ווי די טויטע אַסיען-בלעטער.“

הייאָוואַטהאַ'ס אַפּשייד.

ביי דעם ברעג פון גיטשיגיומי,
 ביי דעם ים־וואַסער דעם העלען,
 אין דעם שענעם זומער־מאַרגען,
 ביי זיין וויגוואַס־טהיר געשטאַנען
 וואַרטענדיג איז הייאָוואַטהאַ.

פריש געווען די גאַנצע לופט איז,
 פרעהליך העל די ערד די גאַנצע;
 מעריב־צו, צום וואַלד, אין זונליכט,
 פאר זיין בליק אין גאַלד'נע מחנות,
 זיך געטראַגען האַבען עהמאַס,
 האַבען ביהנען, האַניג־זאַמלערס,
 זומענדיג, באַשטראַהלט פון זונגלאַנץ.

אויבען האַט געבלאַנקט דער הימעל,
 גלאַט געלעגען איז דאַס וואַסער,

שפרינגענדיג פון דעק דער שטער-פיש,
האט אין זונענשיין געשימערט;
און פון ברעג דער וואלד דער גרויסער,
אפגעשפיגעלט האט אין טייך זיך,
יעדער בוים-שפיץ, אין דעם וואסער,
האט געהאט זיין שמילען שאטען.

יעדע שפור פון שמערץ פארשוואנדען,
איז פון הייזוואטהא'ס שטערען,
גלייך ווי דער טומאן פון וואסער,
ווי דער נעכעל פון דער לאַנקע.
מיט א שמייכעל פון נצחון,
מיט דעם פריידען-כליק פון איינעם
וועלכער זעהט פאראוים וואס וועט זיין
און איז נאך ניטא, געשטאנען
און געווארט האט הייזוואטהא.

צו דער זונן געהויבען האט ער,
זיינע הענד די אויסגעשפרייטע,
דורך די פינגער אויף זיין פנים
איז דער זונענגלאַנץ געפאלען,
און באפלעקט זיין הוילע שולטער —
ווי ער פאלט און פלעקט דעם דעמב-בוים,
דורך די צווייג און בלעטער-שפאלטען.

אויפ'ן טייך געשוועבט, געשוואומען
עפעס איז אין בלויען מרחק,
עפעס, אין דעם מאַרגען-נעבעל,
האַט געהויבען זיך פון וואַסער,
כאַלד געשוועבט און כאַלד געשוואומען,
קומענדיג אלץ נעהנטער, נעהנטער.

איז דאָס שינגיבס דער טויכער
אנגעקומען אויפ'ן וואַסער ?
צי דער פעליקאן, דער שיידע,
צי דער זומפֿעוף, דער שושגא,
צי די גאַנז, די וואַכיוואַווּאַ
פון איהר גלאַטען האַלז און פעדערן,
טרייסלענדיג דאָס גלאַנציג וואַסער ?

ניט קיין פעליקאן קיין טויכער,
ניט קיין גאַנז און ניט קיין זומפֿעוף,
אויפ'ן טייך געשוועבט, געשוואומען,
האַט אין ווייסען מאַרגען-נעבעל,
בלויז אַ האַלץ-קאַנז מיט רודערס,
זינקענדיג און הויבענדיג זיך,
טריפענדיג, באַגלאַנצט פון זון-ליכט,
און פון ווייטען לאַנד פון וואַכאַ.

פון די מזרח־קיניגווייכען,
איז אין איהם א פאלק געקומען,
איז דער שווארץ־ראק אנגעקומען,
דער פראפעט און תפלה־פריסטער,
„בלייכגעזיכט“ מיט זיין חברותא:

און דער בראווער הייאוואטשא,
צו דער הויך די הענד געשטרעקט האט,
אין דער הויך צום „ברוך־הבא“,
און געווארט האט מלא־שמחה,
ביז געקראצט דאס רודער־שיפעל,
האט די העלע וואסער שטיינדלעך,
און זיך אפגעשמעלט ביים זאמד־ברעג —
ביז דאס „בלייכגעזיכט“ דער „שווארץ ראק“,
איז ארונטער אויפ'ן זאמד־ברעג.

און מיט פרייד האט הייאוואטשא,
אויסגערופען און געזאגט דאן:
„פרעכטיג איז די זון, א, פרעמדע,
״ווען איהר קומט פון ווייטען זעהן אונז.
״אונזער דארף ערווארט אייך פרידליך,
״יעדענ'ס טהיר פאר אייך איז אפען,
״קומט אריין אין אלע וויגוואמס,
״דען מיר שענקען אונזער הערץ אייך.“

„קײן מאל נײט די ערד געבליהט האָט,
„קײן מאל נײט די זון געלוכטען,
„אזוי שען און העל ווי איצטער,
„ווען איהר קומט פון ווייטען זעהן אינו;
„קײן מאל נאָך איז אונזער טײך נײט,
„אזוי רהיג שטיל געוועזען,
„אזוי רײן פון זאמד און שטיינער:
„אײער שיפעל מיט זײן פּאָהרען,
„אפּגעראַמט האָט זאמד און שטיינער.“

„קײן מאל נײט האָט אונזער טאַכאָק,
„אזא זיסען טעם געהאַט נאָך,
„קײנמאל נײט פון קוקרוז־פעלד —
„אויסגעזעהן די ברייטע בלעטער,
„אזוי ליעב ווי הײנט פּריהמאַרגען,
„ווען איהר קומט פון ווייטען זעהן אינו.“

שטאַמלענדיג אין שפּראַך אביסעל
האַט געזאָגט דער „שוואַרץ־ראַק“ הויפטמאַן,
ווערסטער פרעמדע, אונבעקאַנטע:
„פּרידען דיר, אַ, הײאַוואַטהאַ,
„פּרידען דיר און אויך דײן שבת,
„פּרידען פון גענאַד און תּפּילה.“

דאן די פרעמדע, הײאַוואַטהאַ,

האַט געבראַכט צו זיך אין וויגוואַס,
זיי געזעצט אויף בופעל־פעלען,
זיי געזעצט אויף ווייסע פעלצען,
ד'אַלטעטשקע נאַקאַמיס האָט זיי
שפייז געבראַכט אין לינדען־שיסלען,
און אין בירקען־בעכערס וואַסער,
זיי געפילט די שלום־ליולקע,
און צום רייכערן אנגעצונדען.

און פון גאַנצען דאָרף די זקנים,
און די קריגס־לייט פון דעם שבת,
און די דזשאַסעקידס די זעהערס,
די וואַבינאַס די מכשפים,
און די קרייטעכטס־לייט די מידעס,
אלע זיינען זיי געקומען,
אום די פרעמדע צו באַגריסען,
און געזאַגט דאָן : „גוט איז, ברידער,
וואָס איהר קומט פון ווייט צו זעהן אונז“;

זיך געזעצט מיט זיי'רע ליולקעס
האַבען זיי אין קרייז, ביים איינגאַנג,
וואַרטענדיג צו זעהן די פרעמדע,
און צו הערען זייער שליחות.
ביז דאָס „בלייכגעזיכט“ דער „שוואַרץ־ראַק“,

איז ארויס און זיי באגריסט האט,
שטאַמלענדיג אין שפראַך א ביסעל,
רעדענדיג אין פרעמדע ווערטער.
„ברודער“, — האַבען זיי געזאגט איהם —
„גוט, וואָס דו פון ווייט קומסט זעהן אונז.“

דאָן האָט דער פראַפעט דער „שוואַרצראַק“,
פאר'ן פאַלק דערצייהלט זיין שליחות,
די כונה פון זיין קומען.
און געזאגט האַבען די הויפטלייט :
„מיר געהערט דיין שליחות האַבען,
„איינגעהערט די רייד פון חכמה,
„גוט באַקלערען וועלען מיר זיי.
„גוט פאר אונז איז, ברידער ליבע,
„וואָס איהר קומט פון ווייטען זעהן אונז.“

אויפגעשטעלט זיך דאָן האָט יעדער,
און אוועג צו זיך אין וויגוואָס,
און דערצייהלט פאר ווייב און קינדער,
די געשיכטע מיט די פרעמדע
וואָס דער לעבענס־האר געשיקט האָט,
פון דעם העלען לאַנד פון וואַבאַן.

פון דער שטילקייט און דער היין איז,

שווער געווארען דער נאכמיטאג,
שלעפעריג דער וואלד געשושקעט
האט ארום דעם דושנעם וויגוואם,
און פארשלאפען האט דאס וואסער,
אונטען ביי דעם ברעג געפלוסקעט.
פון דעם פעלד געגרילצט אהן אויפהער,
האט דער היישריק, פאפאקקינע,
פון דער זומערהיין פארמאטערט,
האבען אין געשטיקטען וויגוואם,
הייצוואטהא'ס געסט געשלומערט.

לאנגזאם אויף די הייסע לאנדשאפט,
איז אראפ דער קיהלער אבענד,
לאנגע קרומע שטראהלען האבען,
אויפ'ן וואלד געשאסען שפיוזען,
ברענענדיג זיין שאטען-פאנצער,
דרינגענדיג אין דונקלע ווינקלען,
שפיאנענדיג דורך אלע קוסטעס,
יעדען טהאל און יעדען פעלז-שפאלט.
דאך אין שטילען וויגוואם האבען
הייצוואטהא'ס געסט געשלומערט.

אויפגעשטאנען פון זיין פלאטין איז
הייצוואטהא דאן, און האט זיך

אפגעזעגענט מיט נאקאמס,
שטיל צו איהר געשושקעט האט ער,
אום די געסט ניט אויפצוועקען:

„כ'געה אוועג איצט, א, נאקאמס,
„אויף א לאנגע ווייטע רייזע,
„צו די טהויערען פון אבענד,
„צו די געגענדען פון היים-ווינד,
„צפון-מעריב-ווינד, קיווידין,
„דאך די געסט וואס איך לאז איבער,
„לאז איך אין דין שמירה איבער.
„זעה זיי זאל קיין ביזו ניט טרעפען,
„זיי קיין מורא זאל ניט פלאגען,
„קיין פארדאכט און קיין סכנה —
„זיי קיין שפיז און שוץ ניט פעהלען,
„זאל אין הייאואטהע'ס וויגוואס.“

דאן אין דער געבאנגען איז ער,
זיך געזעגענט מיט די קריגס-לייט,
זיך געזעגענט מיט די יונגע,
און מיט מילדער שפראך געזאגט זיי:

„כ'געה אוועג איצט, ברידער מיינע,
„אויף א לאנגע ווייטע רייזע,

„פיעל לבנות און פיעל ווינטערם,
„וועלען קומען און פארשווינדען,
„איידער איך וועל איך צוריק זעהן.
„אבער מיינע געסט איך לאז איך ;
„הערט פון זיי די חכמה-ווערטער,
„הערט פון זייער מויל די וואהרהייט,
„דען דער האר פון לעבען שיקט זיי,
„פון דעם לאנד פון ליכט און מאַרגען.“

ביי דעם שטראַם געשטאַנען איז ער,
זיי געוויגט די האַנד צום אַפשייד,
דאַן אַראַפּגעלאָזט דאָס שיפעל,
אין דאָס ליכטיג-קלאַרע וואַסער,
און געשושקעט איהם : „צו מעריב!“
און אוועג איז שנעל דאָס שיפעל.

און אַראַפּ די אַבענד-זון איז,
האַט די וואַלקענס רויט צופלאַקערט,
האַט דעם ברייטען ווייטען הימעל,
ווי אַ פריירי אנגעצונדען.
אויפ'ן גלאַטען טייך געפאַלען
איז אַ לאַנגער שטעג פון שימער,
און אויף איהם האַט הייאַוואַטהאַ,
גלייך ווי מיט אַ שטראַם אַרונטער,

מעריבצו, אריינגעשיפט זיך
אין דעם גליהענדיגען הימעל,
אין די פורפורנע טומאנען,
אין די דונקעלהייט פון אבענד.

און דאס פאלק פון ברעג געזעהן האט,
ווי ער שווימט און זינקט און הויכט זיך,
ביז אזוי ווי אויפגעהויבען,
האט אין ליכטיים זיך דאס שיפעל,
און פארזונקען אין די נעבעלס,
ווי עס זינקט די האלבלבנה,
לאנגזאם, אין דער פורפורזווייטקייט.

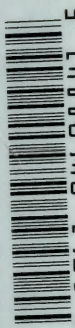
און זיי האבען אויסגערופען :
„געה לשלום, הייאואאטהא,
„געהסט אויף אימער, געה לשלום!“
און דער וואלד דער איינזאם־שווארצער
האט געזיפצט דאן : „געה לשלום!“
און די וועללען אויפ'ן טייך־ברעג
שארשקענדיג די שטיינדלעך, האבען
אויסגעהליפעט : „געה לשלום!“
און דער וואסער־עוף שושגא,
פון זיין זומפֿנעסט האט געשריען :
„געה לשלום, הייאואאטהא.“

אט אזוי אוועג איז דאמאלס,
הייצוואטהא, דער באליבטער,
אין דער שטראהלען־פראכט פון אבענד,
אין די פורפור־דויטע נעבלען,
צו די געגענדען פון הייס־ווינד,
צפון־מעריב־ווינד, קיווידין ;
צו די אינזלען פון די ג'בענשטע,
צו דעם קיניגרייך פאנימעה,
צו דעם לאנד פון „נאכ'ן־קבר.“

Presented to the
LIBRARY *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO
by
SAM SIMCHOVITCH

3 1761 04608841 5